C/2025/4948

13.10.2025 г.

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА И СМЕТНАТА ПАЛАТА

Годишни отчети на Европейския фонд за развитие за финансовата 2024 г.

(C/2025/4948)

СЪДЪРЖАНИЕ

Стр.

УДОСТОВЕРЯВАНЕ НА ОТЧЕТИТЕ 2

ИЗПЪЛНЕНИЕ И ОТЧИТАНЕ НА РЕСУРСИТЕ НА ЕФР 3

СРЕДСТВА, УПРАВЛЯВАНИ ОТ ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ 7

ФИНАНСОВИ ОТЧЕТИ НА ЕФР 9

ФИНАНСОВИ ОТЧЕТИ НА ДОВЕРИТЕЛНИТЕ ФОНДОВЕ НА ЕС, КОНСОЛИДИРАНИ В ЕФР 51

ФИНАНСОВИ ОТЧЕТИ НА ДОВЕРИТЕЛЕН ФОНД „БЕКУ“ ЗА 2024 Г. 52

ФИНАНСОВИ ОТЧЕТИ НА ДОВЕРИТЕЛНИЯ ФОНД НА ЕС ЗА АФРИКА ЗА 2024 Г. 59

КОНСОЛИДИРАНИ ФИНАНСОВИ ОТЧЕТИ НА ЕФР И ДОВЕРИТЕЛНИТЕ ФОНДОВЕ НА ЕС 66

ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВОТО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЕФР 71

УДОСТОВЕРЯВАНЕ НА ОТЧЕТИТЕ

Годишните отчети на Европейския фонд за развитие за 2024 г. са изготвени в съответствие с дял X от Финансовия регламент, приложим за 11-ия Европейски фонд за развитие, и в съответствие със счетоводните принципи, правила и методи, посочени в бележките към финансовите отчети.

Потвърждавам своята отговорност за изготвянето и представянето на годишните отчети на Европейския фонд за развитие в съответствие с член 18 от Финансовия регламент за 11-ия Европейски фонд за развитие.

От разпоредителя с бюджетни кредити и от ЕИБ, които гарантират нейната надеждност, получих цялата информация, необходима за изготвянето на отчетите, които показват активите и пасивите на Европейския фонд за развитие и изпълнението на бюджета.

С настоящото удостоверявам, че въз основа на тази информация и на проверките, които прецених за необходими, за да подпиша отчетите, имам достатъчна увереност, че отчетите дават вярна и честна представа за финансовото състояние на Европейския фонд за развитие във всички съществени аспекти.

Beatriz SANZ REDRADO
Счетоводител
24 юни 2025 г.

ИЗПЪЛНЕНИЕ И ОТЧИТАНЕ НА РЕСУРСИТЕ НА ЕФР

1. КОНТЕКСТ

Европейският съюз („ЕС“) поддържа отношения на сътрудничество с много развиващи се държави. Основната цел на тези отношения е насърчаване на икономическото, социалното и екологичното развитие, като се наблегне главно на намаляването и премахването на бедността в дългосрочен план чрез предоставяне на помощ за развитие и техническа подкрепа на развиващите се държави. За постигане на това ЕС изготвя стратегии за сътрудничество заедно с държавите партньори и мобилизира финансови ресурси за изпълнението на тези стратегии. Тези ресурси на ЕС, предназначени за сътрудничеството за развитие, произхождат от три източника:

— бюджета на ЕС;

— Европейския фонд за развитие (ЕФР); и

— Европейската инвестиционна банка (ЕИБ).

ЕФР не се финансира от бюджета на ЕС. Той беше създаден по силата на вътрешно споразумение на представителите на държавите членки, заседаващи в рамките на Съвета, и се управлява от специален комитет. Европейската комисия („Комисията“) отговаря за финансовото изпълнение на операциите, провеждани с ресурси на ЕФР. ЕИБ управлява Инвестиционния механизъм.

ЕФР се състои от отделни ЕФР, всеки които се ключва за период от около пет години и се урежда от свой собствен финансов регламент. Това изисква изготвянето на специфични финансови отчети. Освен това тези финансови отчети се консолидират, за да се даде обща представа за финансовото състояние на средствата, за които е отговорна Комисията.

До 2021 г., когато 11-ият ЕФР достигна своя последен етап, тъй като клаузата за изтичане на срока на действие влезе в сила на 31 декември 2020 г., ЕФР беше основният инструмент за предоставяне на помощ за сътрудничество за развитие на държавите от Африка, Карибите и Тихоокеанския басейн („АКТБ“) и отвъдморските страни и територии („ОСТ“). От 2021 г. обаче сътрудничеството на ЕС с държавите от АКТБ и ОСТ се финансира от бюджета на ЕС.

Съгласно Споразумението за партньорство АКТБ—ЕС Инвестиционният механизъм беше създаден, управляван от ЕИБ и използван за подкрепа на развитието на частния сектор в държавите от АКТБ чрез финансиране предимно, но не изключително, на частни инвестиции. Инвестиционният механизъм е създаден като подновяем фонд, така че плащанията по заеми да бъдат наново инвестирани в други операции, като по този начин механизмът се подновява самостоятелно и е финансово независим. Тъй като Инвестиционният механизъм не се управлява от Комисията, той не е консолидиран в първата част на годишните отчети — финансовите отчети за ЕФР и свързаните отчети за финансовото изпълнение. Финансовите отчети на Инвестиционния механизъм, изготвени от ЕИБ, са включени в отделна част на годишните отчети на ЕФР (част II), за да се предостави пълна картина на помощта за развитие от ЕФР.

2. КАК СЕ ФИНАНСИРА ЕФР?

На 2 декември 2013 г. Съветът прие Регламент (ЕС, Евратом) № 1311/2013 ([1]) за определяне на многогодишната финансова рамка за годините 2014—2020. В този контекст беше решено, че географското сътрудничество с държавите от АКТБ няма да бъде включено в бюджета на ЕС, но ще продължи да се финансира чрез съществуващия междуправителствен ЕФР.

За разлика от бюджета на ЕС, ЕФР е фонд, който функционира на многогодишен принцип. Всеки ЕФР установява общ фонд за осъществяване на сътрудничество за развитие обикновено за период от пет години. Тъй като ресурсите са разпределят на многогодишна база, разпределените средства могат да се използват през целия период на ЕФР. Фактът, че бюджетите се определят за период от няколко години, а не само за една година, е изтъкнат в бюджетния отчет, където изпълнението на бюджета на ЕФР се измерва спрямо общите средства.

([1]) Регламент (ЕС, Евратом) № 1311/2013 на Съвета от 2 декември 2013 година за определяне на многогодишната финансова рамка за годините 2014—2020 (ОВ L 347, 20.12.2013 г., стр. 884, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1311/oj).

Ресурсите на ЕФР са вноски *ad hoc* от държавите — членки на ЕС. Приблизително на всеки пет години представителите на държавите членки се срещаха на междуправителствено равнище, за да вземат решение за общата сума, която да бъде предоставена на Фонда, и да упражнят надзор върху неговото изпълнение.

Комисията управлява ЕФР в съответствие с политиката на ЕС за сътрудничество за развитие. Тъй като държавите членки имат свои собствени политики на развитие и помощ паралелно с политиката на ЕС, държавите членки трябва да координират своите политики с ЕС, за да се гарантира тяхната допълняемост.

В допълнение към посочените по-горе вноски, държавите членки могат също да сключват споразумения за съфинансиране или да правят доброволни финансови вноски за ЕФР.-

3. ДЕЙНОСТИ НА ЕФР СЛЕД 31 ДЕКЕМВРИ 2020 Г.

Понастоящем Комисията работи по приключването на 9-ия ЕФР (действащ в периода 2000—2007 г.), който включваше оставащото салдо от 8-ия ЕФР (действащ в периода 1995—2000 г.) в съответствие с разпоредбите на част 3 от финансовия регламент ([2]), приложим за 9-ия ЕФР. Към момента остават още осем текущи договора, финансирани по линия на 9-ия ЕФР, които ще бъдат приключени в определения срок и така ще се допринесе за финализирането на дейностите и проектите, свързани с 9-ия ЕФР. 9-ият ЕФР може да бъде закрит изцяло само след приключването на всички договори и след завършването на техните оценки и одити.

По закриването на 10-ия ЕФР (действащ в периода 2008—2013 г.) се бележи напредък с добри темпове, като 97,35 % от договорите по него вече са приключени. Оперативното и финансовото приключване на оставащите договори обаче ще отнемат известно време. За финансовото приключване е необходимо да бъдат стартирани и завършени всички необходими оценки, одити и събиране на суми.

11-ият ЕФР (действащ в периода 2008—2013 г.) достигна своя последен етап, тъй като клаузата за изтичане на срока на действие влезе в сила на 31 декември 2020 г. В тази клауза е определена крайна дата за поемане на задължения, което означава, че от 2021 г. не могат да се приемани допълнителни решения за финансиране в рамките на 11-ия ЕФР. Изпълнението на текущите проекти, финансирани по линия на 11-ия ЕФР, обаче ще продължи до окончателното им приключване.

Съгласно настоящата многогодишна финансова рамка за периода 2021—2027 г. сътрудничеството на ЕС с държавите от АКТБ е включено в Инструмента за съседство, сътрудничество за развитие и международно сътрудничество — Глобална Европа. Сътрудничеството с ОСТ също вече е обхванато от Решението за отвъдморско асоцииране. Това означава, че макар до 2021 г. програмите по ЕФР да са били финансирани от доброволните вноски на държавите — членки на ЕС, считано от 2021 г., програмите за развитие ще се финансират от бюджета на ЕС. Това означава също така, че финансирането на програмите за развитие подлежи на разрешение от Европейския парламент и че операциите трябва да са в съответствие с финансовите регламенти на ЕС по същия начин, както и другите програми, финансирани от ЕС.

4. ОТЧИТАНЕ В КРАЯ НА ГОДИНАТА

4.1. ГОДИШНИ ОТЧЕТИ

В съответствие с член 18, параграф 3 от Финансовия регламент за ЕФР финансовите отчети на ЕФР се изготвят въз основа на правилата за счетоводна отчетност на базата на текущо начисляване, които от своя страна се основават на международните счетоводни стандарти за публичния сектор (МССПС). Тези правила за счетоводна отчетност, приети от счетоводителя на Комисията, се прилагат от всички институции и органи на ЕС, с цел да бъде установен единен набор от правила за счетоводна отчетност, оценка и представяне на отчетите с оглед хармонизиране на процеса на съставяне на финансовите отчети. Тези правила на ЕС за счетоводна отчетност се прилагат и от ЕФР, като се взема предвид специфичното естество на неговите дейности.

([2]) ОВ L 83, 1.4.2003 г., стр. 27.

Изготвянето на годишните отчети на ЕФР се възлага на счетоводителя на Комисията, който е счетоводител на ЕФР и гарантира, че годишните отчети на ЕФР дават вярна и точна представа за финансовото състояние на ЕФР.

Годишните отчети са представени, както следва:

Част I: Средства, управлявани от Комисията

i) Финансови отчети и обяснителни бележки на ЕФР

ii) Финансови отчети на доверителните фондове на ЕС, консолидирани в ЕФР

iii) Консолидирани финансови отчети на ЕФР и доверителните фондове на ЕС

iv) Отчет за финансовото изпълнение на ЕФР

Част II: Годишен доклад за изпълнението — фондове, управлявани от ЕИБ

i) Финансови отчети на Инвестиционния механизъм

Частта „Финансови отчети на доверителните фондове на ЕС, консолидирани в ЕФР“ включва финансовите отчети на двата доверителни фонда, създадени по линия на ЕФР: доверителния фонд на ЕС „Беку“(вж. раздел „Финансови отчети на доверителния фонд на ЕС „Беку“) и Доверителния фонд на ЕС за Африка (вж. раздел „Финансови отчети на Доверителния фонд на ЕС за Африка“). Индивидуалните финансови отчети на двата доверителни фонда се изготвят под отговорността на счетоводителя на Комисията и подлежат на външен одит, извършван от частен одитор. Данните за доверителните фондове, включени в тези годишни отчети, са предварителни.

Годишните отчети на ЕФР трябва да бъдат приети от Комисията не по-късно от 31 юли на годината след датата на счетоводния баланс и представени на Европейския парламент и Съвета за освобождаване от отговорност.

5. ОДИТ И ОСВОБОЖДАВАНЕ ОТ ОТГОВОРНОСТ ВЪВ ВРЪЗКА С ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА БЮДЖЕТА

5.1. ОДИТ

Годишните отчети на ЕФР се проверяват от неговия външен одитор — Европейската сметна палата (наричана по-нататък „ЕСП“), която изготвя годишен доклад за Европейския парламент и Съвета.

5.2. ОСВОБОЖДАВАНЕ ОТ ОТГОВОРНОСТ ВЪВ ВРЪЗКА С ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА БЮДЖЕТА

Окончателната проверка на финансовото изпълнение на ресурсите на ЕФР за дадена финансова година е освобождаването от отговорност. След одита и приключването на годишните отчети Съветът е този, който прави препоръка, а Европейският парламент решава дали да освободи Комисията от отговорност във връзка с финансовото изпълнение на ресурсите на ЕФР за дадена финансова година. Това решение се основава на преглед на отчетите, на годишния доклад на ЕСП (който включва официална декларация за достоверност) и на отговорите на Комисията на въпроси и искания за допълнителна информация, отправени от органа, който взема решение за освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета.

ОСНОВНИ МОМЕНТИ ОТ ФИНАНСОВОТО ИЗПЪЛНЕНИЕ ЗА 2024 Г.

* Нетна сума, само 10-и и 11-и ЕФР

Изпълнение на бюджета

През 2024 г. бяха поети нетни индивидуални задължения в размер на 42 милиона евро по линия както на 10-ия, така и на 11-ия ЕФР. През 2024 г. бяха извършени нетни плащания в размер на 1 345 милиона евро, също по линия на 10-ия и 11-ия ЕФР. Общият размер на брутните плащания за ЕФР през 2024 г. възлиза на 1 405,45 милиона евро, което представлява 99,68 % от целевото равнище от 1 410 милиона евро, съобщено на държавите членки.

През 2022 г. Съветът единодушно реши да използва повторно 600 милиона евро отменени средства от 10-ия и 11-ия ЕФР за финансиране на действия за справяне с кризата с продоволствената сигурност и икономическото сътресение в държавите от АКТБ вследствие на агресивната война на Русия срещу Украйна. Комисията пое ангажимент за тези 600 милиона евро през 2022 г. и отпусна 392 милиона евро до 2024 г.

Въздействие на дейностите във финансовите отчети

Във финансовите отчети въздействието на горепосочените дейности е най-видимо в:

— предварителното финансиране (вж. бележка 2.2): намаление с 287 милиона евро в резултат на приключването на дейността на ЕФР и последвалото намаляване на броя на новите договори. През 2024 г. новите договори бяха на стойност 300 милиона евро в сравнение с 860 милиона евро през 2023 г.;

— парите и паричните еквиваленти (вж. бележка 2.5): намаление със 190 милиона евро най-вече поради намалението на вноските от донори, които намаляха от 1 800 милиона евро през 2023 г. на 1 200 милиона евро през 2024 г.;

— начислените разходи (вж. бележка 2.8): намаление със 210 милиона евро в резултат на намалението на броя на неприключените договори в края на годината, за които до края на годината не са валидирани декларации за разходи; и

— инструментите за помощ (вж. бележка 3.4): общо намаление с 944 милиона евро главно в резултат на намалението на разходите по 11-ия ЕФР (от 1 906 милиона евро през 2023 г. на 1 145 милиона евро през 2024 г.). Тази тенденция е в съответствие с намаляващия обем на новите договори, подписани от 2021 г. нататък.

СРЕДСТВА, УПРАВЛЯВАНИ ОТ ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ

Стр.

ФИНАНСОВИ ОТЧЕТИ НА ЕФР 9

СЧЕТОВОДЕН БАЛАНС НА ЕФР 10

ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВИЯ РЕЗУЛТАТ НА ЕФР 11

ОТЧЕТ ЗА ПАРИЧНИТЕ ПОТОЦИ НА ЕФР 11

ОТЧЕТ ЗА ПРОМЕНИТЕ В НЕТНИТЕ АКТИВИ НА ЕФР 13

СЧЕТОВОДЕН БАЛАНС ПО ЕФР 13

ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВИЯ РЕЗУЛТАТ ПО ЕФР 15

ОТЧЕТ ЗА ПРОМЕНИТЕ В НЕТНИТЕ АКТИВИ ПО ЕФР 16

БЕЛЕЖКИ КЪМ ФИНАНСОВИТЕ ОТЧЕТИ НА ЕФР 19

ФИНАНСОВИ ОТЧЕТИ НА ДОВЕРИТЕЛНИТЕ ФОНДОВЕ НА ЕС, КОНСОЛИДИРАНИ В ЕФР 51

ФИНАНСОВИ ОТЧЕТИ НА ДОВЕРИТЕЛЕН ФОНД „БЕКУ“ ЗА 2024 Г. 52

СЧЕТОВОДЕН БАЛАНС 56

ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВИЯ РЕЗУЛТАТ 57

ОТЧЕТ ЗА ПАРИЧНИТЕ ПОТОЦИ 58

ФИНАНСОВИ ОТЧЕТИ НА ДОВЕРИТЕЛНИЯ ФОНД НА ЕС ЗА АФРИКА ЗА 2024 Г. 59

СЧЕТОВОДЕН БАЛАНС 64

ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВИЯ РЕЗУЛТАТ 65

ОТЧЕТ ЗА ПАРИЧНИТЕ ПОТОЦИ 65

КОНСОЛИДИРАНИ ФИНАНСОВИ ОТЧЕТИ НА ЕФР И ДОВЕРИТЕЛНИТЕ ФОНДОВЕ НА ЕС 66

КОНСОЛИДИРАН СЧЕТОВОДЕН БАЛАНС 67

КОНСОЛИДИРАН ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВИЯ РЕЗУЛТАТ 68

КОНСОЛИДИРАН ОТЧЕТ ЗА ПАРИЧНИТЕ ПОТОЦИ 68

КОНСОЛИДИРАН ОТЧЕТ ЗА ПРОМЕНИТЕ В НЕТНИТЕ АКТИВИ 70

ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВОТО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЕФР 71

ФИНАНСОВИ ОТЧЕТИ НА ЕФР ([3])

([3]) Следва да се отбележи, че поради закръглянето на цифрите в милиони евро някои финансови данни в таблиците по-долу може да изглеждат грешни.

СЧЕТОВОДЕН БАЛАНС НА ЕФР

милиони евро

	Бележка	31.12.2024 г.	31.12.2023 г.
НЕТЕКУЩИ АКТИВИ			
Финансови активи	2.1	*128*	*87*
Предварително финансиране	2.2	*500*	*574*
Вноски за доверителния фонд	2.3	*188*	*216*
Вземания по операции с разпяна	2.4	*5*	*5*
		821	**883**
ТЕКУЩИ АКТИВИ			
Финансови активи	2.1	*5*	*3*
Предварително финансиране	2.2	*742*	*954*
Вземания по операции с разпяна и средства, подлежащи на събиране, по операции без разпяна	2.4	*37*	*24*
Пари и парични еквиваленти	2.5	*411*	*601*
		1 194	**1 583**
ОБЩО АКТИВИ		**2 016**	**2 466**
НЕТЕКУЩИ ПАСИВИ			
Финансови пасиви	2.6	*(1)*	*(5)*
		(1)	**(5)**
ТЕКУЩИ ПАСИВИ			
Провизии	2.6	(2)	(0)
Задължения	2.7	*(256)*	*(391)*
Начислени разходи	2.8	*(774)*	*(984)*
		(1 032)	**(1 375)**
ОБЩО ПАСИВИ		**(1 032)**	**(1 380)**
НЕТНИ АКТИВИ		**983**	**1 086**
ФОНДОВЕ И РЕЗЕРВИ			
Поискан капитал на фонда — активни ЕФР	2.9	*55 704*	*54 566*
Поискан капитал на фонда от пренесени закрити ЕФР	2.9	*2 252*	*2 252*
Икономически резултат, пренесен от предходни години		*(55 733)*	*(53 484)*
Икономически резултат за годината		*(1 240)*	*(2 249)*
НЕТНИ АКТИВИ		**983**	**1 086**

ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВИЯ РЕЗУЛТАТ НА ЕФР

милиони евро

	Бележка	2024 г.	2023 г.
ПРИХОДИ			
Приходи от операции без размяна			
Дейности по събиране	3.1	*41*	*14*
		41	**14**
Приходи от операции с размяна			
Финансови приходи	3.2	*19*	*9*
Други приходи	3.2	*71*	*43*
		90	**52**
Общо приходи		**131**	**65**
РАЗХОДИ			
Направени от други субекти	3.3	*(4)*	*(3)*
Инструменти за помощ	3.4	*(1 237)*	*(2 181)*
Разходи за съфинансиране	3.5	*(17)*	*(8)*
Финансови разходи	3.6	*(3)*	*(7)*
Други разходи	3.7	*(110)*	*(116)*
Общо разходи		**(1 371)**	**(2 315)**
ИКОНОМИЧЕСКИ РЕЗУЛТАТ ЗА ГОДИНАТА		**(1 240)**	**(2 249)**

ОТЧЕТ ЗА ПАРИЧНИТЕ ПОТОЦИ НА ЕФР

милиони евро

	Бележка	2024 г.	2023 г.
Икономически резултат за годината		*(1 240)*	*(2 249)*
Оперативни дейности			
Увеличение на капитала — вноски (нето)		*1 138*	*1 630*
(Увеличение)/намаление на вноските в доверителните фондове		*28*	*37*
(Увеличение)/намаление на предварителното финансиране		*287*	*356*
(Увеличение)/намаление на вземанията по операции с размяна и на средствата, подлежащи на събиране, по операции без размяна		*(12)*	*4*
Увеличение/(намаление) на провизиите		*0*	*2*
Увеличение/(намаление) на финансовите пасиви		*(2)*	*(3)*
Увеличение/(намаление) на задълженията		*(136)*	*(35)*
Увеличение/(намаление) на начислените разходи и на приходите за бъдещи периоди		*(210)*	*(148)*

милиони евро

	Бележка	2024 г.	2023 г.
Инвестиционни дейности			
(Увеличение)/намаление на недеривативните финансови активи по справедлива стойност чрез излишъка или дефицита		*(42)*	*(20)*
НЕТНИ ПАРИЧНИ ПОТОЦИ		**(190)**	**(426)**
Нетно увеличение/(намаление) на парите и паричните еквиваленти		*(190)*	*(426)*
Пари и парични еквиваленти в началото на годината	2.5	*601*	*1 027*
Пари и парични еквиваленти в края на годината	2.5	*411*	*601*

ОТЧЕТ ЗА ПРОМЕНИТЕ В НЕТНИТЕ АКТИВИ НА ЕФР

милиони евро

	Поискан капитал на фонда — активни ЕФР (A)	Непоискани средства — активни ЕФР (B)	Поискан капитал на фонда — активни ЕФР (C) = (A)-(B)	Натрупани резерви (D)	Поискан капитал на фонда от пренесени закрити ЕФР (E)	Общо нетни активи (C)+(D)+(E)
САЛДО КЪМ 31.12.2022 г.	**72 955**	**7 855**	**65 100**	**(65 647)**	**2 252**	**1 705**
Увеличение на капитала — вноски	*(185)*	*(1 815)*	*1 630*	*–*	*–*	*1 630*
Закриване на 8-ия ЕФР	*(12 164)*		*(12 164)*	*12 164*		*–*
Икономически резултат за годината	*–*	*–*	*–*	*(2 249)*	*–*	*(2 249)*
САЛДО КЪМ 31.12.2023 Г.	**60 607**	**6 040**	**54 566**	**(55 732)**	**2 252**	**1 086**
Увеличение на капитала — вноски	*(62)*	*(1 200)*	*1 138*	*–*	*–*	*1 138*
Икономически резултат за годината	*–*	*–*	*–*	*(1 240)*	*–*	*(1 240)*
САЛДО КЪМ 31.12.2024 г.	**60 544**	**4 840**	**55 704**	**(56 973)**	**2 252**	**983**

СЧЕТОВОДЕН БАЛАНС ПО ЕФР

милиони евро

		31.12.2024 г.				31.12.2023 г.			
	Бележка	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	Общо	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	Общо
НЕТЕКУЩИ АКТИВИ									
Финансови активи	2.1	*–*	*14*	*114*	*128*	*–*	*14*	*73*	*87*
Предварително финансиране	2.2	*–*	*418*	*82*	*500*	*–*	*447*	*127*	*574*
Вноски за доверителния фонд	2.3	*31*	*9*	*148*	*188*	*31*	*9*	*176*	*216*
Вземания по операции с размяна		*–*	*–*	*5*	*5*	*–*	*–*	*5*	*5*
		31	**441**	**349**	**821**	**31**	**470**	**381**	**883**
ТЕКУЩИ АКТИВИ									
Финансови активи	2.1	*–*	*–*	*5*	*5*	*–*	*–*	*3*	*3*
Предварително финансиране	2.2	*6*	*81*	*655*	*742*	*5*	*113*	*835*	*954*

ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/4948/oj

милиони евро

	Бележка	31.12.2024 г. 9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	Общо	31.12.2023 г. 9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	Общо
Вземания по операции с размяна и средства, подлежащи на събиране, по операции без размяна	2.4	–	*21*	*16*	*37*	–	*10*	*14*	*24*
Сметки между ЕФР		*(207)*	*227*	*(20)*	–	*(200)*	*426*	*(226)*	–
Пари и парични еквиваленти	2.5	–	–	*411*	*411*	–	–	*601*	*601*
		(201)	**329**	**1 067**	**1 194**	**(195)**	**549**	**1 229**	**1 583**
ОБЩО АКТИВИ		**(170)**	**770**	**1 415**	**2 016**	**(163)**	**1 020**	**1 610**	**2 466**
НЕТЕКУЩИ ПАСИВИ									
Финансови пасиви	2.6	–	–	*(1)*	*(1)*	–	–	*(5)*	*(5)*
		–	–	**(1)**	**(1)**	–	–	**(5)**	**(5)**
ТЕКУЩИ ПАСИВИ					–				
Провизии	2.6	–	–	*(2)*	*(2)*	–	–	*(0)*	*(0)*
Задължения	2.7	–	*(25)*	*(230)*	*(256)*	–	*(63)*	*(328)*	*(391)*
Начислени разходи	2.8	–	*(71)*	*(703)*	*(774)*	–	*(129)*	*(855)*	*(984)*
		–	**(96)**	**(935)**	**(1 032)**	–	**(192)**	**(1 183)**	**(1 375)**
ОБЩО ПАСИВИ		–	**(96)**	**(936)**	**(1 032)**	–	**(192)**	**(1 188)**	**(1 380)**
					–				
НЕТНИ АКТИВИ		**(170)**	**674**	**479**	**983**	**(163)**	**827**	**422**	**1 086**
Поискан капитал на фонда — активни ЕФР	2.9	*10 435*	*20 819*	*24 449*	*55 704*	*10 442*	*20 834*	*23 290*	*54 566*
Поискан капитал на фонда от пренесени закрити ЕФР	2.9	*2 252*	–	–	*2 252*	*2 252*	–	–	*2 252*

милиони евро

		31.12.2024 г.				31.12.2023 г.			
	Бележка	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	Общо	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	Общо
Поискан капитал на фонда, трансфери между активни ЕФР	2.9	*(510)*	*(187)*	*696*	–	*(509)*	*(120)*	*628*	-
Икономически резултат, пренесен от предходни години		*(12 348)*	*(19 887)*	*(23 497)*	*(55 733)*	*(12 350)*	*(19 607)*	*(21 527)*	*(53 484)*
Икономически резултат за годината		–	*(72)*	*(1 169)*	*(1 240)*	*1*	*(280)*	*(1 970)*	*(2 249)*
НЕТНИ АКТИВИ		**(170)**	**674**	**479**	**983**	**(163)**	**827**	**422**	**1 086**

ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВИЯ РЕЗУЛТАТ ПО ЕФР

милиони евро

	Бележка	2024 г.				2023 г.			
		9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	Общо	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	Общо
ПРИХОДИ									
Приходи от операции без размяна									
Дейности по събиране	3.1	*1*	*28*	*12*	*41*	–	*2*	*12*	*14*
		1	**28**	**12**	**41**	–	**2**	**12**	**14**
Приходи от операции с размяна									
Финансови приходи	3.2	–	*1*	*18*	*19*	–	*(1)*	*10*	*9*
Други приходи	3.2	*2*	*4*	*65*	*71*	*2*	*4*	*37*	*43*
		2	**5**	**83**	**90**	**2**	**4**	**46**	**52**
Общо приходи		**3**	**33**	**95**	**131**	**2**	**5**	**58**	**65**

милиони евро

	Бележка	2024 г.				2023 г.			
		9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	Общо	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	Общо
РАЗХОДИ									
Направени от други субекти	3.3	–	–	*(4)*	*(4)*	–	–	*(3)*	*(3)*
Инструменти за помощ	3.4	*(2)*	*(90)*	*(1 145)*	*(1 237)*	*1*	*(276)*	*(1 906)*	*(2 181)*
Разходи за съфинансиране	3.5	–	*(12)*	*(5)*	*(17)*	–	–	*(8)*	*(8)*
Финансови разходи	3.6	–	*5*	*(9)*	*(3)*	*1*	*(2)*	*(6)*	*(7)*
Други разходи	3.7	*(2)*	*(7)*	*(101)*	*(110)*	*(3)*	*(8)*	*(106)*	*(116)*
Общо разходи		**(3)**	**(104)**	**(1 264)**	**(1 371)**	**(1)**	**(286)**	**(2 028)**	**(2 315)**
ИКОНОМИЧЕСКИ РЕЗУЛТАТ ЗА ГОДИНАТА		–	**(72)**	**(1 169)**	**(1 240)**	**1**	**(280)**	**(1 970)**	**(2 249)**

ОТЧЕТ ЗА ПРОМЕНИТЕ В НЕТНИТЕ АКТИВИ ПО ЕФР

милиони евро

9-и ЕФР	Поискан капитал на фонда — активни ЕФР (A)	Непоискани средства — активни ЕФР (B)	Поискан капитал на фонда — активни ЕФР (C) = (A)-(B)	Натрупани резерви (D)	Поискан капитал на фонда от пренесени закрити ЕФР (E)	Поискан капитал на фонда, трансфери между активни ЕФР (F)	Общо нетни активи (C)+(D)+(E)+(F)
САЛДО КЪМ 31.12.2022 Г.	**10 464**	**15**	**10 450**	**(14 416)**	**1 625**	**2 010**	**(331)**
Трансфери от/към 10-ия ЕФР	–	*(15)*	*15*	–	–	–	*15*
Трансфери от/към 10-ия и 11-ия ЕФР	–	–	–	–	–	*(4)*	*(4)*
Възстановяване на държавите членки	*(22)*	–	*(22)*	–	–	–	*(22)*
Закриване на 8-ия ЕФР	–	–	–	*2 066*	*627*	*(2 514)*	*179*
Икономически резултат за годината	–	–	–	*1*	–	–	*1*
САЛДО КЪМ 31.12.2023 Г.	**10 442**	–	**10 442**	**(12 348)**	**2 252**	**(509)**	**(163)**
Увеличение на капитала — вноски	–	–	–	–	–	–	–
Трансфери от/към 10-ия и 11-ия ЕФР	–	–	–	–	–	*(1)*	*(1)*
Възстановяване на държавите членки	*(6)*	–	*(6)*	–	–	–	*(6)*

милиони евро

9-и ЕФР	Поискан капитал на фонда — активни ЕФР (A)	Непоискани средства — активни ЕФР (B)	Поискан капитал на фонда — активни ЕФР (C) = (A)-(B)	Натрупани резерви (D)	Поискан капитал на фонда от пренесени закрити ЕФР (E)	Поискан капитал на фонда, трансфери между активни ЕФР (F)	Общо нетни активи (C)+(D)+(E)+(F)
Икономически резултат за годината	–	–	–		–	–	
САЛДО КЪМ 31.12.2024 г.	**10 435**	**1**	**10 435**	**(12 348)**	**2 252**	**(510)**	**(170)**

милиони евро

10-и ЕФР	Поискан капитал на фонда — активни ЕФР (A)	Непоискани средства — активни ЕФР (B)	Поискан капитал на фонда — активни ЕФР (C) = (A)-(B)	Натрупани резерви (D)	Поискан капитал на фонда от пренесени закрити ЕФР (E)	Поискан капитал на фонда, трансфери между активни ЕФР (F)	Общо нетни активи (C)+(D)+(E)+(F)
САЛДО КЪМ 31.12.2022 Г.	**20 960**	–	**20 960**	**(19 606)**	–	**(38)**	**1 315**
Трансфери от/към 8-ия и 9-ия ЕФР	–	–	–	–	–	*6*	*6*
Трансфери от/към 11-ия ЕФР	–	–	–	–	–	*(87)*	*(87)*
Възстановяване на държавите членки	*(126)*	–	*(126)*	–	–	–	*(126)*
Икономически резултат за годината	–	–	–	*(280)*	–	–	*(280)*
САЛДО КЪМ 31.12.2023 Г.	**20 834**	–	**20 834**	**(19 886)**	–	**(120)**	**827**
Трансфери от/към 8-ия и 9-ия ЕФР	–	–	–		–	*1*	*1*
Трансфери от/към 11-ия ЕФР	–	–	–		–	*(68)*	*(68)*
Възстановяване на държавите членки	*(15)*	–	*(15)*		–	–	*(15)*
Икономически резултат за годината	–	–	–	*(72)*	–	–	*(72)*
САЛДО КЪМ 31.12.2024 г.	**20 819**	–	**20 819**	**(19 959)**	–	**(187)**	**674**

милиони евро

11-и ЕФР	Поискан капитал на фонда — активни ЕФР (A)	Непоискани средства — активни ЕФР (B)	Поискан капитал на фонда — активни ЕФР (C) = (A)-(B)	Натрупани резерви (D)	Поискан капитал на фонда от пренесени закрити ЕФР (E)	Поискан капитал на фонда, трансфери между активни ЕФР (F)	Общо нетни активи (C)+(D)+(E)+(F)
САЛДО КЪМ 31.12.2022 Г.	**29 367**	**7 840**	**21 527**	**(21 528)**	–	**541**	**541**
Увеличение на капитала — вноски	–	*(1 800)*	*1 800*	–	–	*87*	*1 887*
Възстановяване на държавите членки	*(36)*	–	*(36)*	–	–	–	*(36)*
Икономически резултат за годината	–	–	–	*(1 970)*	–	–	*(1 970)*
САЛДО КЪМ 31.12.2023 Г.	**29 331**	**6 040**	**23 290**	**(23 498)**	–	**628**	**422**
Увеличение на капитала — вноски	–	*(1 200)*	*1 200*	–	–	*68*	*1 268*
Възстановяване на държавите членки	*(41)*	–	*(41)*	–	–	–	*(41)*
Икономически резултат за годината	–	–	–	*(1 169)*	–	–	*(1 169)*
САЛДО КЪМ 31.12.2024 г.	**29 290**	**4 840**	**24 449**	**(24 667)**	–	**696**	**479**

ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/4948/oj

ОВ C, 13.10.2025 г.

БЕЛЕЖКИ КЪМ ФИНАНСОВИТЕ ОТЧЕТИ НА ЕФР ([4])

([4]) Следва да се отбележи, че поради закръглянето на цифрите в милиони евро някои финансови данни в таблиците може да изглеждат грешни.

1. **ВАЖНИ СЧЕТОВОДНИ ПОЛИТИКИ**

1.1. **СЧЕТОВОДНИ ПРИНЦИПИ**

Целта на финансовите отчети е да се предостави информация за финансовото състояние, резултатите и паричните потоци на даден субект, която е полезна за широк кръг заинтересовани страни.

Общите съображения (или счетоводни принципи), които трябва да бъдат съблюдавани при съставянето на финансовите отчети, са посочени в счетоводно правило 1 „Финансови отчети“ на ЕС и са същите като описаните в МССПС 1: честно представяне, текущо начисляване, действащо предприятие, последователно представяне, същественост, агрегиране, прихващане и сравнителна информация. Качествените характеристики на финансовото отчитане са релевантност, достоверно представяне (надеждност), разбираемост, навременност, сравнимост и проверимост.

1.2. **БАЗА ЗА ИЗГОТВЯНЕТО**

1.2.1. *Отчетен период*

Финансовите отчети се представят ежегодно. Счетоводната година започва на 1 януари и приключва на 31 декември.

1.2.2. *Валута и база за конвертиране*

Годишните отчети са представени в евро — функционалната валута на ЕС. Сделките в чужда валута се конвертират в евро, като се използват обменните курсове, преобладаващи към датата на сделките. Печалбите и загубите от курсови разлики, произтичащи от уреждането на операции в чуждестранна валута и от повторното конвертиране на паричните активи и пасиви в чуждестранна валута по обменните курсове в края на годината, се признават в отчета за финансовия резултат. Различни методи за конвертиране се прилагат за имотите, машините и съоръженията и за нематериалните активи, които запазват стойността си в евро към датата, на която са закупени.

Салдата в края на годината на паричните активи и пасиви, изразени в чуждестранна валута, се конвертират в евро по валутните курсове на Европейската централна банка (ЕЦБ), прилагани на 31 декември.

Обменен курс на еврото

Валута	31.12.2024 г.	31.12.2023 г.		Валута	31.12.2024 г.	31.12.2023 г.
BGN	**1,9558**	1,9558		**PLN**	**4,275**	4,3395
CZK	**25,185**	24,724		**RON**	**4,9743**	4,9756
DKK	**7,4578**	7,4529		**SEK**	**11,459**	11,096
GBP	**0,82918**	0,86905		**CHF**	**0,9412**	0,926
NOK	**11,795**	11,2405		**JPY**	**163,06**	156,33
HUF	**411,35**	382,8		**USD**	**1,0389**	1,105

1.2.3. *Използване на приблизителни оценки*

В съответствие с МССПС и общоприетите счетоводни принципи финансовите отчети по необходимост включват суми, основани на приблизителни оценки и предположения на ръководството, основаващи се на най-надеждната налична информация. Съществените приблизителни оценки включват, без да са ограничени до това: сумите за задълженията, свързани с доходите на наети лица, финансовия риск по вземанията и сумите, оповестени в бележките във връзка с финансовите инструменти, провизиите за обезценка на финансови активи по амортизирана стойност и на задължения по договори за финансова гаранция, начислените приходи и разходи, провизиите, степента на обезценка на нематериалните активи и на имотите, машините и съоръженията, нетната реализируема стойност на материалните запаси, условните активи и условните пасиви. Действителните резултати могат да се различават от тези приблизителни оценки.

Разумните приблизителни оценки са основен елемент в изготвянето на финансовите отчети и не намаляват тяхната надеждност. Може да се наложи преразглеждане на приблизителна оценка, ако настъпят промени в обстоятелствата, на които тя се основава, или в резултат на нова информация или допълнително натрупан опит. По своята същност преразглеждането на приблизителната оценка не се свързва с предходни периоди и не представлява корекция на грешка. Ефектът от промяната в счетоводната приблизителна оценка се признава като излишък или дефицит за периодите, в които той стане известен.

1.2.4. *Прилагане на нови и преразгледани счетоводни правила на Европейския съюз (СПЕС)*

Нови СПЕС, които са в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2024 г.

Няма нови СПЕС, които да са влезли в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2024 г.

Нови СПЕС, които са приети, но все още не са влезли в сила към 31 декември 2024 г.

През 2024 г. не са приети нови СПЕС.

1.3. **СЧЕТОВОДЕН БАЛАНС**

1.3.1. *Финансови активи*

Класифициране при първоначално признаване

Класифицирането на финансовите инструменти се определя при първоначалното им признаване. Въз основа на модела на управление и свързаните с договорните парични потоци характеристики на активите финансовите активи могат да бъдат класифицирани в три категории: „финансови активи по амортизирана стойност“ (АС), „финансови активи по справедлива стойност чрез нетните активи/собствения капитал“ (ССНА) или „финансови активи по справедлива стойност чрез излишъка или дефицита“ (ССИД).

i) *Финансови активи по амортизирана стойност*

Финансовите активи по амортизирана стойност са недериватни финансови активи, които отговарят на две условия: 1) субектът ги държи с цел да събира договорните парични потоци; 2) в определени дни има договорни парични потоци, които представляват плащания единствено на главницата и на лихвата по непогасената главница.

Тази категория обхваща:

— пари и парични еквиваленти;

— заеми (включително срочни депозити с първоначален срок над три месеца);

— вземания по операции с размяна.

Финансовите активи, отчитани по амортизирана стойност, се включват в текущите активи, с изключение на онези, чийто падеж е по-дълъг от 12 месеца от отчетната дата.

ii) *Финансови активи по справедлива стойност чрез нетните активи/собствения капитал*

Тези недериватни финансови активи имат договорни парични потоци, които представляват само главницата и лихвата по непогасената главница. Освен това моделът на управление е да се държат финансовите активи както с цел събиране на договорните парични потоци, така и с цел продажба на финансовите активи.

Активите в тази категория се класифицират като текущи активи, ако се очаква да бъдат реализирани в срок от 12 месеца от отчетната дата.

Към 31 декември 2024 г. субектът не държи такива активи.

iii) *Финансови активи по справедлива стойност чрез излишъка или дефицита*

Субектът класифицира дериватите и капиталовите инвестиции като финансови активи по ССИД, тъй като договорните парични потоци не представляват само главница и лихвите по главницата.

В допълнение субектът класифицира притежаваните от него дългови ценни книжа като финансови активи по ССИД, тъй като портфейлите с дългови ценни книжа се управляват и оценяват на база справедливата стойност на портфейла.

Активите в тази категория се класифицират като текущи активи, ако се очаква да бъдат реализирани в срок от 12 месеца от отчетната дата.

Първоначално признаване и оценяване

Покупките на финансови активи по справедлива стойност чрез излишъка или дефицита се признават на датата на търгуване — датата, на която субектът поема ангажимент да закупи актива. Паричните еквиваленти и заемите се признават, когато паричните средства се депозират във финансова институция или се отпускат авансово на заемополучатели.

Първоначално финансовите активи се оценяват по справедлива стойност. Трансакционните разходи за всички финансови активи, които не са отчетени по справедлива стойност чрез излишъка или дефицита, се добавят към справедливата стойност при първоначалното признаване. За финансовите активи, отчитани по справедлива стойност чрез излишъка или дефицита, трансакционните разходи се отчитат като разход в отчета за финансовия резултат.

Справедливата стойност на финансовия актив при първоначалното признаване обикновено е цената на операцията, освен ако операцията не е извършена при справедливи пазарни условия, т.е. без възнаграждение или с номинално възнаграждение за целите на публичната политика. В този случай разликата между справедливата стойност на финансовия инструмент и цената на операцията е компонент без размяна, който се признава като разход в отчета за финансовия резултат. При това положение справедливата стойност на финансовия актив се получава от текущите пазарни операции за пряко еквивалентен инструмент. Ако няма активен пазар за инструмента, справедливата стойност се определя чрез техника на оценяване, при която се използват налични данни от наблюдаеми пазари.

Последващо оценяване

Финансовите активи по амортизирана стойност впоследствие се оценяват по амортизирана стойност, като се използва методът на ефективния лихвен процент.

Финансовите активи по справедлива стойност чрез излишъка или дефицита впоследствие се оценяват по справедлива стойност. Печалбите и загубите от промени в справедливата стойност (включително тези, произтичащи от превалутиране, и всички получени лихви) се включват в отчета за финансовия резултат в периода, в който са възникнали.

Справедлива стойност при последващо оценяване

Справедливата стойност на инвестициите, котирани на активни пазари, се основава на текущите цени „купува“. Ако пазарът за даден финансов актив не е активен (и за нерегистрирани на борсата ценни книжа и извънборсови деривати), ЕС определя справедлива стойност с помощта на техники за оценяване. Те включват използването на скорошни операции между несвързани страни, отнасяне към други инструменти, които по същество са същите, анализ на дисконтирания паричен поток, модели на ценообразуване на опции и други техники за оценяване, обикновено използвани от участниците на пазара.

Инвестициите във фондове за рисков капитал, които нямат котирана пазарна цена на активен пазар, се оценяват по нетната стойност на активите, която може да им бъде приписана и която се счита за еквивалент на справедливата им стойност.

Обезценка на финансови активи

ЕС признава и оценява загуба от обезценка за очаквани кредитни загуби по финансови активи, които се оценяват по амортизирана стойност и по справедлива стойност чрез нетните активи/собствения капитал.

Очакваната кредитна загуба (ОКЗ) е настоящата стойност на разликата между договорните парични потоци и паричните потоци, които ЕС очаква да получи. ОКЗ включва разумна и обоснована информация, която е на разположение към отчетната дата без неоправдани разходи или усилия.

За активи по амортизирана стойност балансовата стойност на актива се намалява със сумата на загубата от обезценка, която се признава в отчета за финансовия резултат. Ако в последващ период сумата на загубата от обезценка намалее, признатата преди това загуба от обезценка се отписва чрез отчета за финансовия резултат.

а) *Вземания*

Субектът оценява загубата от обезценка като равна на размера на ОКЗ през целия жизнен цикъл, като използва практически целесъобразни методи (например матрица на провизиите).

б) *Пари и парични еквиваленти*

Субектът държи пари и парични еквиваленти в разплащателни банкови сметки и срочни депозити до 3 месеца. Парите се държат в банки с много висок кредитен рейтинг, поради което вероятността от неизпълнение е много ниска. Предвид краткия срок и ниската вероятност от неизпълнение, очакваните кредитни загуби от пари и парични еквиваленти са незначителни. Поради това за паричните еквиваленти не се признава провизия за обезценка.

в) *Заеми*

ОКЗ се оценява с тристепенен модел, при който се отчитат вероятностно претеглените събития, с които се нарушават поети задължения през жизнения цикъл на финансовия актив, и развитието на кредитния риск от момента на възникване на финансовия актив. За заемите моментът на възникване е датата на неотменимия кредитен ангажимент.

Ако не е налице значително увеличение на кредитния риск от момента на възникване („етап 1“), загубата от обезценка е ОКЗ от възможните събития, с които се нарушават поети задължения през следващите 12 месеца от отчетната дата („12-месечна ОКЗ“). Ако има значително увеличение на кредитния риск от момента на възникване („етап 2“) или ако има обективни доказателства за кредитна обезценка („етап 3“), загубата от обезценка е равна на ОКЗ от възможните събития, с които се нарушават поети задължения през целия жизнен цикъл на финансовия актив („ОКЗ през целия жизнен цикъл“).

Отписване

Финансовите инструменти се отписват, когато правата за получаване на парични потоци от инвестициите са изтекли или субектът по същество е прехвърлил всички рискове и ползи от собствеността на друга страна. Продажбите на финансови активи по справедлива стойност чрез излишъка или дефицита се признават на датата на търгуване.

1.3.2. *Суми по предварителното финансиране*

Предварителното финансиране е плащане, предназначено да осигури на бенефициера паричен аванс, т.е. налични средства. То може да се раздели на няколко плащания в продължение на период от време, определен в конкретния договор, решение, споразумение или основен правен акт. Наличните средства, или авансът, се използват за целта, за която са осигурени, през периода, определен в споразумението, или се връщат. Ако бенефициерите не направят допустими разходи, те са длъжни да върнат авансово предоставената сума на субекта. Следователно, тъй като субектът запазва контрол върху предварителното финансиране и има право на възстановяване за недопустимата част, сумата се признава като актив.

Първоначално предварителното финансиране се признава в счетоводния баланс, когато паричните средства се прехвърлят на получателя. То се оценява по стойността на сумата за насрещна престация. В последващи периоди предварителното финансиране се оценява по стойността, призната първоначално в счетоводния баланс, минус допустимите разходи (включително прогнозните суми, когато е необходимо), направени в съответния период.

1.3.3. *Вземания и средства, подлежащи на събиране*

Счетоводните правила на ЕС изискват отделно представяне на операциите с размяна и без размяна. За да се направи разграничение между двете категории, терминът „вземане“ се използва за операции с размяна, докато за операции без размяна, т.е. когато ЕС получава стойност от друг субект, без да дава пряко приблизително същата стойност в замяна на това, се използва терминът „средства, подлежащи на събиране“ (средства, подлежащи на събиране от държавите членки, свързани със собствените ресурси).

Вземанията от операции с размяна отговарят на определението за финансови инструменти. Субектът ги класифицира като финансови активи по амортизирана стойност и ги отчита по съответния начин.

Средствата, подлежащи на събиране, от операции без размяна се отчитат по справедлива стойност към датата на придобиване минус намалението за обезценка. Намаляване за обезценка се прави, когато има обективно доказателство, че субектът няма да може да събере всички дължими суми в съответствие с първоначалните срокове за средствата, подлежащи на събиране. Размерът на намалението е разликата между балансовата стойност на актива и възстановимата стойност. Размерът на намалението се признава в отчета за финансовия резултат.

1.3.4. *Пари и парични еквиваленти*

Парите и паричните еквиваленти представляват финансови активи по амортизирана стойност и включват парите в брой, депозитите по разплащателни или краткосрочни спестовни сметки в банки и другите краткосрочни високоликвидни инвестиции с първоначален срок от три месеца или под три месеца.

1.3.5. *Задължения*

По сметките за задължения са включени както сумите, свързани с операции с размяна като закупуването на стоки и услуги, така и сумите, свързани с операции без размяна като декларации за разходи от бенефициери, безвъзмездни средства или получено друго финансиране или предварително финансиране от ЕС (вж. бележка 1.4.1).

Когато на бенефициерите се предоставят безвъзмездни средства или друго финансиране, декларациите за разходи се записват като задължения в размер на исканата сума в момента на получаване на декларацията за разходи. След проверка и приемане на допустимите разходи задълженията се оценяват по приетата и допустима стойност.

Задълженията, произтичащи от покупката на стоки и услуги, се признават при получаване на фактурата за първоначалната сума. Съответните разходи се записват в сметките, когато доставките или услугите се доставят и приемат от субекта.

1.3.6. *Финансови пасиви*

Финансовите пасиви се класифицират като финансови пасиви, отчитани по амортизирана стойност, финансови пасиви по справедлива стойност чрез излишъка или дефицита, или като задължения по договори за финансова гаранция.

Финансовите пасиви, отчитани по амортизирана стойност, първоначално се признават по справедлива стойност, включваща направените разходи по операцията, и впоследствие се отчитат по амортизирана стойност, като се използва методът на ефективния лихвен процент. Те се отписват от отчета за финансовото състояние тогава и само тогава, когато задължението е изпълнено, отказано, отменено или е изтекло.

Финансовите пасиви по справедлива стойност чрез излишъка или дефицита включват дериватите, когато справедливата стойност е отрицателна. Когато договорът за гаранция изисква от субекта да извършва плащания в отговор на промени в цените на финансовите инструменти или валутните курсове, договорът за гаранция е дериват. Те следват същата счетоводна обработка като финансовите активи по справедлива стойност чрез излишъка или дефицита.

Субектът признава задължение по договор за финансова гаранция, когато сключи договор, който изисква емитентът да извърши определени плащания, за да възстанови на притежателя на гаранцията загубата, която той понася, поради това, че определен длъжник няма възможност да направи плащане, когато то е дължимо в съответствие с първоначалните или модифицираните условия на дългов инструмент. Задълженията по финансови гаранции първоначално се признават по справедлива стойност.

Последващото оценяване зависи от развитието на експозицията на кредитен риск от финансовата гаранция. Ако няма значително увеличение на кредитния риск („етап 1“), задълженията по финансови гаранции се оценяват по по-високата от следните две стойности — 12-месечните очаквани кредитни загуби и първоначално признатата стойност, намалена, когато е уместно, с натрупаната амортизация. Ако има значително увеличение на кредитния риск („етап 2“), задълженията по финансови гаранции се оценяват по по-високата от следните две стойности — очакваните кредитни загуби през целия жизнен цикъл и първоначално признатата сума, намалена, когато е уместно, с натрупаната амортизация.

Финансовите пасиви се класифицират като нетекущи пасиви, освен когато падежът настъпва по-малко от 12 месеца след датата на счетоводния баланс. Договорите за финансови гаранции се класифицират като текущи пасиви, освен ако субектът има безусловно право да отложи уреждането на пасива за поне дванадесет месеца след отчетната дата.

1.3.7. *Начислени приходи и разходи и приходи и разходи за бъдещи периоди*

Операциите и събитията се признават във финансовите отчети през периода, за който се отнасят. В края на годината, ако все още не е издадена фактура, но услугата е предоставена, или доставките са извършени от субекта или съществува договорно споразумение (напр. чрез позоваване на договор), във финансовите отчети се признава начислен приход. Освен това в края на годината, ако е издадена фактура, но услугите все още не са предоставени или стоките не са доставени, приходът се отсрочва и признава през следващия отчетен период.

Разходите също се отчитат през периода, за който се отнасят. В края на отчетния период начислените разходи се признават въз основа на очакван размер на задължението за прехвърляне за периода. Изчисляването на начислените разходи се извършва в съответствие с подробни оперативни и практически насоки, издадени от счетоводителя. Те имат за цел да гарантират, че финансовите отчети представят достоверно икономическите и други явления, които би следвало да представят. По аналогия, ако дадено плащане е предварително извършено за стоки или услуги, които все още не са получени, разходите ще бъдат отсрочени и признати през следващия отчетен период.

1.4. **ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВИЯ РЕЗУЛТАТ**

1.4.1. *Приходи*

Приходите обхващат брутните входящи потоци от икономически ползи или потенциал за предоставяне на услуги, получени и дължими на субекта, които представляват увеличение на нетните активи, различно от увеличенията, свързани с вноските на собствениците.

В зависимост от естеството на извършените операции в отчета за финансовия резултат се прави разграничение между:

Приходи от операции без размяна

Приходите от операции без размяна са данъци и трансфери, защото прехвърлителят предоставя ресурси на приемащия субект, без приемащият субект директно да предоставя приблизително еднаква стойност в замяна. Трансферите са входящи потоци на бъдещи икономически ползи или потенциал за предоставяне на услуги от операции без размяна, различни от данъци. За субектите от ЕС трансферите включват предимно средства, получени от Комисията (напр. балансираща субсидия за традиционните агенции, оперативна субсидия за споразуменията за делегиране).

Субектът признава актив от трансфери, когато субектът контролира ресурсите в резултат на минали събития (трансфера) и очаква да получи бъдещи икономически ползи или потенциал за предоставяне на услуги от тези ресурси и когато справедливата стойност може да бъде измерена по надежден начин. Входящ поток от ресурси от операция без размяна, признат като актив (т.е. парични средства), се признава също и като приход, освен до степента, до която субектът има сегашно задължение по отношение на трансфера (условие), което трябва да бъде изпълнено, за да могат приходите да бъдат признати. Докато условието бъде изпълнено, приходът се отсрочва и признава като пасив.

Приходи от операции с размяна

Приходите от продажбата на стоки и услуги се признават, когато значителните рискове и ползи от собствеността върху стоките се прехвърлят на купувача. Приходите, свързани с операция, включваща предоставянето на услуги, се признават в зависимост от етапа на завършеност на операцията към отчетната дата.

а) *Приходи и разходи от лихви*

Приходите и разходите от лихви от финансови активи и финансови пасиви, отчитани по амортизирана стойност, се признават в отчета за финансовия резултат, като се използва методът на ефективния лихвен процент. Това е метод за изчисляване на амортизираната стойност на финансов актив или пасив и за разпределяне на лихвените приходи или разходи през съответния период.

б) *Приходи от дивиденти*

Приходите от дивиденти и от сходни доходи се признават, когато бъде установено правото за получаване на плащането.

в) *Приходи и разходи от финансови активи, отчитани по справедлива стойност чрез излишъка или дефицита*

Това се отнася за печалбите (приходите) и загубите (разходите) по справедлива стойност от тези финансови активи, включително тези, произтичащи от превалутиране. За лихвоносните финансови активи това включва и лихвата.

г) *Приходи от договори за финансова гаранция*

Приходите от договори за финансови гаранции (гаранционна премия) се признават за времето, през което субектът е готов да компенсира титуляря на договора за финансова гаранция за евентуално понесената от него кредитна загуба.

1.4.2. *Разходи*

Разходите са намаления на икономически ползи или потенциал за предоставяне на услуги по време на отчетния период под формата на изходящи потоци, потребление на активи или поемане на задължения, което води до намаления на нетните активи. Те включват както разходите от операции с размяна, така и разходите от операции без размяна.

Разходите от операции с размяна, възникващи от закупуването на стоки и услуги, се признават, когато доставките бъдат извършени и приети от субекта. Те се оценяват по първоначалната фактурна стойност. Освен това към датата на счетоводния баланс разходите, свързани с предоставените услуги през периода, за който още не е получена или приета фактура, се признават в отчета за финансовия резултат.

Разходите от операции без размяна се отнасят до трансферите към бенефициери и могат да бъдат три вида: вземания, трансфери по споразумения и дискреционни безвъзмездни средства, вноски и дарения. Трансферите се признават като разходи в периода, през който са настъпили събитията, пораждащи трансфера, при условие че естеството на трансфера се допуска от нормативната уредба или е подписано споразумение, разрешаващо трансфера; бенефициерът е изпълнил всички критерии за допустимост; и може да бъде направена разумна оценка на сумата.

Когато бъде получено искане за плащане или декларация за разходи, които изпълняват критериите за признаване, те се признават като разход в размер на допустимата сума. В края на годината направените допустими разходи, които се дължат на бенефициерите, но които все още не са докладвани, се оценяват и записват като начислени разходи.

1.5. **УСЛОВНИ АКТИВИ И ПАСИВИ**

1.5.1. *Условни активи*

Условен актив е възможен актив, който възниква от минали събития и чието съществуване ще бъде потвърдено единствено от настъпването или ненастъпването на едно или повече несигурни бъдещи събития, които не са изцяло под контрола на субекта. Условен актив се оповестява, когато е вероятна появата на входящ поток от икономически ползи или на потенциал за предоставяне на услуги.

1.5.2. *Условни пасиви*

Условен пасив е възможно задължение, чието съществуване ще бъде потвърдено единствено от настъпването или ненастъпването на едно или повече несигурни бъдещи събития, които не са изцяло под контрола на субекта; или настоящо задължение, когато не е вероятно да е необходим изходящ поток от ресурси, съдържащи икономически ползи или потенциал за предоставяне на услуга, за да се уреди задължението.

Условен пасив възниква и в редките случаи, когато съществува настоящо задължение, но не може да бъде оценено с достатъчна надеждност.

Условните пасиви не се признават в отчетите. Те се оповестяват, освен ако възможността за поява на изходящ поток от ресурси, съдържащи икономически ползи или потенциал за предоставяне на услуга, е малка.

1.6. **КАПИТАЛ НА ФОНДА**

Държавите — членки на ЕФР, предоставят вноски във Фонда за изпълнение на програмите по ЕФР, както е посочено във Вътрешното споразумение за всеки ЕФР. Съгласно приложимото правно основание исканията за внасяне на капитал, т.е. исканията за финансиране за дадена година N, се решават с решение на Съвета през година N-1, като средствата трябва да бъдат ясно заделени за определени бъдещи периоди.

Вноските отговарят на критериите за вноски от собствениците (СПЕС 1) и по този начин се третират като капитал на фонда във финансовите отчети на ЕФР. Капиталът на фонда представлява общата сума на вноските, които трябва да бъдат получени от държавите — членки на ЕФР. Тъй като непоисканият капитал на фонда се приспада открито от общия капитал на фонда (вж. отчета за промените в нетните активи), в баланса се признава само поисканият капитал на фонда.

Тъй като договорените вноски са заделено за определени отчетни периоди, като правното вземане на ЕФР към държавите — членки на ЕФР, възниква само през тези периоди, всички суми, получени предварително, се признават като отсрочени капиталови вноски по задължения, а не като поискан капитал.

1.7. **СЪФИНАНСИРАНЕ**

Получените вноски по съфинансирането изпълняват критериите за условни приходи от операции без размяна и са представени като задължения към държавите членки, трети държави и други. ЕФР трябва да използва вноските, за да предоставя услуги на трети страни, или в противен случай трябва да върне активите (получените вноски). Неизплатените задължения, свързани със споразумения за съфинансиране, представляват получените вноски за съфинансиране минус направените разходи по проекта. Ефектът върху нетните активи е нулев.

Разходите, свързани с проекти за съфинансиране, се признават в момента на възникването им. Съответната сума на вноските се признава като оперативни приходи и ефектът върху финансовия резултат за годината е нулев.

2. БЕЛЕЖКИ КЪМ СЧЕТОВОДНИЯ БАЛАНС

АКТИВИ

2.1. ФИНАНСОВИ АКТИВИ

Финансов актив е всеки актив, който представлява:

а) парични средства;

б) капиталов инструмент на друг субект;

в) договорно право: да се получат парични средства или друг финансов актив от друг субект; или да се разменят финансови активи или финансови пасиви с друг субект при условия, които са потенциално благоприятни за субекта; или

г) договор, който ще бъде или може да бъде уреден в инструменти на собствения капитал на емитента и е:

Финансовите активи са класифицирани в следните категории: „финансови активи по амортизирана стойност“, „финансови активи по справедлива стойност чрез излишъка или дефицита“ и „финансови активи по справедлива стойност чрез нетните активи/собствения капитал“. Класификацията на финансовите инструменти се определя при първоначалното им признаване и се преоценява към датата на всеки счетоводен баланс.

Финансовите активи на ЕФР се състоят от финансови активи по ССИД и заеми и представляват, както следва:

милиони евро

	31.12.2024 г.	31.12.2023 г.
Нетекущи		
Финансови активи по справедлива стойност чрез излишъка или дефицита (ССИД)	*112*	*70*
Заеми	*16*	*16*
	128	**87**
Текущи		
Финансови активи по справедлива стойност чрез излишъка или дефицита (ССИД)	*–*	*3*
Заеми	*5*	*–*
	5	**3**
Общо	**132**	**89**

Финансовите активи по ССИД на стойност 112 милиона евро се отнасят до капиталови инвестиции в следните области:

— възобновяема устойчива енергия чрез Climate Investor One, ElectriFI и Световен фонд за енергийна ефективност и възобновяема енергия (GEEREF);

— насърчаване на приобщаващо финансиране на дребни земеделски стопани и МСП в селските райони чрез Фонда за финансиране на селскостопанска дейност (Agri-Business Capital Fund, или ABC FUND);

— финансово приобщаване в Уганда чрез aBi Finance; и

— създаване на работни места и устойчив растеж в Африка чрез инициативата Boost Africa.

Нетекущите заеми в размер на 16 милиона евро и текущите заеми в размер на 5 милиона евро се отнасят до две основни области: устойчиво земеделие чрез AgriFI и достъп до и производство на електроенергия от устойчиви енергийни източници чрез инвестиционния механизъм ElectriFI.

2.2. **ПРЕДВАРИТЕЛНО ФИНАНСИРАНЕ**

Много договори предвиждат заплащането на аванс преди започване на строителни работи, доставка на стоки или предоставяне на услуги. Понякога в графика на плащане в договорите се предвиждат плащания въз основа на докладите за напредъка. Обикновено предварителното финансиране се изплаща във валутата на държавата или територията, в които е осъществен проектът.

Моментът, избран за усвояването на предварителното финансиране, определя дали то се оповестява като текущо или нетекущо предварително финансиране.- Усвояването се определя от споразумението, на което проектът се основава. Всяко усвояване, което трябва да се осъществи в срок от дванадесет месеца след отчетната дата, се оповестява като текущо предварително финансиране.- Тъй като много от проектите на ЕФР са с дългосрочен характер, необходимо е свързаните с тях аванси да бъдат на разположение за повече от една година. Затова тези суми по предварително финансиране са показани като нетекущи активи.-

милиони евро

	Бележка	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	31.12.2024 г.	31.12.2023 г.
Нетекущо предварително финансиране	2.2.1	–	*418*	*82*	*500*	*574*
Текущо предварително финансиране	2.2.2	*6*	*81*	*655*	*742*	*954*
Общо		**6**	**499**	**737**	**1 242**	**1 529**

Намаляването на общото предварително финансиране с 287 милиона евро към 31 декември 2024 г. може да се обясни до голяма степен с намаляването на предварителното финансиране, изплатено на бенефициерите по линия на 11-ия ЕФР, което спадна от 963 милиона евро през 2023 г. на 737 милиона евро през 2024 г. Това е в съответствие с жизнения цикъл на ЕФР и също така е свързано с развитието по отношение на броя на неприключените договори. 11-ият ЕФР достигна своята зрялост, тъй като клаузата за изтичане на срока на действие влезе в сила в края на 2020 г. След 1 януари 2021 г. не могат да бъдат подписвани допълнителни споразумения за финансиране по линия на 11-ия ЕФР, макар все още да могат да бъдат подписвани конкретни договори по съществуващите споразумения. В резултат на това обемът на новоподписаните договори трайно намаляваше от 2 118 милиона евро през 2021 г. на 853 милиона евро през 2022 г. и 860 милиона евро през 2023 г., преди да спадне до 300 милиона евро през 2024 г.

Предварителното финансиране от 10-ия ЕФР намаля от 560 милиона евро през 2023 г. на 499 милиона евро през 2024 г. в синхрон с обичайната тенденция и в съответствие с жизнения цикъл на ЕФР.

393 милиона евро (427 милиона евро през 2023 г.) от нетекущото предварително финансиране са свързани с неприключеното предварително финансиране за два договора по линия на Инфраструктурния доверителен фонд ЕС — Африка (AITF). Целта на този доверителен фонд е да се осигури финансова подкрепа с безвъзмездни средства за инфраструктурни проекти успоредно с дългосрочно финансиране, предоставено на разположение от институциите, финансиращи проекти. С предоставянето на такива безвъзмездни средства се привлича дългосрочно финансиране от участващите институции за финансиране. Към момента на подписването на договорите беше счетено, че видът действия на доверителния фонд е обхванат по подходящ начин от споразумението (все още нямаше модел за финансовите инструменти и в Регламента не беше посочен този вид инструмент). В съответствие с това плащанията, извършени по тези споразумения, бяха отчетени като предварително финансиране, а не като компонент на финансов инструмент. Поради дългосрочния характер на операциите, които се изпълняват от доверителния фонд, годишното уравняване на старото предварително финансиране на AITF е изключително ограничено и се разпределя през годините. Ето защо с цел по-доброто отразяване на проектните условия 393 милиона евро от неприключилото предварително финансиране бяха прекласифицирани като дългосрочни, като 34 милиона евро съответстват на начислените в края на годината разходи.

2.2.1. *Нетекущо предварително финансиране по режими на управление*

милиони евро

	31.12.2024 г.	31.12.2023 г.
Пряко управление		
Изпълнявано от:		
Комисията	–	*15*

милиони евро

	31.12.2024 г.	31.12.2023 г.
Изпълнителните агенции на ЕС	*1*	*2*
Делегациите на ЕС	*2*	*7*
	3	**24**
Непряко управление		
Изпълнявано от:		
ЕИБ и ЕИФ	*402*	*436*
Международни организации	*65*	*74*
Частноправни органи със задължение за обществена услуга	*7*	*16*
Публичноправни органи	*13*	*17*
Трети държави	*10*	*7*
	497	**550**
Общо	**500**	**574**

2.2.2. *Текущо предварително финансиране*

милиони евро

	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	31.12.2024 г.	31.12.2023 г.
Предварително финансиране (бруто)	*8*	*518*	*3 237*	*3 763*	*4 906*
Приключени чрез разделяне на финансовите периоди	*(2)*	*(438)*	*(2 582)*	*(3 022)*	*(3 952)*
Общо	**6**	**81**	**655**	**742**	**954**

2.2.3. *Текущо предварително финансиране по режими на управление*

милиони евро

	31.12.2024 г.	31.12.2023 г.
Пряко управление		
Изпълнявано от:		
Комисията	*37*	*55*
Изпълнителните агенции на ЕС	*2*	*3*
Делегациите на ЕС	*47*	*82*
	86	**140**
Непряко управление		
Изпълнявано от:		
ЕИБ и ЕИФ	*62*	*87*
Международни организации	*388*	*431*
Частноправни органи със задължение за обществена услуга	*71*	*78*

милиони евро

	31.12.2024 г.	31.12.2023 г.
Публичноправни органи	*77*	*98*
Трети държави	*56*	*119*
Органи на ЕС и публично-частно партньорство	*1*	*1*
	655	**814**
Общо	**742**	**954**

2.2.4. *Гаранции, получени по отношение на предварително финансиране*

За предварителното финансиране се предвиждат гаранции, които се освобождават, когато се извърши и последното плащане по даден проект.

милиони евро

	31.12.2024 г.	31.12.2023 г.
Гаранции за предварително финансиране	*19*	*32*

19-те милиона евро включват гаранции, предназначени за обезпечение на предварителното финансиране, изплатено съгласно режима на пряко управление, като ЕФР е бенефициерът на гаранцията (вж. бележка **4.1**). По-голямата част от предварителното финансиране обаче е изплатена съгласно режима на непряко управление, при който бенефициерът на гаранцията не е ЕФР, а възлагащият орган. През 2024 г. общата стойност на тези гаранции възлизаше на 415 милиона евро.

2.3. **ВНОСКИ ЗА ДОВЕРИТЕЛНИТЕ ФОНДОВЕ**

Тази позиция представлява сумата, платена като вноски за доверителния фонд на ЕС за Африка и доверителния фонд на ЕС „Беку“. Вноските не включват разходите, извършени от доверителните фондове и относими към ЕФР.

Вноските за доверителните фондове се правят от ЕФР под режим пряко управление.

милиони евро

	Нетна вноска към 31.12.2023 г.	Вноски, изплатени през 2024 г.	Разпределение на нетните разходи на доверителните фондове през 2024 г.	Нетна вноска към 31.12.2024 г.
Африка	*186*	*90*	*(111)*	*165*
„Беку“	*30*		*(7)*	*23*
Общо	**216**	**90**	**(118)**	**188**

Намаляването на изплатените вноски от 274 милиона евро през 2023 г. на 90 милиона евро през 2024 г. се дължи на намаляването на разходите на двата доверителни фондове поради приключването на тяхната дейност. В края на 2021 г. Доверителният фонд на ЕС за Африка и доверителният фонд на ЕС „Беку“ достигнаха върхната точка на своите дейности с настъпването на края на периода на договаряне. Започналото след това приключване на дейността на доверителните фондове доведе до намаляване на броя на неприключените договори и оттам до намаляване на разходите.

2.4. **ВЗЕМАНИЯ ПО ОПЕРАЦИИ С РАЗМЯНА И СРЕДСТВА, ПОДЛЕЖАЩИ НА СЪБИРАНЕ, ПО ОПЕРАЦИИ БЕЗ РАЗМЯНА**

Операциите с размяна са операции, при които субектът получава активи или услуги или има погасени задължения и в замяна пряко дава на другата страна приблизително равна стойност (предимно под формата на стоки, услуги или използване на активи). Операции без размяна са операции, при които субектът или получава стойност от друг субект, без пряко да дава в замяна приблизително равна стойност, или дава стойност на друг субект, без пряко да получава в замяна приблизително равна стойност.

2.4.1. *Нетекущи вземания по операции с размяна*

Към 31 декември 2024 г. ЕФР разполагаше с дългосрочни вземания по операции с размяна в размер на 5 милиона евро, състоящи се главно от разходи за бъдещи периоди, произтичащи от няколко финансови инструмента.

2.4.2. *Текущи средства, подлежащи на събиране, от операции без размяна и вземания от операции с размяна*

милиони евро

	Бележка	31.12.2024 г.	31.12.2023 г.
Средства, подлежащи на събиране, от операции без размяна	2.4.2.1	*24*	*13*
Вземания от операции с размяна	2.4.2.2	*12*	*12*
Общо		**37**	**24**

2.4.2.1. Средства, подлежащи на събиране, от операции без размяна

милиони евро

	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	31.12.2024 г.	31.12.2023 г.
Клиенти	*2*	*40*	*9*	*52*	*55*
Публични органи	*4*	*13*	*2*	*19*	*19*
Трети държави	-	*13*	*3*	*16*	*6*
Намаление	*(6)*	*(49)*	*(7)*	*(63)*	*(68)*
Общо	-	**17**	**6**	**24**	**13**

2.4.2.2. Вземания от операции с размяна

милиони евро

	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	31.12.2024 г.	31.12.2023 г.
Начислени приходи	-	-	*2*	*2*	*1*
Сметки между ЕФР	*(207)*	*227*	*(20)*	*–*	*–*
Други	*–*	*4*	*7*	*11*	*11*
Общо	**(207)**	**231**	**(11)**	**12**	**12**

За по-голяма ефективност единната каса, обхващаща всички ЕФР, е разпределена към 11-ия ЕФР; в резултат на това се осъществяват операции между отделните ЕФР, които се компенсират чрез сметките между ЕФР между счетоводните баланси на различните ЕФР.

Позицията „Други“ включва главно вземания, произтичащи от финансови инструменти. От другите вземания на стойност 11 милиона евро сума в размер на 4 милиона евро е свързана с вземане от Световния фонд за енергийна ефективност и възобновяема енергия (GEEREF), а сума в размер на 7 милиона евро е свързана с вземане от Climate Investor One.

2.5. **ПАРИ И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ** ([5])

Парите и паричните еквиваленти представляват финансови инструменти по амортизирана стойност и включват парите в брой, депозитите по разплащателни или краткосрочни спестовни сметки в банки (като текущи сметки и спестовни сметки) и другите краткосрочни високоликвидни инвестиции с първоначален срок от три месеца или под три месеца.

милиони евро

	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	31.12.2024 г.	31.12.2023 г.
Специални сметки					
Централни банки	–	–	*285*	*285*	*341*
	–	–	**285**	**285**	**341**
Текущи сметки					
Търговски банки	–	–	*49*	*49*	*193*
Парични средства, предназначени за финансови инструменти	–	–	*77*	*77*	*67*
	–	–	**126**	**126**	**260**
Общо	–	–	**411**	**411**	**601**

Намалението на парите и паричните еквиваленти с 190 милиона евро се дължи най-вече на намалението на паричните резерви, държани в централните и търговските банки. Този спад е резултат главно на плащания, извършени за покриване на разходи и аванси, надвишаващи получените през годината вноски. По-специално, поисканите вноски спаднаха от 1 800 милиона евро през 2023 г. на 1 200 милиона евро през 2024 г. В допълнение държавите членки получиха възстановяване на средства в размер на 7,8 милиона евро от 9-ия ЕФР за първия транш за 2024 г., докато Обединеното кралство поиска неговите вноски за втория и третия транш за 2023 г. в размер на 41 милиона евро да се приспаднат от неизплатения му дял в 10-ия и 11-ия ЕФР (вж. бележка 2.9.1).

Както през предходните години и за да се ограничи рискът от контрагента, повече пари в брой се държат в сметки в централните, а не в търговските банки (вж. бележка 5.1).

ПАСИВИ

2.6. **ФИНАНСОВИ ПАСИВИ**

Финансов пасив е всеки пасив, който представлява:

а) договорно задължение: да се доставят парични средства или друг финансов актив на друго предприятие; или да се разменят финансови активи или финансови пасиви с друго предприятие при условия, които са потенциално неблагоприятни за предприятието; или

б) договор, който ще бъде или може да бъде уреден в инструменти на собствения капитал на емитента и е:

Финансовите активи са класифицирани в следните категории: „финансови пасиви по справедлива стойност чрез излишъка или дефицита“, „други финансови пасиви, оценени по амортизирана стойност“ или задължения по договори за финансови гаранции.

милиони евро

	Бележка	31.12.2024 г.	31.12.2023 г.
Нетекущи			
Финансови провизии	*2.6.1*	–	*3*
Задължения по финансови гаранции	*2.6.2*	*1*	*1*

([5]) В съответствие с член 53 от Финансовия регламент, приложим за 11-ия Европейски фонд за развитие, касовата наличност е представена в счетоводния баланс на 11-ия ЕФР. Естеството на различните банкови сметки е посочено в глава 5 — Управление на финансовия риск.

милиони евро

	Бележка	31.12.2024 г.	31.12.2023 г.
Други финансови пасиви	*2.6.3*	–	*1*
Съфинансиране — задължения		–	*1*
Общо		**1**	**5**

2.6.1. *Провизии*

Тези провизии представляват очакваните загуби по кредити, които ще бъдат претърпени във връзка със заемите, предоставени по линия на различните финансови инструменти.

милиони евро

	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	31.12.2024 г.	31.12.2023 г.
Нетекущи финансови провизии	–	–	–	–	*3*
Текущи финансови провизии	–	–	*2*	*2*	-
Общо	–	–	**2**	**2**	**3**

Сумата от 2 милиона евро представлява оценената загуба във връзка със заемите, предоставени по следните финансови инструменти: ElectriFI CW и ElectriFI CW II, AgriFI Tanzania и AgriFI Regional ACP.

2.6.2. *Задължения по финансови гаранции*

Тези провизии представляват очакваните загуби, които ще бъдат претърпени във връзка с гаранциите, предоставени по линия на различните финансови инструменти, при които съответните субекти са оправомощени да издават гаранции на свое име, но от името и на риска на ЕФР. Финансовият риск за ЕФР, свързан с гаранциите, е ограничен, а финансовите активи постепенно се обезпечават със средства с цел покриване на бъдещите задействани гаранции.

милиони евро

	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	31.12.2024 г.	31.12.2023 г.
Задължения по финансови гаранции	–	–	*1*	*1*	*1*

Сумата от 1 милион евро представлява оценената загуба във връзка с гаранцията, предоставена по финансовия инструмент Euritz, в размер на 9 милиона евро (вж. бележка 4.2.1).

2.6.3. *Други финансови пасиви*

милиони евро

	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	31.12.2024 г.	31.12.2023 г.
Финансови пасиви по справедлива стойност чрез излишъка или дефицита	–	–	–	–	*1*

Към 31 декември 2024 г. общата сума на задълженията, свързани с финансови инструменти, възлиза на едва 25 хиляди евро. Тази сума е свързана изцяло със задължения, възникващи от ABC Fund.

2.7. **ЗАДЪЛЖЕНИЯ**

Задълженията представляват задължения да се заплати за получени или доставени стоки или услуги, които — за разлика от начислените разходи — вече са били фактурирани или са били предмет на формално споразумение с доставчика. Задълженията могат да бъдат свързани както с операции с размяна (като например закупуване на стоки и услуги), така и с операции без размяна (например декларации за разходи от бенефициери на безвъзмездни средства, предварително финансиране или получено друго финансиране от ЕС).

милиони евро

	Бележка	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	31.12.2024 г.	31.12.2023 г.
Текущи задължения	2.7.1	-	*21*	*130*	*150*	*260*
Разни задължения	2.7.2	-	*5*	*100*	*105*	*132*
Общо		-	**25**	**230**	**256**	**391**

2.7.1. *Текущи задължения*

милиони евро

	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	31.12.2024 г.	31.12.2023 г.
Доставчици	–	*14*	*41*	*56*	*98*
Трети държави	–	–	*29*	*29*	*32*
Публични органи	–	*6*	*59*	*66*	*129*
Общо	–	**21**	**130**	**150**	**260**

Задълженията включват предимно декларации за разходи, получени от ЕФР по отношение на безвъзмездни средства, предоставени на бенефициерите. Те се записват в момента на получаване на декларацията за разходите и в пълния размер на декларацията за разходите. След проверка на допустимостта на бенефициерите се изплащат само допустимите суми. В края на годината дължимите декларации за разходи се анализират и прогнозните допустими суми, свързани с тези декларации за разходи, се признават в отчета за финансовия резултат. Очакваните недопустими суми са показани в позиция „Други текущи задължения“.

Намалението на задълженията се дължи на по-малък обем получени фактури, които са останали непогасени в края на годината.

2.7.2. *Разни задължения*

милиони евро

	Бележка	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	31.12.2024 г.	31.12.2023 г.
Съфинансиране — задължения	2.7.2.1	–	*5*	*23*	*28*	*41*
Отложени капиталови вноски	2.7.2.2	–	–	*64*	*64*	*88*
Други разни задължения		–	*(1)*	*13*	*12*	*3*
Общо		–	**5**	**100**	**105**	**132**

2.7.2.1. Съфинансиране — задължения

Задълженията по съфинансирането представляват средства, получени от ЕФР във връзка със споразуменията за съфинансиране. ЕФР трябва да използва тези вноски за предоставяне на договорените услуги на трети страни и да върща неизползваните средства на вносителите. В зависимост от периода, в който се усвояват сумите по съфинансирането, се определя дали то се оповестява като текущо или нетекущо.

В края на годината се прави оценка на всеки отделен случай на всички задължения по съфинансирането и всички суми, за които съществува малка вероятност да бъдат усвоени през следващите 12 месеца, се считат за нетекущи.

милиони евро

	8-и ЕФР	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	31.12.2024 г.	31.12.2023 г.
Съфинансиране — текущи задължения	–	–	*5*	*23*	*28*	*41*

2.7.2.2. Отложени капиталови вноски

Сума в размер на 6,3 милиона евро за отложени капиталови вноски е свързана с възстановяване на средства на държавите членки и на Обединеното кралство за отменени или неизползвани средства от проекти в рамките на 9-ия ЕФР (вж. бележка 2.9.1). Държавите членки се споразумяха възстановяването да бъде компенсирано от вноските от 11-ия ЕФР по време на първата покана за вноски през 2025 г.

В допълнение към възстановените средства, сума в размер на 58 милиона евро се отнася до първата вноска за 2025 г., платена авансово от Обединеното кралство, Португалия, Унгария, Литва, Кипър и Естония. 51 милиона евро от тази сума са внесени изцяло от Обединеното кралство, а 15 милиона евро са приспаднати от неговия оставащ дял от неизползваните средства по линия на 10-ия и 11-ия ЕФР. Съгласно член 152 от Споразумението за оттегляне Обединеното кралство остава страна по ЕФР до приключването на 11-ия ЕФР и на всички предходни неприключени ЕФР и поема същите задължения като държавите членки в това отношение (вж. бележка 2.9.1).

2.8. **НАЧИСЛЕНИ РАЗХОДИ**

Начисленията представляват задължения да се заплати за получени или доставени стоки или услуги, които — за разлика от задълженията — все още не са били фактурирани и не са предмет на формално споразумение с доставчика. Изчисляването на начисленията се основава на неуредената сума на бюджетните задължения в края на годината. Делът на очакваните начислени разходи, който се отнася до изплатено предварително финансиране, е вписан като намаление на сумите по предварителното финансиране.

милиони евро

	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	31.12.2024 г.	31.12.2023 г.
Начислени разходи	–	*71*	*703*	*774*	*983*
Други начисления и отсрочки	–	–	–	–	*1*
Общо	–	**71**	**703**	**774**	**984**

Начислените разходи включват прогнозните оперативни разходи за текущи или приключили договори без заверени декларации за разходи, при които допустимите разходи, направени от бенефициерите, са били изчислени въз основа на най-добрата налична информация към момента на изготвянето на финансовите отчети. Следва да се отбележи, че информацията от мащабни ежедневни дейности, като например удължаванията на договорите, подписани след отчетната дата, не се отчита систематично, както и че потенциалното въздействие на тези дейности върху начислените разходи не може да бъде изчислено по надежден начин. Делът на очакваните начислени разходи, който се отнася до изплатено -предварително финансиране, е вписан като намаление на сумите по предварителното финансиране (вж. бележка **2.2**).

Намаляването със 210 милиона евро на начислените разходи се обяснява със спада в броя на договорите, във връзка с които е трябвало да бъдат изчислени и начислени разходи. Това намаление е в съответствие с жизнения цикъл на ЕФР и свързания с него брой на неприключените договори.

НЕТНИ АКТИВИ

2.9. **КАПИТАЛ НА ФОНДА**

Държавите — членки на ЕФР, предоставят вноски във Фонда за изпълнение на програмите по ЕФР, както е посочено във Вътрешното споразумение за всеки ЕФР. Съгласно приложимото правно основание исканията за внасяне на капитал, т.е. исканията за финансиране за дадена година N, се решават с решение на Съвета през година N-1, като средствата трябва да бъдат ясно заделени за определени бъдещи периоди.

Вноските отговарят на критериите за вноски от собствениците (СПЕС 1) и по този начин се третират като капитал на фонда във финансовите отчети на ЕФР. Капиталът на фонда представлява общата сума на вноските, които трябва да бъдат получени от държавите — членки на ЕФР. Тъй като непоисканият капитал на фонда се приспада от общия капитал на фонда (вж. отчета за промените в нетните активи), в баланса се признава само поисканият капитал на фонда.

Тъй като договорените вноски са заделени за определени отчетни периоди, като правното вземане на ЕФР към държавите — членки на ЕФР, възниква само през тези периоди, всички суми, получени предварително, се признават като отсрочени капиталови вноски по задължения, а не като поискан капитал.

2.9.1. *Поискан капитал на фонда — активни ЕФР*

милиони евро

	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	Общо
Капитал на фонда	*10 442*	*20 834*	*29 331*	*60 607*
Непоискан капитал на фонда	-	-	*(6 040)*	*(6 040)*
Поискан капитал на фонда към 31.12.2023 г.	**10 442**	**20 834**	**23 290**	**54 566**
Капитал на фонда	*10 435*	*20 819*	*29 290*	*60 544*
Непоискан капитал на фонда	-	-	*(4 840)*	*(4 840)*
Поискан капитал на фонда към 31.12.2024 г.	**10 435**	**20 819**	**24 449**	**55 704**

Непоисканите средства представляват средства, които още не са поискани от държавите членки. Поисканият капитал на фонда се състои от вноските, които са поискани от ЕФР и прехвърлени по касовите сметки от държавите членки (вж. по-долу 2.9.2).

По силата на Решение (ЕС) 2024/2906 на Съвета [6] вноските на държавите членки, определени във вътрешните споразумения за 8-ия и 9-ия ЕФР, бяха съответно намалени със сума в размер на 6,3 милиона евро за отменените средства по линия на 9-ия ЕФР. Възстановените средства, произтичащи от това намаляване, бяха компенсирани с допълнителни покани за внасяне на средства по 11-ия ЕФР. Всъщност възстановяването ще бъде използвано за първата вноска за 2025 г. (вж. бележка 2.7.2.).

Въпреки че Обединеното кралство остава страна по ЕФР до приключването на всички програми, в съответствие с член 153 от Споразумението за оттегляне неговият дял от неизползваните и отменените средства от 9-ия и 10-ия ЕФР не може да бъде използван повторно. През 2024 г. Обединеното кралство поиска втората и третата му вноска за годината да бъдат компенсирани посредством неизползвания му дял в резерва на 10-ия и 11-ия ЕФР. В допълнение на Обединеното кралство бяха възстановени още 15 милиона евро към първата му вноска за 2025 г. (вж. бележка 2.7.2.1). В резултат на това капиталът на фонда на 10-ия и 11-ия ЕФР беше намален съответно с 15 милиона евро и 41 милиона евро.

2.9.2. *Поискан и непоискан капитал на фонда по държави членки и Обединеното кралство*

милиони евро

Вноски в 11-ия ЕФР	%	Непоискан капитал към 31.12.2023 г.	Поискан капитал през 2024 г.	Непоискан капитал към 31.12.2024 г.
Австрия	*2,40*	*145*	*(29)*	*116*
Белгия	*3,25*	*196*	*(39)*	*157*
България	*0,22*	*13*	*(3)*	*11*
Хърватия	*0,23*	*14*	*(3)*	*11*
Кипър	*0,11*	*7*	*(1)*	*5*
Чехия	*0,80*	*48*	*(10)*	*39*

[6] Решение (ЕС) 2024/2906 на Съвета от 14 ноември 2024 г. относно финансовите вноски, които трябва да бъдат платени от страните по Европейския фонд за развитие за финансиране на този фонд, като се определят горната граница за 2026 г., годишната сума за 2025 г., първата част от вноската за 2025 г. и индикативна необвързваща прогноза за очакваните годишни размери на вноските за годините 2027 и 2028 (ОВ L, 2024/2906, 19.11.2024 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2024/2906/oj).

милиони евро

Вноски в 11-ия ЕФР	%	Непоискан капитал към 31.12.2023 г.	Поискан капитал през 2024 г.	Непоискан капитал към 31.12.2024 г.
Дания	*1,98*	*120*	*(24)*	*96*
Естония	*0,09*	*5*	*(1)*	*4*
Финландия	*1,51*	*91*	*(18)*	*73*
Франция	*17,81*	*1 076*	*(214)*	*862*
Германия	*20,58*	*1 243*	*(247)*	*996*
Гърция	*1,51*	*91*	*(18)*	*73*
Унгария	*0,61*	*37*	*(7)*	*30*
Ирландия	*0,94*	*57*	*(11)*	*46*
Италия	*12,53*	*757*	*(150)*	*606*
Латвия	*0,12*	*7*	*(1)*	*6*
Литва	*0,18*	*11*	*(2)*	*9*
Люксембург	*0,26*	*15*	*(3)*	*12*
Малта	*0,04*	*2*	*(0)*	*2*
Нидерландия	*4,78*	*289*	*(57)*	*231*
Полша	*2,01*	*121*	*(24)*	*97*
Португалия	*1,20*	*72*	*(14)*	*58*
Румъния	*0,72*	*43*	*(9)*	*35*
Словакия	*0,38*	*23*	*(5)*	*18*
Словения	*0,22*	*14*	*(3)*	*11*
Испания	*7,93*	*479*	*(95)*	*384*
Швеция	*2,94*	*178*	*(35)*	*142*
Обединено кралство	*14,68*	*887*	*(176)*	*710*
Общо	**100,00**	**6 040**	**(1 200)**	**4 840**

Тъй като през предходните години капиталът на 9-ия и 10-ия ЕФР е поискан и получен изцяло, през 2024 г. е поискана сума в размер на 1 200 милиона евро, която е свързана изцяло с 11-ия ЕФР. Поисканият капитал намаля от 1 800 милиона евро през 2023 г. на 1 200 милиона евро през 2024 г.

2.9.3. *Поискан капитал на фонда, трансфери между активни ЕФР*

милиони евро

	8-и ЕФР	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	Общо
Салдо към 31.12.2022 г.	**(2 513)**	**2 010**	**(38)**	**541**	–
Прехвърляне на суми към резерва за изпълнение на 8-ия ЕФР от предходни ЕФР	*2 762*	*(2 762)*	–	–	–
Прехвърляне на суми към резерва за изпълнение на 10-ия ЕФР от предходни ЕФР	*427*	*(432)*	*6*	–	–
Прехвърляне на суми към резерва за изпълнение на 11-ия ЕФР от предходни ЕФР	*(676)*	*676*	*(87)*	*87*	–
Салдо към 31.12.2023 г.	–	**(509)**	**(120)**	**628**	–

милиони евро

	8-и ЕФР	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	Общо
Прехвърляне на суми към резерва за изпълнение на 10-ия ЕФР от предходни ЕФР	–	*(1)*	*1*	–	–
Прехвърляне на суми към резерва за изпълнение на 11-ия ЕФР от предходни ЕФР	–	–	*(68)*	*68*	–
Салдо към 31.12.2024 г.	–	**(510)**	**(187)**	**696**	–

Тази позиция включва средствата, прехвърлени между активните ЕФР.

След влизането в сила на Споразумението от Котону всички неизразходвани средства от предишни активни ЕФР се прехвърлят към последния открит ЕФР след отмяна на поетите задължения. Средствата, прехвърлени от други ЕФР, увеличават бюджетните кредити на получаващия фонд и намаляват бюджетните кредити на фонда, от който се прехвърлят. Средствата, прехвърлени към резерва за изпълнение на 10-ия и 11-ия ЕФР, могат да бъдат поети като задължение само при специфични условия, определени във вътрешните споразумения.

3. БЕЛЕЖКИ КЪМ ОТЧЕТА ЗА ФИНАНСОВИЯ РЕЗУЛТАТ

ПРИХОДИ

милиони евро

	Бележка	2024 г.	2023 г.
Приходи от операции без размяна	3.1	*41*	*14*
Приходи от операции с размяна	3.2	*90*	*52*
Общо		**131**	**65**

3.1. ПРИХОДИ ОТ ОПЕРАЦИИ БЕЗ РАЗМЯНА

Приходите от операции без размяна се отнасят за операции, при които прехвърлителят предоставя ресурси на приемащия субект, без приемащият субект директно да предоставя приблизително еднаква стойност в замяна. В тази позиция са включени главно суми, получени от Комисията през годината, и събрани суми по оперативни разходи.

милиони евро

	Бележка	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	2024 г.	2023 г.
Събиране на разходи		*1*	*16*	*7*	*24*	*6*
Приходи от съфинансиране	3.1.1	–	*12*	*5*	*17*	*8*
Общо		**1**	**28**	**12**	**41**	**14**

Приходите от операции без размяна могат да бъдат разделени по режими на управление, както следва:

милиони евро

	2024 г.	2023 г.
Пряко управление		
Изпълнявано от:		
Комисията	*1*	–

милиони евро

	2024 г.	2023 г.
Изпълнителни агенции	*2*	*–*
Делегациите на ЕС	*4*	*5*
	7	**5**
Непряко управление		
Изпълнявано от:		
Трети държави	*31*	*6*
Публичноправни органи	*–*	*–*
Международни организации	*3*	*3*
Частноправни органи със задължение за обществена услуга	*–*	*–*
	34	**9**
Общо	**41**	**14**

3.1.1. *Приходи от съфинансиране*

Получените вноски по съфинансирането изпълняват критериите за условни приходи от операции без размяна и като такива не следва да оказват въздействие върху отчета за финансовия резултат, когато той бъде получен. Вноските продължават да се вписват като пасиви (вж. бележки 2.7.2 и 2.7.2.1), докато бъдат изпълнени условията, определени за дарените средства, т.е. докато бъдат направени допустимите разходи (вж. бележка 3.5). Тогава съответната сума се признава в отчета за финансовия резултат като приходи от операции без размяна от съфинансиране. Следователно ефектът върху икономическия резултат за годината е нулев.

3.2. **ПРИХОДИ ОТ ОПЕРАЦИИ С РАЗМЯНА**

милиони евро

	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	2024 г.	2023 г.
Финансови приходи	*–*	*1*	*18*	*19*	*9*
Други приходи	*2*	*4*	*65*	*71*	*43*
Общо	**2**	**5**	**83**	**90**	**52**

Сумата от 19 милиона евро в позиция „Финансови приходи“ се състои главно от начислени лихви по неизвършени плащания по нареждания за събиране на вземания, лихви от плащания по предварително финансиране, лихви, генерирани от наличности, държани в централни и търговски банки, и приходи от финансови инструменти.

„Другите приходи“ са свързани главно с приходи от валутно-курсови разлики. Съответните загуби от валутно-курсови разлики се вписват като „Други разходи“ (вж. бележка 3.7).

РАЗХОДИ

3.3. **РАЗХОДИ, НАПРАВЕНИ ОТ ДРУГИ СУБЕКТИ**

милиони евро

	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	2024 г.	2023 г.
Разходи за техническа помощ	*–*	*–*	*4*	*4*	*3*

Сумата от 4 милиона евро включва разходи за техническа помощ, направени по линия на няколко финансови инструмента.

3.4. **ИНСТРУМЕНТИ ЗА ПОМОЩ**

милиони евро

	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	2024 г.	2023 г.
Програмирана помощ	*2*	*(13)*	*641*	*630*	*841*
Макроикономическа подкрепа	–	–	–	–	*7*
Секторна политика	–	–	–	–	*(1)*
Проекти в рамките на АКТБ	–	*89*	*408*	*497*	*779*
Спешна помощ	–	*12*	*(25)*	*(13)*	*230*
Институционална подкрепа	–	*2*	*3*	*4*	*12*
Компенсация за постъпления от износ	–	–	–	–	*2*
Вноски в доверителни фондове	–	–	*118*	*118*	*311*
Общо	**2**	**90**	**1 145**	**1 237**	**2 181**

Оперативните разходи на ЕФР обхващат различни инструменти за помощ и са под различни форми в зависимост от това как средствата се изплащат и управляват.

През 2024 г. оперативните разходи намаляха с 944 милиона евро, главно поради значително намаление на разходите по линия на 11-ия ЕФР, които спаднаха от 1 906 милиона евро през 2023 г. на 1 145 милиона евро през 2024 г. Този спад беше наблюдаван във всички програми и е в съответствие с жизнения цикъл на ЕФР.

Промените в разходите по линия на 9-ия и 10-ия ЕФР също са в съответствие с жизнения цикъл на ЕФР и постепенното приключване на договорите. Много договори по линия на тези ЕФР бяха изпълнени и приключени през 2024 г., което доведе до по-малки разходи.

Отрицателните стойности по линия на 10-ия и 11-ия ЕФР, свързани с програмите за програмирана и спешна помощ, се дължат на корекцията в начисленията за 2023 г., които бяха по-високи от действително направените разходи през 2024 г. Специално за 11-ия ЕФР отрицателните стойности са свързани с договор със Световната банка, който първоначално трябваше да приключи през декември 2023 г., но през 2024 г. беше удължен до декември 2025 г. Комисията направи вноски по този доверителен фонд, използвайки средства както от Доверителния фонд за Африка, така и от ЕФР. Чрез прилагане на принципа за предимство на потреблението по отношение на предварителното финансиране направените през 2024 г. разходи бяха разпределени към Доверителния фонд за Африка, а средствата от ЕФР се очаква да бъдат използвани през 2025 г.

Отражение в размер на 175 милиона евро имаше и върху разходите за програмирана помощ, спешна помощ и проекти в рамките на АКТБ в резултат на корекцията на начисленията за 2023 г., свързани с четири проекта, включително договора със Световната банка. На база на получената от партньорите по изпълнението актуализирана информация, която отразява по-точно действителния напредък на проекта, през 2024 г. не бяха вписани начисления за тези договори.

3.5. **РАЗХОДИ ЗА СЪФИНАНСИРАНЕ**

милиони евро

	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	2024 г.	2023 г.
Съфинансиране	–	*12*	*5*	*17*	*8*

В тази позиция са включени разходите, направени по проекти за съфинансиране през 2024 г. Следва да се отбележи, че направените разходи включват прогнозните суми, свързани с разделянето на финансовите периоди (а оттам и корекции на прогнозните суми, свързани с миналата година).

В съответствие със счетоводните правила за съфинансиране направените разходи не са дали отражение върху резултата на ЕФР за годината, тъй като са били признати както в разходите за -съфинансиране, така и в приходите от съфинансиране (вж. също бележка 3.1.1).

Инструменти за помощ и разходи за съфинансиране по вид управление

милиони евро

	2024 г.	2023 г.
Пряко управление		
Изпълнявано от:		
Комисията	*17*	*50*
Изпълнителните агенции на ЕС	*3*	*16*
Доверителни фондове	*118*	*290*
Делегациите на ЕС	*148*	*235*
	286	**591**
Непряко управление		
Изпълнявано от:		
ЕИБ и ЕИФ	*84*	*(45)*
Международни организации	*287*	*994*
Частноправни органи със задължение за обществена услуга	*156*	*201*
Публичноправни органи	*126*	*147*
Трети държави	*314*	*297*
Органи на ЕС с публично-частно партньорство	–	*3*
	967	**1 597**
Общо	**1 254**	**2 189**

3.6. **ФИНАНСОВИ РАЗХОДИ**

милиони евро

	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	2024 г.	2023 г.
Нетни загуби от обезценка на заеми и вземания	–	*(5)*	*4*	*(1)*	*2*
Загуба от финансови активи или пасиви по ССИД	–	–	*3*	*3*	*3*
Субсидиране на таксите	–	–	*2*	*2*	*1*
Общо	–	**(5)**	**9**	**3**	**7**

Нетните загуби от обезценка на заеми и вземания се състоят от загуби от обезценка на финансови инструменти и прогнозни разходи за несъбираемите суми, произтичащи от стари нареждания за събиране на вземания (със срок над 2 години), фалити и освобождавания.

Финансовите разходи в размер на 3 милиона евро за финансови активи по ССИД са свързани главно с валутно-курсови разлики, лихви и промени в справедливата стойност за няколко финансови инструмента.

Сумата от 2 милиона евро по позиция „Субсидиране на таксите“ се отнася до разходите, направени по линия на финансовия инструмент Kulima.

3.7. **ДРУГИ РАЗХОДИ**

В тази позиция са включени разходи от административен характер, като например външни услуги, различни от ИТ, разходи за оперативен лизинг, комуникации и публикации, разходи за обучение и др.

милиони евро

	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	2024 г.	2023 г.
Административни разходи и разходи в областта на ИТ	-	*1*	*42*	*43*	*51*
Провизия за рискове и разходи	-	-	-	-	*1*
Реализирани загуби по търговски вземания	*1*	*2*	-	*4*	-
Загуби от валутно-курсови разлики	*1*	*4*	*59*	*63*	*62*
Загуби от валутно-курсови разлики по финансови инструменти	–	–	*1*	*1*	*1*
Общо	**2**	**7**	**101**	**110**	**116**

Позицията „Административни разходи и разходи в областта на ИТ“ включва суми, които се основават на вътрешното споразумение за ЕФР с Комисията за покриване на административните разходи, направени както от централата, така и от делегациите, когато управляват програмите на ЕФР.

4. УСЛОВНИ АКТИВИ И ПАСИВИ И ДРУГИ СЪЩЕСТВЕНИ ОПОВЕСТЕНИ ДАННИ

4.1. УСЛОВНИ АКТИВИ

Условните активи представляват възможни активи, възникващи като последствие от минали събития и чието съществуване може да се потвърди само от настъпването или ненастъпването на едно или повече несигурни бъдещи събития, които не могат да бъдат напълно контролирани от субекта.

милиони евро

	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	31.12.2024 г.	31.12.2023 г.
Гаранции за предварително финансиране	–	–	*19*	*19*	*32*
Общо	–	–	**19**	**19**	**32**

В определени случаи от бенефициери, които не са държави членки, при извършване на авансови плащания се изискват гаранции за предварително финансиране.

В края на 2024 г. гаранциите за предварително финансиране възлизаха на 19 милиона евро в сравнение с 32 милиона евро за 2023 г. Това е в съответствие с приключването на дейността на ЕФР и постепенното закриване на договорите.

За договорите, които се управляват под режим на непряко управление, гаранциите принадлежат на възлагащ орган, различен от ЕФР, и поради това те не се оповестяват от ЕФР.

4.2. УСЛОВНИ ПАСИВИ

Условните пасиви представляват или възможни задължения, възникващи като последствие от минали събития и чието съществуване може да се потвърди само от настъпването или ненастъпването на едно или повече несигурни бъдещи събития, които не могат да бъдат напълно контролирани от субекта, или настоящи задължения, възникващи като последствие от минали събития, при които изходящ поток от ресурси е малко вероятен или сумата не може да бъде надеждно оценена.

4.2.1. *Предоставени гаранции*

милиони евро

	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	31.12.2024 г.	31.12.2023 г.
Предоставени гаранции	–	–	*26*	*26*	*28*

Таблицата по-горе показва експозицията на ЕФР спрямо евентуални бъдещи плащания, свързани с гаранции, предоставени на групата на ЕИБ или на други финансови институции. Посочените суми са след приспадане на финансовите провизии или финансовите пасиви, признати за тези програми.

Сумата от 26 милиона евро е свързана с гаранции по следните финансови инструменти: 9 милиона евро по финансовия инструмент Euritz, 10 милиона евро по фонда KULIMA и още 7 милиона по инструмента за веригата за създаване на стойност в селското стопанство в ЗАМБИЯ.

4.2.2. *Условни пасиви, свързани със съдебни дела*

милиони евро

	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	31.12.2024 г.	31.12.2023 г.
Неприключени съдебни дела	–	–	*7*	*7*	*7*

В края на 2024 г. имаше само две неприключени дела на обща стойност 7 милиона евро.

4.3. **ДРУГИ СЪЩЕСТВЕНИ ОПОВЕСТЕНИ ДАННИ**

4.3.1. *Неизпълнени задължения, които още не са отчетени като разход*

Посочената по-долу сума са бюджетните RAL (Reste à Liquider — неизпълнени поети задължения) минус свързаните с тях суми, включени като разходи в отчета за финансовия резултат. Бюджетните RAL са сума, която представлява поети задължения, за които плащанията и/или отмените все още не са извършени. Това е нормално следствие от съществуването на многогодишни програми.

милиони евро

	9-и ЕФР	10-и ЕФР	11-и ЕФР	31.12.2024 г.	31.12.2023 г.
Неизпълнени задължения, които още не са отчетени като разход	*15*	*166*	*2 520*	*2 701*	*3 449*

Намалението на RAL произтича до голяма степен от намалението на бюджетните RAL, чийто общ размер възлиза на 3 812 милиона евро към края на 2024 г. (2023 г.: 5 116 милиона евро). Това е в съответствие с жизнения цикъл на ЕФР и също така е свързано с развитието по отношение на броя на неприключените договори (вж. бележка 2.2).

5. **УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК**

Следните оповестени данни по отношение на управлението на финансовия риск на ЕФР се отнасят за касовите операции, извършвани от Комисията от името на ЕФР с цел прилагане на неговите ресурси.

5.1. **ПОЛИТИКИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА И ДЕЙНОСТИ ПО ХЕДЖИРАНЕ**

Правилата и принципите на управление на касовите операции са посочени във Финансовия регламент за 11-ия ЕФР и във Вътрешното споразумение.

В резултат на посоченото по-горе регламентиране се прилагат следните основни принципи:

а) Вноските на ЕФР се плащат от държавите членки по специални сметки, открити в емисионната банка на всяка държава членка или в определена от нея финансова институция. Сумите на вноските остават в тези специални сметки до момента, когато плащанията от ЕФР трябва да бъдат направени.

б) Вноските в ЕФР се правят от държавите членки в евро, а плащанията на ЕФР са в евро и в други валути.

в) Не може по банковите сметки, открити от Комисията от името на ЕФР, да се теглят суми, надвишаващи наличните.

В допълнение към специалните сметки Комисията открива други банкови сметки на името на ЕФР във финансови институции (централни банки и търговски банки) с цел извършване на плащания и получаване на постъпления, различни от вноските на държавите членки към бюджета.

Касовите и платежните операции са силно автоматизирани и разчитат на модерни информационни системи. Прилагат се специални процедури, за да се гарантира сигурността на системата и да се осигури разделението на служебните задължения в съответствие с Финансовия регламент, стандартите на Комисията за вътрешен контрол и принципите за одит.

Набор от писмени насоки и процедури уреждат управлението на касата и платежните операции с цел ограничаване на оперативния и финансовия риск и осигуряване на подходяща степен на контрол. Тези насоки и процедури обхващат различните области на действие, а съблюдаването им се проверява редовно.

5.2. **ВАЛУТЕН РИСК**

Експозиция на ЕФР на валутен риск в края на годината — нетна позиция

милиони евро

	31.12.2024 г.				31.12.2023 г.			
	USD	EUR	Други	Общо	USD	EUR	Други	Общо
Финансови активи								
Финансови активи по амортизирана стойност	*10*	4	*7*	*21*	*7*	*7*	3	*17*
Финансови активи по ССИД	42	61	9	*112*	16	49	8	*73*
Вземания	*6*	*5*	–	*11*	*7*	*4*	–	*11*
Пари и парични еквиваленти	*11*	*400*	–	*411*	*6*	*595*	–	*601*
	69	**470**	**16**	**555**	**36**	**655**	**11**	**704**
Финансови пасиви								
Задължения по финансови провизии и гаранции	–	*3*	–	*3*	–	*2*	*2*	*4*
	–	**3**	–	**3**	–	**2**	**2**	**4**
Общо	**69**	**473**	**16**	**558**	**36**	**657**	**13**	**706**

Всички вноски са в евро, а други валути се купуват само ако са необходими за извършване на плащания. В резултат на това касовите операции на ЕФР не са изложени на валутен риск.

5.3. **ЛИХВЕН РИСК**

ЕФР не използва заеми и в резултат на това не е изложен на лихвен риск.

Лихви се трупат от наличностите по различните му банкови сметки. Затова Комисията от името на ЕФР е въвела мерки за гарантиране на това, че начисляваната лихва редовно се адаптира към пазарните лихвени проценти, както и техните възможни колебания.

Вноските в бюджета на ЕФР се кредитират от всяка държава членка по специална сметка, открита във финансовата институция, определена от нея. За да се преодолее рискът от отрицателни лихви, каквито бяха налице преди няколко години, са въведени процедури за управление на средствата с цел свеждане до минимум на наличностите по тези сметки. Освен това в съответствие с Регламент (ЕС) 2016/888 на Съвета ([7]) всяка отрицателна лихва по тези сметки се поема от съответната държава членка.

Върху овърнайт наличностите по сметки в търговски банки се начисляват лихви всеки ден. Лихвите върху наличностите по тези сметки се основават на плаващи пазарни лихви, към които се прилага договорен марж (положителен или отрицателен). За повечето сметки изчисляването на лихвата е свързано с пазарен референтен процент и се коригира така, че да отразява всички колебания в този лихвен процент. В резултат на това ЕФР не поема никакъв риск по неговите наличности да бъде начислена лихва, която е по-ниска от пазарната.

5.4. **КРЕДИТЕН РИСК (РИСК КЪМ КОНТРАГЕНТА)**

Максимална експозиция на кредитен риск:

За финансовите активи отчетените суми са нетните балансови стойности и представляват експозицията на ЕФР на кредитен риск в края на отчетния период.

милиони евро

	31.12.2024 г.	31.12.2023 г.
Финансови активи		
Заети	*21*	*16*
Пари и парични еквиваленти	*411*	*601*
Вземания по операции с разпяна (*)	*11*	*11*
Предоставени гаранции		
Договори за финансова гаранция	*12*	*14*
Общо към 31.12.2024 г.	**454**	**642**

(*) С изключение на разходите за бъдещи периоди

Финансови инструменти — заеми: кредитно качество

милиони евро

31.12.2024 г.					
	Етап 1	Етап 2	Етап 3	POCI	Общо
Кредитен рейтинг					
Нискорисков и висок рейтинг	–	–	–	–	–
Горен среден рейтинг	–	–	–	–	–
Долен среден рейтинг	–	–	–	–	–
Неинвестиционен рейтинг и рейтинг при неизпълнение	*16*	*6*	*3*	–	*25*
Брутна балансова стойност	**16**	**6**	**3**	–	**25**

([7]) Регламент (ЕС) 2016/888 на Съвета от 6 юни 2016 г. за изменение на Регламент (ЕС) 2015/323 относно финансовия регламент, приложим за 11-ия европейски фонд за развитие по отношение на плащането на вноските (ОВ L 149, 7.6.2016 г., стр. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/888/oj).

милиони евро

31.12.2024 г.					
	Етап 1	Етап 2	Етап 3	POCI	Общо
Минус коректив за загуби	*3*	*1*	–	–	4
Нетна балансова стойност	**13**	**5**	**3**	–	**21**

Пари и парични еквиваленти: кредитно качество

милиони евро

	31.12.2024 г.	31.12.2023 г.
Кредитен рейтинг		
Нискорисков и висок рейтинг	*314*	*514*
Горен среден рейтинг	*91*	*77*
Долен среден рейтинг	*6*	*11*
Неинвестиционен рейтинг и рейтинг при неизпълнение	–	–
Брутна балансова стойност	**411**	**601**
Минус коректив за загуби	-	-
Нетна балансова стойност	**411**	**601**

Вземания: кредитно качество

милиони евро

31.12.2024 г.						
	С ненастъпил падеж	Просрочени 0—30 дни	Просрочени 31—90 дни	Просрочени 91 дни — 1 година	Просрочени > 1 година	Общо
Брутна балансова стойност	11	–	–	–	–	*11*
Минус коректив за загуби	–	–	–	–	–	–
Нетна балансова стойност	**11**	–	–	–	–	*11*

Финансови активи по ССИД: кредитно качество

През 2024 г. включените в настоящите финансови отчети финансови активи по ССИД са свързани с капиталови инвестиции, които не са изложени на кредитен риск (вж. бележка 2.1).

5.5. **ЛИКВИДЕН РИСК**

Анализ на срока на финансовите пасиви по оставащия срок по договора

Финансовите пасиви и задължения в тази позиция се оповестяват по балансови стойности от счетоводния баланс.

милиони евро

	< 1 година	1—5 години	> 5 години	Общо
Финансови задължения към 31.12.2024 г.	*256*	–	–	*256*
Финансови задължения към 31.12.2023 г.	*391*	*2*	–	*393*

Бюджетните принципи, които се прилагат за ЕФР, гарантират, че общите парични ресурси за бюджетния период са винаги достатъчни за извършване на всички плащания. Действително всички вноски от държавите членки са равни на общата сума на бюджетните кредити за плащания за съответния бюджетен период.

Вноските от държавите членки за ЕФР обаче се изплащат на три транша за година, докато плащанията подлежат на сезонност.

С цел касовите ресурси да бъдат винаги достатъчни за покриване на плащанията, които трябва да бъдат направени в даден месец, редовно се обменя информация за касовата наличност между касата на Комисията и съответните разплащателни отдели.

В допълнение към горното, в контекста на касовите операции на ЕФР автоматичните инструменти за управление ежедневно гарантират наличието на достатъчна ликвидност по всяка банкова сметка на ЕФР.

6. ОПОВЕСТЯВАНЕ НА СВЪРЗАНИ ЛИЦА

Свързаните лица на ЕФР са доверителният фонд на ЕС „Беку“, Доверителният фонд на ЕС за Африка и Европейската комисия. Операциите между тези субекти се осъществяват като част от обичайните операции на ЕФР и следователно не са необходими специални изисквания за оповестяването за тези операции в съответствие със счетоводните правила на ЕС.

ЕФР няма отделно управление, тъй като се управлява от Комисията. Финансовите права на служителите на ключова ръководна длъжност в ЕС, в това число Комисията, са посочени в консолидираните годишни отчети на Европейския съюз в раздел 7.2 „Финансови права на служителите на ключова ръководна длъжност“.

7. СЪБИТИЯ СЛЕД ДАТАТА НА СЧЕТОВОДНИЯ БАЛАНС

Към датата на подписването на настоящите отчети счетоводителят на ЕФР не е забелязал, нито му е било докладвано за някакви съществени въпроси, които биха наложили отделно оповестяване в тази част. Годишните отчети и свързаните с тях бележки бяха подготвени, като бяха използвани най-актуалните налични данни, и това е отразено в представената по-горе информация.

8. РАВНЕНИЕ НА ИКОНОМИЧЕСКИЯ РЕЗУЛТАТ С БЮДЖЕТНИЯ РЕЗУЛТАТ

Икономическият резултат за годината се изчислява въз основа на принципите на счетоводната отчетност на базата на текущо начисляване. Бюджетният резултат обаче е основан на правилата за касова отчетност. Тъй като икономическият и бюджетният резултат обхващат едни и същи оперативни трансакции, гарантирането на тяхната равняемост представлява полезна проверка. Таблицата по-долу показва това равнение, като подчертава ключовите равняващи се суми, разделени на приходни и разходни позиции. Бележките към таблицата предоставят допълнителна информация относно естеството на ключовите позиции за равнение.

милиони евро

	2024 г.	2023 г.
ИКОНОМИЧЕСКИ РЕЗУЛТАТ ЗА ГОДИНАТА	**(1 240)**	**(2 249)**
Приходи		
Вземания, които не засягат бюджетния резултат	*(25)*	*(11)*
Вземания, установени през текущата година, но все още несъбрани	*(4)*	*(2)*
Вземания, установени през предходни години и събрани през текущата година	*18*	*12*
Нетен ефект на предварителното финансиране	*38*	*36*
Начислени приходи (нетни)	*(98)*	*(54)*
Разходи		
Разходи за текущата година, още неизплатени	*65*	*(55)*
Разходи от предходни години, платени през текущата година	*(176)*	*(349)*
Нетен ефект на предварителното финансиране	*1 147*	*556*
Начислени разходи (нетни)	*(1 071)*	*59*
БЮДЖЕТЕН РЕЗУЛТАТ ЗА ГОДИНАТА	**(1 345)**	**(2 056)**

8.1. РАВНЯВАНЕ НА ПОЗИЦИИ — ПРИХОДИ

Бюджетните приходи за дадена финансова година съответстват на събраните приходи от вземанията, установени в хода на годината, и на събраните суми от вземанията, установени през предходни години.

Вземанията, които не засягат бюджетния резултат, се записват в икономическия резултат, но от бюджетна перспектива не могат да се смятат за приходи, тъй като получената сума се прехвърля към резервите и не може да бъде отново поета като задължение без решение на Съвета.

Вземанията, които са установени през текущата година, но все още не са събрани, трябва да бъдат приспаднати от икономическия резултат за целите на равнението, тъй като не са част от бюджетните приходи. **Вземанията, установени през предходни години и събрани през текущата година**, обаче трябва да бъдат добавени към икономическия резултат за целите на равнението.

Нетният ефект на предварителното финансиране се отнася до уравняването на предварителното финансиране със сумите, събрани от бенефициерите. Тези парични постъпления представляват бюджетни приходи, но не оказват влияние върху икономическия резултат и затова трябва да бъдат добавени за целите на равнението.

Нетните начислени приходи се състоят главно от начисленията, направени за целите на разделянето на финансовите периоди в края на годината. Взема се предвид само нетният ефект, т.е. начислените приходи за текущата година минус корекцията на начислените приходи от предходната година.

8.2. РАВНЯВАНЕ НА ПОЗИЦИИ — РАЗХОДИ

Разходите за текущата година, които още не са неизплатени, трябва да се добавят за целите на равнението, тъй като те са включени в икономическия резултат, но не са част от бюджетните разходи. **Разходите от предходни години, които са платени през текущата година,** обаче трябва да бъдат приспаднати от икономическия резултат за целите на равнението, тъй като те са част от бюджетните разходи за текущата година, но или нямат отражение върху икономическия резултат, или намаляват разходите в случай на корекции.

Паричните постъпления от **анулирани плащания** не засягат икономическия резултат, но пък засягат бюджетния резултат.

Нетният ефект на предварителното финансиране е комбинация от новите суми по предварително финансиране, платени през текущата година (признати като бюджетни разходи за годината), и изчистването на предварителното финансиране, платено през текущата година или предходни години, чрез приемането на допустимите разходи. Последните представляват разход от гледна точка на начисляването, но не и в бюджетните сметки, тъй като плащането на първоначалната сума по предварителното финансиране вече е било счетено за бюджетен разход в момента на извършването на плащането.

Нетните начислени разходи се състоят главно от начисленията, направени за целите на разделянето на финансовите периоди в края на годината, т.е. допустимите разходи, направени от бенефициерите на средства от ЕФР, но за които все още не е съобщено на ЕФР. Взема се предвид само нетният ефект, т.е. начислените разходи за текущата година минус корекцията на начислените разходи от предходната година.

ФИНАНСОВИ ОТЧЕТИ НА ДОВЕРИТЕЛНИТЕ ФОНДОВЕ НА ЕС, КОНСОЛИДИРАНИ В ЕФР

ФИНАНСОВИ ОТЧЕТИ НА ДОВЕРИТЕЛЕН ФОНД „БЕКУ“ ЗА 2024 Г. ([8])

([8]) Следва да се отбележи, че поради закръглянето на цифрите в хиляди евро някои финансови данни в таблиците може да изглеждат грешни.

ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ

Обща информация относно доверителните фондове на Съюза

Създаване

В съответствие с членове 238 и 239 от Финансовия регламент, приложим за общия бюджет на Съюза (ФР на ЕС) ([9]), и член 35 от Финансовия регламент, приложим за 11-ия Европейски фонд за развитие (ФР на ЕФР) ([10]), Европейската комисия може да създава доверителни фондове на Съюза за външни дейности („доверителни фондове на ЕС“). Доверителните фондове на Съюза се създават по силата на споразумение, сключено с други донори, за действия при спешни ситуации и след спешни ситуации, породени от криза, или за тематични действия.

Доверителните фондове на Съюза се създават от Европейската комисия с решение след консултация или одобрение от Европейския парламент и Съвета. Това решение включва учредително споразумение с други донори.

Доверителните фондове на Съюза се създават и изпълняват само при следните условия:

— Намесата на Съюза има добавена стойност: целите на доверителните фондове на Съюза, по-специално поради своя мащаб или потенциални последици, могат да бъдат постигнати по-добре на равнището на Съюза, отколкото на национално равнище, а използването на съществуващите финансови инструменти не би било достатъчно за постигане на целите на политиката на Съюза;

— Доверителните фондове на Съюза осигуряват ясна политическа видимост на Съюза и управленски преимущества, както и по-добър контрол от страна на Съюза върху рисковете и плащането на вноските на Съюза и на другите донори;

— Доверителните фондове на Съюза не дублират други съществуващи пътища за финансиране или сходни инструменти, без да добавят нищо;

— Целите на доверителните фондове на Съюза съответстват на целите на инструмента на Съюза или на бюджетната позиция, от които се финансират.

Съществуващи доверителни фондове на ЕС

Към днешна дата Комисията е създала четири доверителни фонда на ЕС:

— Доверителен фонд на ЕС „Беку“, чиято цел е да подпомогне всички аспекти на излизането от кризата на Централноафриканската република и нейните усилия за възстановяване. Създаден на 15 юли 2014 г.;

— Доверителен фонд на ЕС „Мадад“ — регионален доверителен фонд на Европейския съюз в отговор на кризата в Сирия. Създаден на 15 декември 2014 г.;

— Доверителен фонд на ЕС за Африка, извънреден доверителен фонд на Европейския съюз за стабилност и преодоляване на първопричините за незаконната миграция и разселването на хора в Африка. Създаден на 12 ноември 2015 г.;

— Доверителен фонд на ЕС „Колумбия“, с който се подпомага изпълнението на мирното споразумение в ранното възстановяване и стабилизиране след конфликти. Създаден на 12 декември 2016 г.

Мисия

Доверителният фонд на ЕС „Беку“ бе създаден с цел насърчаване на стабилизирането и възстановяването на Централноафриканската република (ЦАР). Основната му цел, посочена в учредителното споразумение, е „да предоставя последователна целева помощ за повишаване на устойчивостта на уязвимите групи и подкрепа във всички аспекти за излизането и възстановяването на Централноафриканската република от кризата, да координира действията в краткосрочен, средносрочен и дългосрочен план, както и да подпомага съседните страни да се справят с последствията от кризата“.

([9]) Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509 на Европейския парламент и на Съвета от 23 септември 2024 г. за финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза ((ОВ L, 2024/2509, 26.9.2024 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj).

([10]) Регламент (ЕС) 2018/1877 на Съвета от 26 ноември 2018 г. относно финансовия регламент, приложим за 11-ия Европейски фонд за развитие, и за отмяна на Регламент (ЕС) 2015/323 (ОВ L 307, 3.12.2018 г., стр. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1877/oj).

Главни оперативни дейности

Доверителният фонд на Съюза обединява ресурси от различни донори за финансиране на програми въз основа на договорени цели. От създаването си през юли 2014 г. доверителният фонд на ЕС „Бекуˮ е приел 22 програми и е достигнал до над 2,5 милиона бенефициери. Програмите са предназначени за подпомагане на Централноафриканската република (ЦАР) и нейното население след кризата от 2013 г. По-конкретно доверителният фонд на ЕС „Бекуˮ има за цел да гарантира достъп до основни услуги (предимно здравеопазване, водоснабдяване и канализация), да подпомага икономическото възстановяване и създаването на работни места и да насърчава социалното сближаване и помирението.

Управление

Управлението на доверителния фонд на ЕС „Бекуˮ се осигурява от Европейската комисия, която действа и като секретариат на неговите два управителни органа — управителния съвет и оперативния комитет. Управителният съвет и оперативният комитет на доверителния фонд на ЕС „Бекуˮ се състоят от представители на донорите, Комисията, Европейския парламент, представител на органите на Централноафриканската република и наблюдатели. Правилата за състава на управителния съвет и неговият вътрешен правилник се определят в учредителното споразумение на доверителния фонд на Съюза.

Основната задача на съвета е да установи и преразглежда цялостната стратегия на доверителния фонд. Оперативният съвет отговаря за подбора на действията, финансирани от Фонда, и контролира тяхното изпълнение. Той също така одобрява годишните отчети и годишните доклади относно дейностите, финансирани от доверителния фонд.

Източници на финансиране

Доверителният фонд на ЕС „Бекуˮ се финансира чрез вноски от донори.

Годишни отчети

Основа за изготвяне на отчетите

Правната рамка и сроковете за изготвяне на годишните отчети са определени в Споразумението за създаване на Доверителния фонд на Европейския съюз за Централноафриканската република, Доверителния фонд на ЕС „Бекуˮ и неговите вътрешни правила („Учредителното споразумениеˮ). Съгласно това учредително споразумение годишните отчети се изготвят в съответствие с правилата, приети от счетоводителя на Комисията (счетоводни правила на ЕС — СПЕС), които се основават на международно приетите счетоводни стандарти за публичния сектор (IPSAS).

Счетоводител

Счетоводителят на Комисията изпълнява функциите на счетоводител на доверителните фондове на Съюза. Счетоводителят отговаря за определянето на счетоводните процедури и сметкоплана, които са общи за всички доверителни фондове на Съюза. Вътрешният одитор на Комисията, OLAF и Сметната палата упражняват спрямо доверителните фондове на Съюза същите правомощия като упражняваните от тях спрямо останалите действия, извършвани от Комисията. Доверителните фондове на Съюза подлежат всяка година на независим външен одит.

Състав на годишните счетоводни отчети

Годишните отчети обхващат периода от 1 януари до 31 декември и се състоят от финансови отчети и отчети за изпълнението на бюджета. Докато финансовите отчети и допълнителните бележки се изготвят на базата на текущо начисляване, отчетите за изпълнението на бюджета се основават предимно на движението на парични средства.

Процес от предварителните отчети до освобождаването от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета

Годишните отчети подлежат на независим външен одит. Предварителните годишни отчети, изготвени от счетоводителя, се предават до 15 февруари на следващата година на оперативния комитет, който след това ги предава на одиторското дружество, избрано от субекта след тръжна процедура. След одита счетоводителят изготвя окончателните годишни отчети и ги представя на оперативния комитет за одобрение (член 8.3.4, буква в).

Годишните отчети на доверителния фонд на ЕС „Бекуˮ са консолидирани в годишните отчети на Европейския фонд за развитие.

Оперативни акценти

Постигнати резултати през годината

През юли 2014 г. ЕС стартира първия си доверителен фонд, наречен „Беку“ (т.е. надежда на езика санго), за да подпомогне Централноафриканската република (ЦАР) и нейното население след кризата от 2013 г. Доверителният фонд на ЕС „Беку“ има за цел да гарантира достъп до основни услуги (предимно здравеопазване, водоснабдяване и канализация), да подпомага развитието на селските райони и икономическото възстановяване и да насърчава помирението. От създаването на доверителния фонд на ЕС „Беку“ в рамките му са финансирани 22 програми, включващи 199 проекта, и подкрепата е достигнала до над половината от населението на държавата.

Централноафриканската република остава уязвима от всички гледни точки, особено що се отнася до управлението и наличието на местни ресурси (човешки, технически, финансови и т.н.) за справяне с предизвикателствата на развитието.

Ситуацията със сигурността се подобрява; насилието между въоръжените групировки намалява. Дестабилизацията в съседните държави обаче увеличава нестабилността в страната и притока на бежанци от Судан към Централна Африка. През октомври Чад и Централноафриканската република сключиха споразумение за съвместна защита на общите им граници. Около 20 % от населението на ЦАР все още е разселено, поради което нуждата от хуманитарна помощ остава голяма.

Икономическото положение се характеризира с драстичен спад на бюджетните приходи в условия на слаб растеж. Диалогът с Международния валутен фонд (МВФ) обаче продължава.

Ключов момент в политическия живот през 2025 г. ще бъде провеждането на местни и президентски избори, които бяха отлагани на няколко пъти.

Управлението на операциите по линия на „Беку“ беше преместено в делегацията в ЦАР, но финансовите и договорните аспекти остават централизирани в Брюксел.

Основни постижения в конкретни целеви области

Основните постижения през 2024 г., представени по-долу, отразяват основните специфични цели/области на намеса на доверителния фонд.

В областта на достъпа до услуги продължи подкрепата по линия на доверителния фонд „Беку“ за секторите на здравеопазването и на водоснабдяването, канализацията и хигиената. През 2024 г. още 107 842 души се възползваха от подобрен достъп до услуги за водоснабдяване, канализация и хигиена (ЕНА — показател 1.1), с което общият брой на бенефициерите стана 1 177 587 души от стартирането на фонда. Това беше 5 % над първоначалната цел.

Броят на хората, възползвали се от медицински консултации и здравни интервенции (показател 1.2) през годината, беше малък (53 264) поради приключването на проектите, свързани с третото направление на програма „Здравеопазване“. Въпреки това, с общо 9 132 811 бенефициери при целево равнище от 7 915 873 резултатът е с 15 % над очакванията. Последните два здравни проекта (RESULDE ALIMA и GENRE III IRC) приключиха дейностите си тази година.

Броят на бенефициерите по дейностите за огрaмотяване се увеличи значително (+35 %) спрямо първоначалната цел — от 17 105 на 23 054 между 2023 г. и 2024 г.

В областта на социалното сближаване по-голямата част от дейностите, изпълнявани с подкрепата на доверителния фонд „Беку“, имаха за цел овластяване на жените и борба срещу насилието, основано на пола, както и укрепване на средствата за масова информация в страната.

През 2024 г. 15 741 момичета или жени се възползваха от дейности за социално-икономическо овластяване, с което броят на бенефициерите стана 173 109, или много над първоначалната цел (+380 %). През тази година 2 494 жертви на насилие, основано на пола (НОП), получиха подкрепа по линия на „Беку“ (показател 2.2) от общо 16 769 при планирани 133 943. Това представлява изпълнение в размер на едва 13 %.

Подкрепа в контекста на показател *„2.4 дейност (укрепване на гражданския мир след конфликт и/или предотвратяване на конфликти)“* получиха още 36 870 души при общо 418 581 (+172 %) от създаването на фонда.

В областта на подпомагането на икономическото възстановяване и възстановяването на производствените сектори доверителният фонд „Беку“ подпомогна както промишленото, така и ориентираното към изхранването селско стопанство, като подкрепи земеделски групи и дребни земеделски стопани, насърчи създаването на работни места (трудоемка работа, професионално обучение, развитие на дейности, генериращи доходи) и улесни достъпа до финансови услуги за малки предприятия и физически лица.

През тази година по тази цел бяха отбелязани малко постижения, тъй като повечето проекти са завършени. Все пак има увеличение с 2 % (1 471) на лицата, получили подкрепа за започване на дейност, генерираща доходи. През годината 6 263 души се възползваха от дейности за професионално обучение (показател 3.6), което представлява увеличение с 6 % спрямо предходната година. 6 220 души преминаха обучение по проекта DEVRUR II, реализиран от Enabel.

Проектът PAPEUR Rural (ITC) продължи да подкрепя 35-те кооперации, създадени през 2022 г.

Бюджет и изпълнение на бюджета

До края на 2024 г. вноските в доверителния фонд „Беку“ възлизаха на над 310 милиона евро, както и през предходната 2023 г., плюс 2 милиона евро други приходи от натрупани лихви. На 31 декември 2021 г. доверителният фонд приключи с поемането на задължения и сключването на договори за всички получени вноски с изключение на средствата, заделени за мониторинг, оценка, одит и комуникация, за които все още могат да бъдат сключвани договори след тази дата.

През 2024 г. на изпълнителите бяха платени над 7 милиона евро; общият размер на плащанията достигна над 290 милиона евро от създаването на доверителния фонд на ЕС „Беку“.

През 2024 г. имаше11 текущи договора с общ бюджет от около 81 милиона евро. Сред тях имаше осем оперативни проекта и един за техническа помощ.

Въздействие на дейностите във финансовите отчети

Във финансовите отчети въздействието на горепосочените дейности е най-видимо в:

— предварителното финансиране: което намаля с 1 126 хиляди евро в резултат на приключването на дейността на доверителния фонд и последвалото намаляване на броя на новите договори: през 2024 г. бяха подписани само пет договора, свързани с дейности по одит, оценка и комуникация, на стойност 167 хиляди евро;

— финансовите пасиви: които намаляха с 6 893 хиляди евро, главно поради липсата на парични вноски през годината;

— оперативните разходи: които намаляха със 17 968 хиляди евро в резултат на текущото приключване на дейността на доверителния фонд, което доведе до намаляване на броя на неприключените договори, а оттам и до намаляване на разходите.

СЧЕТОВОДЕН БАЛАНС

хиляди евро

	31.12.2024 г.	31.12.2023 г.
НЕТЕКУЩИ АКТИВИ		
Предварително финансиране	–	–
	–	–
ТЕКУЩИ АКТИВИ		
Предварително финансиране	*2 619*	*3 745*
Вземания по операции с разпяна и средства, подлежащи на събиране, по операции без разпяна	*2 267*	*3 462*
Пари и парични еквиваленти	*23 465*	*28 420*
	28 350	**35 627**
ОБЩО АКТИВИ	**28 350**	**35 627**

хиляди евро

	31.12.2024 г.	31.12.2023 г.
НЕТЕКУЩИ ПАСИВИ		
Финансови пасиви	*(24 108)*	*(31 001)*
	(24 108)	**(31 001)**
ТЕКУЩИ ПАСИВИ		
Задължения	*(2 536)*	–
Начислени разходи	*(1 707)*	*(4 626)*
	(4 243)	**(4 626)**
ОБЩО ПАСИВИ	**(28 350)**	**(35 627)**
НЕТНИ АКТИВИ	–	–

ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВИЯ РЕЗУЛТАТ

хиляди евро

	2024 г.	2023 г.
ПРИХОДИ		
Приходи от операции без размяна		
Приходи от дарения	*6 894*	*24 550*
Събиране на разходи	*183*	*717*
	7 076	**25 268**
Приходи от операции с размяна		
Финансови приходи	*884*	*636*
	884	**636**
Общо приходи	**7 961**	**25 904**
РАЗХОДИ		
Оперативни разходи	*(6 310)*	*(24 278)*
Финансови разходи	*(166)*	–
Други разходи	*(1 485)*	*(1 626)*
Общо разходи	**(7 961)**	**(25 904)**
ИКОНОМИЧЕСКИ РЕЗУЛТАТ ЗА ГОДИНАТА	–	–

ОТЧЕТ ЗА ПАРИЧНИТЕ ПОТОЦИ

хиляди евро

	2024 г.	2023 г.
Икономически резултат за годината	–	–
(Увеличение)/намаление на предварителното финансиране	*1 126*	*7 420*
(Увеличение)/намаление на вземанията по операции с разпяна и на средствата, подлежащи на събиране, по операции без разпяна	*1 196*	*132*
Увеличение/(намаление) на финансовите пасиви	*(6 894)*	*18 450*
Увеличение/(намаление) на задълженията	*2 536*	*(4 563)*
Увеличение/(намаление) на начислените разходи	*(2 919)*	*2 665*
НЕТНИ ПАРИЧНИ ПОТОЦИ	**(4 955)**	**24 104**
Нетно увеличение/(намаление) на парите и паричните еквиваленти	*(4 955)*	*24 104*
Пари и парични еквиваленти в началото на годината	*28 420*	*4 316*
Пари и парични еквиваленти в края на годината	*23 465*	*28 420*

ФИНАНСОВИ ОТЧЕТИ НА ДОВЕРИТЕЛНИЯ ФОНД НА ЕС ЗА АФРИКА ЗА 2024 Г. ([11])

([11]) Следва да се отбележи, че поради закръглянето на цифрите в хиляди евро някои финансови данни в таблиците може да изглеждат грешни.

ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ ЗА ДОВЕРИТЕЛНИЯ ФОНД НА ЕС ЗА АФРИКА

Обща информация относно доверителните фондове на Съюза

Създаване

В съответствие с членове 238 и 239 от Финансовия регламент, приложим за общия бюджет на Съюза (ФР на ЕС) ([12]), и член 35 от Финансовия регламент, приложим за 11-ия Европейски фонд за развитие (ФР на ЕФР) ([13]), Европейската комисия може да създава доверителни фондове на Съюза за външни дейности („доверителни фондове на ЕС“). Доверителните фондове на Съюза се създават по силата на споразумение, сключено с други донори, за действия при спешни ситуации и след спешни ситуации, породени от криза, или за тематични действия.

Доверителните фондове на Съюза се създават от Европейската комисия с решение след консултация или одобрение от Европейския парламент и Съвета. Това решение включва учредително споразумение с други донори.

Доверителните фондове на Съюза се създават и изпълняват само при следните условия:

— Намесата на Съюза има добавена стойност: целите на доверителните фондове на Съюза, по-специално поради своя мащаб или потенциални последици, могат да бъдат постигнати по-добре на равнището на Съюза, отколкото на национално равнище, а използването на съществуващите финансови инструменти не би било достатъчно за постигане на целите на политиката на Съюза;

— Доверителните фондове на Съюза осигуряват ясна политическа видимост на Съюза и управленски преимущества, както и по-добър контрол от страна на Съюза върху рисковете и плащането на вноските на Съюза и на другите донори;

— Доверителните фондове на Съюза не дублират други съществуващи пътища за финансиране или сходни инструменти, без да добавят нищо;

— Целите на доверителните фондове на Съюза съответстват на целите на инструмента на Съюза или на бюджетната позиция, от които се финансират.

Съществуващи доверителни фондове на ЕС

Към днешна дата Комисията е създала четири доверителни фонда на ЕС:

— Доверителен фонд на ЕС „Беку“, чиято цел е да подпомогне всички аспекти на излизането от кризата на Централноафриканската република и нейните усилия за възстановяване. Създаден на 15 юли 2014 г.;

— Доверителен фонд на ЕС „Мадад“ — регионален доверителен фонд на Европейския съюз в отговор на кризата в Сирия. Създаден на 15 декември 2014 г.;

— Доверителен фонд на ЕС за Африка, извънреден доверителен фонд на Европейския съюз за стабилност и преодоляване на първопричините за незаконната миграция и разселването на хора в Африка. Създаден на 12 ноември 2015 г.;

— Доверителен фонд на ЕС „Колумбия“, с който се подпомага изпълнението на мирното споразумение в ранното възстановяване и стабилизиране след конфликти. Създаден на 12 декември 2016 г.

Мисия

Основните цели на ДФЕС Африка са да подкрепя всички аспекти на стабилността и да допринася за по-доброто управление на миграцията, както и да преодолява първопричините за дестабилизацията, насилственото разселване и незаконната миграция, по-специално чрез насърчаване на устойчивостта, икономическите възможности, равните възможности, сигурността и развитието и чрез предотвратяване на нарушенията на правата на човека.

([12]) Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509.
([13]) Регламент (ЕС) 2018/1877.

Главни оперативни дейности

Доверителният фонд на Съюза обединява ресурси от различни донори за финансиране на действие въз основа на договорени цели. ДФЕС Африка действа в три основни географски области, а именно региона на Сахел и района на езерото Чад, Африканския рог и Северна Африка. В зависимост от конкретния случай отговарящите на условията съседни държави могат да се възползват от проектите по линия на доверителния фонд. Доверителният фонд е създаден за ограничен срок, за да се осигурят краткосрочни и средносрочни ответни действия по отношение на предизвикателствата, пред които са изправени регионите.

Управление

Управлението на доверителния фонд на ЕС за Африка се осигурява от Европейската комисия, която действа и като секретариат на неговите два управителни органа — управителния съвет и оперативния комитет на доверителния фонд. Съветът на доверителния фонд и оперативният комитет на ДФЕС Африка са съставени от представители на донорите и на Комисията, както и от представители на неучастващите държави членки, на органите на допустимите държави и на регионални организации като наблюдатели. Правилата за състава на управителния съвет и неговият вътрешен правилник се определят в учредителното споразумение на доверителния фонд на Съюза.

Основната задача на съвета е да установи и преразглежда цялостната стратегия на доверителния фонд. Оперативният съвет отговаря за подбора на действията, финансирани от Фонда, и контролира тяхното изпълнение. Той също така одобрява годишните отчети и годишните доклади относно дейностите, финансирани от доверителния фонд.

Източници на финансиране

Доверителният фонд на ЕС за Африка се финансира чрез вноски от донори.

Основа за изготвяне на отчетите

Правната рамка и сроковете за изготвяне на годишните отчети са определени в Споразумението за създаване на Извънредния доверителен фонд на Европейския съюз за стабилност и преодоляване на първопричините за незаконната миграция и разселването на хора в Африка и неговите вътрешни правила („Учредителното споразумение“). Съгласно това учредително споразумение годишните отчети се изготвят в съответствие с правилата, приети от счетоводителя на Комисията (счетоводни правила на ЕС — СПЕС), които се основават на международно приетите счетоводни стандарти за публичния сектор (IPSAS).

Счетоводител

Въз основа на Учредителното споразумение счетоводителят на Комисията изпълнява функциите на счетоводител на доверителния фонд.

Състав на годишните счетоводни отчети

Годишните отчети обхващат периода от 1 януари до 31 декември и се състоят от финансови отчети и отчети за изпълнението на бюджета. Докато финансовите отчети и допълнителните бележки се изготвят на базата на текущо начисляване, отчетите за изпълнението на бюджета се основават предимно на движението на парични средства.

Процес от предварителните отчети до освобождаването от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета

Годишните отчети подлежат на независим външен одит. Предварителните годишни отчети, изготвени от счетоводителя, се предават до 15 февруари на следващата година на оперативния комитет, който след това ги предава на одиторското дружество, избрано от субекта след тръжна процедура. След одита счетоводителят изготвя окончателните годишни отчети и ги представя на оперативния комитет за одобрение.

Годишните отчети на доверителния фонд на ЕС „Беку“ са консолидирани в годишните отчети на Европейския фонд за развитие.

Оперативни акценти

Постигнати резултати през годината

Тъй като на 31 декември 2021 г. изтече периодът на договаряне, считано от януари 2022 г. по Доверителния фонд на ЕС за Африка не се финансират нови финансови задължения или допълнителни бюджетни средства. Могат да бъдат договаряни единствено финансови ангажименти, свързани с административни дейности като одити, оценки, мониторинг и комуникационни дейности. Програмите по линия на Доверителния фонд на ЕС за Африка ще продължат да се изпълняват до края на 2025 г.

През 2024 г. Доверителният фонд на ЕС за Африка доказа също така, че е бърз и ефективен инструмент за изпълнение, като чрез него беше улеснен диалогът по политиката с африканските държави партньори, бяха приложени иновативни подходи и бяха постигнати осезаеми резултати в трите региона (Сахел и езерото Чад, Африканския рог и Северна Африка).

През септември 2024 г. Европейската сметна палата (ЕСП) публикува специален одитен доклад относно Доверителния фонд на ЕС за Африка ([14]). ЕСП призна, че по Доверителния фонд на ЕС за Африка са разработени нови подходи за събиране на информация относно първопричините за нестабилността, незаконната миграция и разселванията, за идентифициране на рисковете за правата на човека в нестабилна среда и за докладване на кумулативните постижения по тези действия. Беше признато също че доверителният фонд на ЕС е допринесъл за това миграцията да продължи да заема важно място в плановете за развитие и в политическия дневен ред, и че по проектите на доверителния фонд на ЕС е докладвано, че са изпълнени много от планираните конкретни резултати и че целите им отчасти са били постигнати.

През 2024 г. регионът на Африканския рог остава доста нестабилен, тъй като е изправен пред множество предизвикателства, свързани с тежките последици от изменението на климата, социално-икономическите и политическите пречки и продължаващите конфликти и заплахи за сигурността. В допълнение към продължаващия конфликт в Судан вътрешните размирици в части от Етиопия и нестабилността в Сомалия не стихват, а последиците от кризата в Червено море засилват инфлацията и несигурността в цялата област. През октомври 2024 г. Судан се сблъска с най-голямата в света криза с вътрешно разселване, при която 14 милиона души бяха принудени да напуснат домовете си и да търсят убежище в рамките на държавата или извън нея. Това масово разселване оказа въздействие и върху съседните държави. Могат все пак да се отбележат и някои положителни развития, като присъединяването на Сомалия към Източноафриканската общност през февруари 2024 г., одобрението от МВФ на финансовата подкрепа за програмата за икономически реформи на Етиопия и важната водеща роля на Кения в усилията за приспособяване към изменението на климата и смекчаване на последиците от него.

В този сложен контекст доверителният фонд на ЕС отчете значителен напредък, като насърчи възможностите за икономическо развитие и заетост в Африканския рог. До юни 2024 г. бяха създадени или подкрепени общо 152 000 работни места, в това число 2 471 работни места през първите шест месеца на 2024 г. Освен това бяха създадени или подкрепени 24 091 микро-, малки и средни предприятия, към които през 2024 г. се добавиха още 314. Също така програмите на доверителния фонд на ЕС помогнаха на около 750 000 души да развият дейности, генериращи доходи. Тези усилия бяха особено успешни в подкрепата за бежанците, 12 349 от които се възползваха от създадени/подкрепени работни места, а 85 593 бяха подпомогнати да развият дейности, генериращи доходи.

По подобен начин през проектите, финансирани по линия на доверителния фонд на ЕС, на домакинствата до момента са предоставени 11 милиона услуги, свързани със здравето, 99 % от които под формата на медицинско лечение. 3,67 милиона души получиха по-добър достъп до здравни заведения, като през първата половите на 2024 г. от него са се възползвали приблизително 59 000 души. Трябва да се отбележи, че най-сериозните отчитани два пъти годишно резултати, постигнати от съоръженията за водоснабдяване, канализация и хигиена, от самото създаване на доверителния фонд на ЕС беше постигната посредством изграждането или обновяването на 1 303 съоръжения. В допълнение 3 милиона души получиха хранителна помощ, в това число 54 250 през първата половина на 2024 г.

През първата половина на 2024 г. доверителният фонд на ЕС постигна значителен напредък в подобряването на управлението на миграцията, като предостави жизненоважна помощ и защита на 3 256 мигранти и разселени лица, с което общата му подкрепа до момента стигна до почти 195 000 души. Освен това през първата половина на 2024 г. доверителният фонд на ЕС изигра ключова роля и в подкрепата на инициативи за стабилизиране и укрепване на мира, като общо 30 162 души участваха в дейности за предотвратяване на конфликти и насърчаване на правата на човека, най-вече в Южен Судан. С това общият брой на участниците стана 1,37 милиона, което допринесе за укрепване на мира и политическата стабилност в целия регион.

([14]) Специален доклад 17/2024 https://www.eca.europa.eu/bg/publications/SR-2024-17.

През 2024 г. регионът на Сахел и езерото Чад отново се сблъска с нарастващата политическа нестабилност, обхванала цялата област, заплахи за сигурността, социално-икономически предизвикателства и изострени конфликти, което доведе още повече хора до продоволствена несигурност и принудително разселване. Освен това политическото разделение в Западна Африка се задълбочи допълнително, след като Буркина Фасо, Мали и Нигер обявиха оттеглянето си от Икономическата общност на западноафриканските държави (ECOWAS).

През първата половина на 2024 г. конфликтите в Западна Африка се засилиха, особено в държавите в Централен Сахел и в Нигерия. Тази ескалация стана основна причина за принудително разселване, като засегна 10,1 милиона души (в това число бежанци и вътрешно разселени лица) в 12-те държави от региона на Сахел и езерото Чад, включени в доверителния фонд на ЕС.

Инфлацията и обезценяването на валутата продължиха да засягат голяма — предимно най-уязвимата — част от населението. От март до май 2024 г. 38 милиона души в района на Западна Африка се сблъскаха с остра продоволствена несигурност, като според прогнозите този брой щеше да нарасне до 52 милиона през неплодородния сезон на 2024 г. И все пак в този труден контекст и въпреки поетапното преустановяване на дейностите на доверителния фонд на ЕС и произтичащото от това драстичното намаляване на активните му проекти през първата половина на 2024 г. продължиха да се отчитат съществени резултати. Например, през първата половина на 2024 г. 56 549 души получиха помощ за развитие на дейности, генериращи доходи (ДГД), от общо 831 945 подкрепени до момента, а 2 686 се възползваха от техническо и професионално образование и обучение (ТПОО) и/или развитие на умения при общо 240 470.

Освен това дейностите по укрепване на мира също постигнаха значителни успехи, като привлякоха 561 874 участници, с което общият им брой стана 7,1 милиона, а през обучения в областта на управлението на миграцията и защитата преминаха 387 души, с което общият им брой стана 20 953.

Не на последно място, през същия период финансирани по линия на доверителния фонд на ЕС програми предоставиха помощ в областта на продоволствената сигурност на 136 313 души (общо 3,6 милиона), а 125 910 получиха хранителна помощ (общо 2,8 милиона).

През 2024 г. регионът на Северна Африка продължи да се сблъсква със сложни геополитически, социално-икономически и екологични предизвикателства, създаващи допълнителни миграционни модели. Предвид геополитическата нестабилност, включително продължаващите конфликти с участието на Израел, Ливан и Судан, последиците от руската агресия срещу Украйна и икономическия спад, натискът на незаконната миграция в посока Европа се запази. Северноафриканските държави остават важни страни на произход, транзитно преминаване и дестинация на мигрантите, като някои от тях също приемат големи групи бежанци.

Тази година бяха изпълнени още 31 договора в Северна Африка с бюджет на стойност 301 милиона евро (или 33 % от общия ангажимент на доверителния фонд на ЕС в региона). Тези интервенции допринесоха за постигането на осезаеми резултати в Северна Африка в периода юни 2023 г. — май 2024 г. Въпреки сложната обстановка, нашите партньори в рамките на доверителния фонд на ЕС отчетоха подобряване на достъпа до основни социални услуги за 526 126 души, предоставяне на 95 863 основни социални услуги и осигуряване на помощ след завръщането за 3 653 завърнали се мигранти. Продължиха и усилията за повишаване на осведомеността, като информационните кампании достигнаха до 150 433 потенциални мигранти, а 16 085 бенефициери участваха в дейности, свързани с предотвратяването на конфликти и правата на човека. В контекста на подкрепата за заетостта и предприемачеството по линия на доверителния фонд на ЕС бяха създадени 2 073 нови работни места, 577 ММСП получиха подкрепа, 3 893 души участваха в програми за законна миграция и мобилност, а 8 944 получиха професионално обучение в региона на Северна Африка.

Бюджет и изпълнение на бюджета

През 2024 г. не са изпълнявани нови програми и не са предоставяни допълнителни бюджетни средства в нито един от трите региона, обхванати от Доверителния фонд на ЕС за Африка, тъй като периодът на договаряне изтече на 31 декември 2021 г. Общата сума, за която е поето задължение за оперативни и административни разходи от стартирането на Доверителния фонд на ЕС за Африка, е в размер на 5 060,13 милиона евро. Размерът на одобрените оперативни програми от стартирането на Доверителния фонд на ЕС за Африка възлиза на 1 810 милиона евро за региона на Африканския рог; 2 217,8 милиона евро за региона на Сахел и езерото Чад и 907,3 милиона евро за региона на Северна Африка.

През 2024 г. бяха сключени 23 нови договора на стойност 1,8 милиона евро, включваща нетния размер на поетите задължения, без отменените задължения. Тези договори бяха свързани само с административни дейности (одит, оценка, комуникация и мониторинг), тъй като, считано от 31 декември 2021 г., вече не могат да бъдат финансирани оперативни програми или дейности.

Оперативните плащания през 2024 г. достигнаха 162,96 милиона евро, което е със 169,44 милиона евро по-малко отколкото през 2023 г. (332,4 милиона евро), тъй като няколко проекта стигнаха края на периода на изпълнението си.

Въздействие на дейностите във финансовите отчети

Във финансовите отчети въздействието на горепосочените дейности е най-видимо в:

— предварителното финансиране: намаля със 64 731 хиляди евро в резултат на приключването на дейността на доверителния фонд и последвалото намаляване на броя на новите договори: през 2024 г. бяха подписани само 23 договора, свързани с административни дейности, на стойност 1,8 милиона евро;

— финансовите пасиви: намаляха със 13 216 хиляди евро главно поради факта, че получените през годината вноски бяха по-малко от нетните разходи, разпределени на донорите; и

— оперативните разходи: намаляха с 225 425 хиляди евро в резултат на приключването на дейността на доверителния фонд, което доведе до намаляване на броя на неприключените договори, а оттам и до намаляване на разходите.

СЧЕТОВОДЕН БАЛАНС

хиляди евро

	31.12.2024 г.	31.12.2023 г.
НЕТЕКУЩИ АКТИВИ		
Финансови активи	*3 950*	*3 949*
Предварително финансиране	*–*	*18 254*
	3 950	**22 204**
ТЕКУЩИ АКТИВИ		
Предварително финансиране	*131 889*	*178 366*
Вземания по операции с размяна и средства, подлежащи на събиране, по операции без размяна	*24 314*	*22 396*
Пари и парични еквиваленти	*187 539*	*177 553*
	343 742	**378 315**
ОБЩО АКТИВИ	**347 691**	**400 519**
НЕТЕКУЩИ ПАСИВИ		
Финансови пасиви	*(251 339)*	*(264 555)*
	(251 339)	**(264 555)**
ТЕКУЩИ ПАСИВИ		
Задължения	*(13 774)*	*(14 261)*
Начислени разходи	*(82 578)*	*(121 704)*
	(96 352)	**(135 965)**
ОБЩО ПАСИВИ	**(347 691)**	**(400 519)**
НЕТНИ АКТИВИ	–	–

ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВИЯ РЕЗУЛТАТ

хиляди евро

	2024 г.	2023 г.
ПРИХОДИ		
Приходи от операции без размяна		
Приходи от дарения	*169 603*	*408 274*
Събиране на разходи	*245*	*179*
	169 848	**408 453**
Приходи от операции с размяна		
Финансови приходи	*6 690*	*4 865*
Други приходи от размяна	*13 551*	*13 446*
	20 240	**18 311**
Общо приходи	**190 089**	**426 764**
РАЗХОДИ		
Оперативни разходи	*(161 869)*	*(387 294)*
Финансови разходи	*(28)*	*(434)*
Други разходи	*(28 191)*	*(39 036)*
Общо разходи	**(190 089)**	**(426 764)**
ИКОНОМИЧЕСКИ РЕЗУЛТАТ ЗА ГОДИНАТА	–	–

ОТЧЕТ ЗА ПАРИЧНИТЕ ПОТОЦИ

хиляди евро

	2024 г.	2023 г.
Икономически резултат за годината	–	–
Оперативни дейности		
(Увеличение)/намаление на предварителното финансиране	*64 732*	*122 362*
(Увеличение)/намаление на вземанията по операции с размяна и на средствата, подлежащи на събиране, по операции без размяна	*(1 917)*	*13 517*
Увеличение/(намаление) на финансовите пасиви	*(13 216)*	*(70 236)*
Увеличение/(намаление) на задълженията	*(486)*	*(16 715)*
Увеличение/(намаление) на начислените разходи	*(39 126)*	*(26 956)*
Инвестиционни дейности		
Увеличение/намаление на недеривативните финансови активи по справедлива стойност чрез излишъка или дефицита	–	*(2 007)*
НЕТНИ ПАРИЧНИ ПОТОЦИ	**9 986**	**19 966**
Нетно увеличение/(намаление) на парите и паричните еквиваленти	*9 986*	*19 966*
Пари и парични еквиваленти в началото на годината	*177 553*	*157 587*
Пари и парични еквиваленти в края на годината	*187 539*	*177 553*

КОНСОЛИДИРАНИ ФИНАНСОВИ ОТЧЕТИ НА ЕФР И ДОВЕРИТЕЛНИТЕ ФОНДОВЕ НА ЕС ([15])

([15]) Следва да се отбележи, че поради закръглянето на цифрите в милиони евро някои финансови данни в таблиците може да изглеждат грешни.

КОНСОЛИДИРАН СЧЕТОВОДЕН БАЛАНС

милиони евро

	31.12.2024 г.	31.12.2023 г.
НЕТЕКУЩИ АКТИВИ		
Финансови активи	*131*	*91*
Предварително финансиране	*500*	*592*
Вземания по операции с размяна	*5*	*5*
	637	**689**
ТЕКУЩИ АКТИВИ		
Финансови активи	*5*	*3*
Предварително финансиране	*876*	*1 137*
Вземания по операции с размяна и средства, подлежащи на събиране, по операции без размяна	*63*	*50*
Пари и парични еквиваленти	*622*	*807*
	1 566	**1 997**
ОБЩО АКТИВИ	**2 203**	**2 686**
НЕТЕКУЩИ ПАСИВИ		
Финансови пасиви	*(88)*	*(85)*
	(88)	**(85)**
ТЕКУЩИ ПАСИВИ		
Провизии	*(2)*	*–*
Задължения	*(272)*	*(406)*
Начислени разходи и приходи за бъдещи периоди	*(858)*	*(1 110)*
	(1 132)	**(1 516)**
ОБЩО ПАСИВИ	**(1 220)**	**(1 600)**
НЕТНИ АКТИВИ	**983**	**1 086**
ФОНДОВЕ И РЕЗЕРВИ		
Поискан капитал на фонда — активни ЕФР	*55 704*	*54 566*
Поискан капитал на фонда от пренесени закрити ЕФР	*2 252*	*2 252*
Икономически резултат, пренесен от предходни години	*(55 733)*	*(53 484)*
Икономически резултат за годината	*(1 240)*	*(2 249)*
НЕТНИ АКТИВИ	**983**	**1 086**

КОНСОЛИДИРАН ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВИЯ РЕЗУЛТАТ

милиони евро

	2024 г.	2023 г.
ПРИХОДИ		
Приходи от операции без размяна		
Дейности по събиране	*42*	*15*
Приходи от дарения за доверителните фондове	*59*	*122*
	100	**136**
Приходи от операции с размяна		
Финансови приходи	*26*	*14*
Други приходи	*85*	*56*
	111	**70**
Общо приходи	**211**	**207**
РАЗХОДИ		
Инструменти за помощ	*(1 119)*	*(1 870)*
Разходи, направени от други субекти	*(4)*	*(3)*
Разходи, направени от доверителните фондове	*(168)*	*(412)*
Разходи за съфинансиране	*(17)*	*(8)*
Финансови разходи	*(3)*	*(7)*
Други разходи	*(140)*	*(157)*
Общо разходи	**(1 451)**	**(2 456)**
ИКОНОМИЧЕСКИ РЕЗУЛТАТ ЗА ГОДИНАТА	**(1 240)**	**(2 249)**

КОНСОЛИДИРАН ОТЧЕТ ЗА ПАРИЧНИТЕ ПОТОЦИ

милиони евро

	2024 г.	2023 г.
Икономически резултат за годината	*(1 240)*	*(2 249)*
Оперативни дейности		
Увеличение на капитала — вноски	*1 138*	*1 630*
(Увеличение)/намаление на предварителното финансиране	*352*	*486*
(Увеличение)/намаление на вземанията по операции с размяна и на средствата, подлежащи на събиране, по операции без размяна	*(13)*	*18*
Увеличение/(намаление) на провизиите	*2*	*2*
Увеличение/(намаление) на финансовите пасиви	*3*	*(18)*
Увеличение/(намаление) на задълженията	*(134)*	*(56)*
Увеличение/(намаление) на начислените разходи и на приходите за бъдещи периоди	*(252)*	*(172)*
Инвестиционни дейности		
(Увеличение)/намаление на недеривативните финансови активи по справедлива стойност чрез излишъка или дефицита	*(42)*	*(22)*
НЕТНИ ПАРИЧНИ ПОТОЦИ	**(185)**	**(382)**

милиони евро

	2024 г.	2023 г.
Нетно увеличение/(намаление) на парите и паричните еквиваленти	(185)	(382)
Пари и парични еквиваленти в началото на годината	807	1 189
Пари и парични еквиваленти в края на годината	622	807

КОНСОЛИДИРАН ОТЧЕТ ЗА ПРОМЕНИТЕ В НЕТНИТЕ АКТИВИ

милиони евро

	Поискан капитал на фонда — активни ЕФР (A)	Непоискани средства — активни ЕФР (B)	Поискан капитал на фонда — активни ЕФР (C) = (A)-(B)	Натрупани резерви (D)	Поискан капитал на фонда от пренесени закрити ЕФР (E)	Общо нетни активи (C)+(D)+(E)
САЛДО КЪМ 31.12.2022 г.	**72 955**	**7 855**	**65 100**	**(65 647)**	**2 252**	**1 705**
Увеличение на капитала — вноски	*(185)*	*(1 815)*	*1 630*	*–*	*–*	*1 630*
Закриване на 8-ия ЕФР	*(12 164)*	*–*	*(12 164)*	*12 164*	*–*	*–*
Икономически резултат за годината	*–*	*–*	*–*	*(2 249)*	*–*	*(2 249)*
САЛДО КЪМ 31.12.2023 Г.	**60 607**	**6 040**	**54 566**	**(55 733)**	**2 252**	**1 086**
Увеличение на капитала — вноски	*(62)*	*(1 200)*	*1 138*			*1 138*
Икономически резултат за годината			*–*	*(1 240)*		*(1 240)*
САЛДО КЪМ 31.12.2024 г.	**60 544**	**4 840**	**55 704**	**(56 973)**	**2 252**	**983**

ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВОТО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЕФР

СЪДЪРЖАНИЕ

		Стр.
1.	КОНТЕКСТ	73
1.1.	ПРЕДИШНИ ЕФР	73
1.2.	10-И и 11-и ЕФР	74
2.	ФИНАНСОВО ИЗПЪЛНЕНИЕ	75
2.1.	ФИНАНСОВ РЕЗУЛТАТ	75
2.2.	РЕСУРСИ	81
2.3.	ОПЕРАТИВНИ РАЗХОДИ И СПЕЦИФИЧНИ ПРОГРАМИ	81
3.	РЕЧНИК НА ТЕРМИНИТЕ	92

1. КОНТЕКСТ

Създаден през 1959 г., ЕФР е основният инструмент за предоставяне на помощ в областта на сътрудничеството за развитие от ЕС за държавите от Африка, Карибите и Тихоокеанския басейн (АКТБ) и отвъдморските страни и територии (ОСТ). Основната му цел е да намали и в крайна сметка да изкорени бедността.

ЕФР е създаден по силата на вътрешно споразумение на представителите на държавите членки и се управлява от специален комитет. Ресурсите на ЕФР са ad hoc вноски от държавите — членки на ЕС, които вземат решение относно общата сума, която ще бъде разпределена за фонда (за период от пет години). В допълнение към тези вноски, държавите членки могат също да сключват споразумения за съфинансиране или да правят доброволни финансови вноски за ЕФР. Европейската комисия отговаря за финансовото изпълнение на операциите, провеждани с ресурси на ЕФР. ЕИБ управлява Инвестиционния механизъм.

ЕФР е фонд, който функционира на многогодишен принцип. Всеки ЕФР се сключва за период от около пет години и се урежда от свой собствен финансов регламент. Вътрешното споразумение за създаване последния ЕФР (на 11-ия ЕФР (2014—2020 г.) влезе в сила на 1 март 2015 г. От 2021 г. сътрудничеството с държавите от АКТБ е включено в Инструмента за съседство, сътрудничество за развитие и международно сътрудничество (ИСРМС). Финансираните по линия на ЕФР проекти, които вече са били в ход, обаче ще продължат да се изпълняват съгласно съответното правно основание за ЕФР.

Настоящият доклад се изготвя в съответствие с член 39 от Финансовия регламент за 11-ия ЕФР ([16]). В него е предоставена информация за приходните и разходните операции на ЕФР с ударение върху важните събития, които са оказали значително въздействие върху финансовото изпълнение през 2024 г.

Като се има предвид, че няма текущи операции по предходни ЕФР ([17]), настоящият доклад включва данни само за 10-ия и 11-ия ЕФР.

1.1. ПРЕДИШНИ ЕФР

6-и и 7-и ЕФР

6-ият ЕФР бе закрит през 2006 г., а 7-ият ЕФР — през 2008 г.

В съответствие с член 1, параграф 2, буква б) от Вътрешното споразумение, приложимо за 9-ия ЕФР, салдата и отменените задължения от предишни ЕФР бяха прехвърлени към 9-ия ЕФР.

8-и и 9-и ЕФР

2021 година отбеляза финансовото и оперативното приключване на 8-ия ЕФР на общ размер на разходите от 10 374 милиона евро. Комисията обяви пред държавите членки приключването на 8-ия ЕФР в съобщението, което беше представено на Съвета през октомври 2021 г.

Всичките осем дейности на ЕФР вече са приключени и всички проверки и контроли са извършени. Всички договори и финансови решения също са закрити в сметките на ЕФР. Средствата по всички нареждания за събиране на вземания, които все още са били неуредени след оперативното приключване, са събрани или събирането им е отменено, с изключение на четири нареждания за събиране на вземания, следени от правната служба на Комисията. В съответствие с Решение C(2003) 19044 на Комисията тези нареждания за събиране на вземания бяха прехвърлени към 9-ия ЕФР.

Приключването на 9-ия ЕФР напредва добре. Все още има осем неприключени договора, шест от които са свързани с действия в Южен Судан (Решение 2011/315/ЕС на Съвета ([18])). Решението за тези действия беше взето след клаузата за изтичане на срока на действие на 9-ия ЕФР, като те ще бъдат приключени в определения срок, с което ще се допринесе за финализирането на дейностите и проектите, свързани с 9-ия ЕФР. 9-ият ЕФР може да бъде закрит изцяло само след приключването на всички договори и след завършването на техните оценки и одити.

([16]) Регламент (ЕС) 2018/1877.
([17]) С изключение на операциите в Южен Судан.
([18]) Решение 011/315/ЕС на Съвета от 23 май 2011 година относно разпределението на отменените средства по проекти от Деветия и предишни европейски фондове за развитие за сътрудничество за развитие в Южен Судан (ОВ L 142, 28.5.2011 г., стр. 61, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2011/315/oj).

През периода 2015—2024 г. Комисията извърши шест възстановявания на средства по 8-ия/9-ия ЕФР на обща стойност 1 918,9 ([19]) милиона евро. Остатъкът от 6,3 милиона евро беше възстановен през януари 2025 г. ([20]) като част от плащането на първия транш от вноските на държавите членки в ЕФР за 2025 г.

1.2. **10-и И 11-и ЕФР**

Споразумението за партньорство ЕО-АКТБ (известно още като Споразумението от Котону) беше подписано на 23 юни 2000 г. в Котону от държавите — членки на Европейската общност, и държавите от АКТБ. То влезе в сила на 1 април 2003 г. (в което бе създаден 9-ият ЕФР). Споразумението от Котону беше изменено два пъти, първо със споразумението, подписано в Люксембург на 25 юни 2005 г. (с което беше създаден 10-ият ЕФР), и второ — със споразумението, подписано в Уагадугу на 22 юни 2010 г. (с което беше създаден 11-ият ЕФР).

Решението 2001/822/ЕО на Съвета от 27 ноември 2001 г. за асоцииране на отвъдморските страни и територии (ОСТ) към Европейската общност („Решение за отвъдморско асоцииране“) ([21]) влезе в сила на 2 декември 2001 г. Това решение бе изменено на 19 март 2007 г. (Решение 2007/249/ЕО на Съвета ([22])).

Вътрешното споразумение за финансирането и управлението на помощите, предоставени от Общността съгласно многогодишната финансова рамка за периода 2014—2020 г. в съответствие ревизираното Споразумение от Котону, прието от представителите на правителствата на държавите — членки на Европейската общност, през август 2013 г., влезе в сила през март 2015 г.

Съгласно Споразумението от Котону за втория период (2008—2013 г.) 10-ият ЕФР разполагаше с общ бюджет от 22 682 милиона евро. От тази сума:

— 21 966 милиона евро бяха отпуснати на държавите от АКТБ;

— 286 милиона евро бяха отпуснати на ОСТ; и

— 430 милиона евро бяха отпуснати на Комисията като разходи за подкрепа за програмирането и изпълнението на ЕФР.

Сумата за държавите от АКТБ се разделя, както следва:

— 17 766 милиона евро за национални и регионални индикативни програми;

— 2 700 милиона евро за средства в рамките на АКТБ и междурегионално сътрудничество; и

— 1 500 милиона евро за инвестиционни механизми.

По-специално по-голям дял от бюджета беше предназначен за регионални програми, като по този начин се подчерта значението на регионалната икономическа интеграция като основна рамка за национално и местно развитие. Нововъведение в 10-ия ЕФР беше създаването на „насърчителни суми“ за всяка държава.

Съгласно Споразумението от Котону третият период (2014—2020 г.) от помощта на Общността за страните от АКТБ и ОСТ се финансира от 11-ия ЕФР със сумата от 30 506 милиона евро, от които:

— 29 089 милиона евро бяха предоставени за страните от АКТБ в съответствие с член 1.2, буква а) и член 2, буква г) от Вътрешното споразумение, от които 27 955 милиона евро бяха управлявани от Европейската комисия.

— 364,5 милиона евро бяха предоставени за ОСТ в съответствие с член 1.2, буква а) и член 3.1 от Вътрешното споразумение, от които 359,5 милиона евро бяха управлявани от Европейската комисия.

— 1 052,5 милиона евро бяха за Комисията за финансиране на разходите, възникнали от програмирането и изпълнението на ресурсите на 11-ия ЕФР, в съответствие с член 1.2, буква а) от Вътрешното споразумение.

([19]) 1 402,57 милиона евро преходен инструмент (Решение 2015/0246 на Съвета), 200 милиона евро (Решение 2017/1206 на Съвета), 223 милиона евро (Решение (ЕС) 2020/1708 на Съвета), 43 милиона евро (Решение (ЕС) 2021/1941 на Съвета), 42,5 милиона евро (Решение 2022/2242 на Съвета) и 7,8 милиона евро (Решение 2023/2586 на Съвета).

([20]) Решение (ЕС) 2024/2906 на Съвета.

([21]) Решение на Съвета от 27 ноември 2001 година за асоцииране на отвъдморските страни и територии към Европейската общност („Решение за отвъдморско асоцииране“) ОВ L 314, г., стр. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2001/822(1)/oj.

([22]) Решение 2007/249/ЕО на Съвета от 19 март 2007 г. за изменение на Решение 2001/822/ЕО за асоцииране на отвъдморските страни и територии към Европейската общност (ОВ L 109, 26.4.2007 г., стр. 33, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2007/249/oj).

2. ФИНАНСОВО ИЗПЪЛНЕНИЕ

2.1. ФИНАНСОВ РЕЗУЛТАТ

ИЗМЕНЕНИЕ НА БЮДЖЕТНИТЕ КРЕДИТИ ЗА 10-ИЯ ЕФР

10-и ЕФР

ИЗМЕНЕНИЕ НА БЮДЖЕТНИТЕ КРЕДИТИ: 31 декември 2024 г.

АНАЛИЗ НА КРЕДИТИТЕ ПО ИНСТРУМЕНТИ

(милиони евро)

ИНСТРУМЕНТ		ПЪРВОНАЧАЛНИ БЮДЖЕТНИ КРЕДИТИ	УВЕЛИЧЕНИЯ/НАМАЛЕНИЯ НА КУМУЛАТИВНИТЕ РЕСУРСИ КЪМ 31 ДЕКЕМВРИ 2023 г.	УВЕЛИЧЕНИЕ ИЛИ НАМАЛЕНИЕ НА РЕСУРСИТЕ ПРЕЗ 2024 г.	Бележки	ТЕКУЩО НИВО НА БЮДЖЕТНИТЕ КРЕДИТИ
	Съфинансиране	***0***	***202***			***202***
	Редовни вноски на държавите членки	***21 326***	***(621)***	***(89)***		***20 616***
АКТБ	**МЕЖДИННА СУМА АКТБ**	**21 326**	**(419)**	**(89)**		**20 818**
	Редовни вноски на държавите членки	***0***	***239***	***(3)***		***236***
ОСТ	**МЕЖДИННА СУМА ОСТ**	**0**	**239**	**(3)**		**236**
	ОБЩО 10-и ЕФР	**21 326**	**(180)**	**(92)**		**21 054**

ИЗМЕНЕНИЕ НА БЮДЖЕТНИТЕ КРЕДИТИ ЗА 11-ИЯ ЕФР

11-И ЕФР

ИЗМЕНЕНИЕ НА БЮДЖЕТНИТЕ КРЕДИТИ: 31.12.2024 г.

АНАЛИЗ НА КРЕДИТИТЕ ПО ИНСТРУМЕНТИ

(милиони евро)

ИНСТРУМЕНТ		ПЪРВОНАЧАЛНИ БЮДЖЕТНИ КРЕДИТИ	УВЕЛИЧЕНИЯ/ НАМАЛЕНИЯ НА КУМУЛАТИВНИТЕ РЕСУРСИ КЪМ 31 декември 2023 г.	УВЕЛИЧЕНИЕ ИЛИ НАМАЛЕНИЕ НА РЕСУРСИТЕ ПРЕЗ 2024 Г.	Бележки	ТЕКУЩО НИВО НА БЮДЖЕТНИТЕ КРЕДИТИ
АКТБ	***Съфинансиране***	***0***	***89***	***2***		***91***
	Вътрешни СНО на ЕК	***0***	***1***			***1***
	Редовни вноски на държавите членки	***30 060***	***(896)***	***41***		***29 205***
	МЕЖДИННА СУМА АКТБ	**30 060**	**(805)**			**29 297**
ОСТ	***Съфинансиране***	***0***	***0***			***0***
	Вътрешни СНО на ЕК	***0***	***0***			***0***
	Редовни вноски на държавите членки	***0***	***351***	***3***		***354***
	МЕЖДИННА СУМА ОСТ	**0**	**351**			**354**
	ОБЩО 11-И ЕФР	30 060	(455)	45		29 651

ИЗМЕНЕНИЕ НА ПОЕТИТЕ ЗАДЪЛЖЕНИЯ, ЦЕЛЕВИТЕ СРЕДСТВА И ПЛАЩАНИЯТА ЗА 10-ИЯ ЕФР

КОНСОЛИДИРАНИ ОТЧЕТИ НА ЕФР КЪМ 31 декември 2024 г.

ВИД ПОМОЩ

АКТБ + ОСТ — 10-И ЕФР

(милиони евро)

		КРЕДИТИ	РЕШЕНИЯ			ЦЕЛЕВИ СРЕДСТВА			ПЛАЩАНИЯ		
			СЪВКУПНИ	ГОДИШНИ	%	СЪВКУПНИ	ГОДИШНИ	%	СЪВКУПНИ	ГОДИШНИ	%
		(1)	(2)		(2): (1)	(3)		(3): (2)	(4)		(4): (3)
АКТБ	**Редовни вноски на държавите членки**										
	Разпределение на средствата										
	Пакет А — Национални средства	12 280	12 268	(20)	100%	12 255	(9)	100%	12 201	2	100%
	МЕЖДИННА СУМА: ПАКЕТ А — НАЦИОНАЛНИ СРЕДСТВА	**12 280**	**12 268**	**(20)**	**100%**	**12 255**	**(9)**	**100%**	**12 201**	**2**	**100%**
	МЕЖДИННА СУМА: ПАКЕТ Б — НАЦИОНАЛНИ СРЕДСТВА	**1 960**	**1 960**	**(2)**	**100%**	**1 960**	**(1)**	**100%**	**1 960**	**(1)**	**100%**
	МЕЖДИННА СУМА: ПРОДОВОЛСТВЕНА СИГУРНОСТ	**343**	**482**	**(2)**	**141%**	**483**	**1**	**100%**	**355**	**49**	**74%**
	МЕЖДИННА СУМА: РАЗХОДИ ЗА ПРИЛАГАНЕ И ПРИХОДИ ОТ ЛИХВИ	**526**	**526**	0	**100%**	**526**	0	**100%**	**522**		**99%**
	МЕЖДИННА СУМА: СРЕДСТВА В РАМКИТЕ НА АКТБ	**3 582**	**3 579**	**(17)**	**100%**	**3 561**	**(12)**	**99%**	**3 491**	**108**	**98%**
	МЕЖДИННА СУМА: РЕГИОНАЛНИ СРЕДСТВА	**1 924**	**1 763**	**(29)**	**92%**	**1 755**	**(12)**	**100%**	**1 695**	**3**	**97%**
	Съфинансиране										
	Разпределение на средствата										
	МЕЖДИННА СУМА: ПАКЕТ А — НАЦИОНАЛНИ СРЕДСТВА	**185**	**175**	**(0)**	**95%**	**175**	**0**	**100%**	**175**	**2**	**100%**

(милиони евро)

		КРЕДИТИ	РЕШЕНИЯ			ЦЕЛЕВИ СРЕДСТВА			ПЛАЩАНИЯ		
			СЪВКУПНИ	ГОДИШНИ	%	СЪВКУПНИ	ГОДИШНИ	%	СЪВКУПНИ	ГОДИШНИ	%
		(1)	(2)		(2): (1)	(3)		(3): (2)	(4)		(4): (3)
	МЕЖДИННА СУМА: РАЗХОДИ ЗА ПРИЛАГАНЕ И ПРИХОДИ ОТ ЛИХВИ	**5**	**5**	0	**110%**	**5**	0	**100%**	**5**		**100%**
	МЕЖДИННА СУМА: СРЕДСТВА В РАМКИТЕ НА АКТБ	**12**	**11**		**91%**	**11**		**100%**	**11**		**100%**
	Резерв, който не може да бъде мобилизиран										
	Резерви										
	МЕЖДИННА СУМА: РЕЗЕРВ, КОЙТО НЕ МОЖЕ ДА БЪДЕ МОБИЛИЗИРАН, 8-И/9-И ЕФР	**1**									
	Редовни вноски на държавите членки										
	Разпределение на средствата										
	Пакет А — Национални средства	182	182	(3)	100%	180	(2)	98%	172	0	96%
	МЕЖДИННА СУМА: ПАКЕТ А — НАЦИОНАЛНИ СРЕДСТВА	**182**	**182**	**(3)**	**100%**	**180**	**(2)**	**98%**	**172**	**0**	**96%**
ОСТ	**МЕЖДИННА СУМА: ПАКЕТ Б — НАЦИОНАЛНИ СРЕДСТВА**	**14**	**14**		**100%**	**14**		**100%**	**14**		**100%**
	МЕЖДИННА СУМА: РАЗХОДИ ЗА ПРИЛАГАНЕ И ПРИХОДИ ОТ ЛИХВИ	**5**	**5**		**100%**	**5**		**100%**	**5**		**100%**
	МЕЖДИННА СУМА: РЕГИОНАЛНИ СРЕДСТВА	**34**	**34**	0	**100%**	**34**	0	**99%**	**34**		**100%**
	ОБЩО: АКТБ+ОСТ (ВКЛ. РЕЗЕРВИ) (А+Б)	**21 054**	**21 005**	**(73)**	**100%**	**20 964**	**(35)**	**100%**	**20 640**	**163**	**98%**

ИЗМЕНЕНИЕ НА ПОЕТИТЕ ЗАДЪЛЖЕНИЯ, ЦЕЛЕВИТЕ СРЕДСТВА И ПЛАЩАНИЯТА ЗА 11-ИЯ ЕФР

КОНСОЛИДИРАНИ ОТЧЕТИ НА ЕФР КЪМ 31 декември 2024 г.

ВИД ПОМОЩ

АКТБ + ОСТ — 11-И ЕФР

(милиони евро)

		КРЕДИТИ	РЕШЕНИЯ			ЦЕЛЕВИ СРЕДСТВА			ПЛАЩАНИЯ		
			СЪВКУПНИ	ГОДИШНИ	%	СЪВКУПНИ	ГОДИШНИ	%	СЪВКУПНИ	ГОДИШНИ	%
		(1)	(2)		(2): (1)	(3)		(3): (2)	(4)		(4): (3)
	Редовни вноски на държавите членки										
	Разпределение на средствата										
	МЕЖДИННА СУМА: ПАКЕТ А — НАЦИОНАЛНИ СРЕДСТВА	**15 218**	**15 132**	**(197)**	**99%**	**14 803**	**80**	**98%**	**12 828**	**704**	**87%**
	МЕЖДИННА СУМА: ПАКЕТ Б — НАЦИОНАЛНИ СРЕДСТВА	**1 056**	**1 056**	**(4)**	**100%**	**1 052**	**(1)**	**100%**	**1 023**	**15**	**97%**
	МЕЖДИННА СУМА: ПРЕХОДЕН ИНСТРУМЕНТ	**0**									
ОСТ	**МЕЖДИННА СУМА: ПРОДОВОЛСТВЕНА СИГУРНОСТ**	**112**	**112**	0	**100%**	**112**	0	**100%**	**42**	**2**	**38%**
	МЕЖДИННА СУМА: РАЗХОДИ ЗА ПРИЛАГАНЕ И ПРИХОДИ ОТ ЛИХВИ	**1 075**	**1 064**	**(2)**	**99%**	**1 060**	**(2)**	**100%**	**968**	**10**	**91%**
	МЕЖДИННА СУМА: СРЕДСТВА В РАМКИТЕ НА АКТБ	**3 961**	**3 859**	**(35)**	**97%**	**3 934**	**8**	**102%**	**3 515**	**175**	**89%**
	МЕЖДИННА СУМА: РЕГИОНАЛНИ СРЕДСТВА	**7 213**	**7 168**	**(59)**	**99%**	**7 082**	**(8)**	**99%**	**6 220**	**256**	**88%**

(милиони евро)

	КРЕДИТИ	РЕШЕНИЯ			ЦЕЛЕВИ СРЕДСТВА			ПЛАЩАНИЯ		
		СЪВКУПНИ	ГОДИШНИ	%	СЪВКУПНИ	ГОДИШНИ	%	СЪВКУПНИ	ГОДИШНИ	%
	(1)	(2)		(2): (1)	(3)		(3): (2)	(4)		(4): (3)
Съфинансиране										
Разпределение на средствата										
МЕЖДИННА СУМА: ПАКЕТ А — НАЦИОНАЛНИ СРЕДСТВА	**46**	**45**	**(0)**	**99%**	**45**	**(0)**	**100%**	**43**	**4**	**97%**
МЕЖДИННА СУМА: РАЗХОДИ ЗА ПРИЛАГАНЕ И ПРИХОДИ ОТ ЛИХВИ	**4**	**4**		**100%**	**4**	0	**100%**	**4**		**100%**
МЕЖДИННА СУМА: СРЕДСТВА В РАМКИТЕ НА АКТБ	**33**	**33**	**(0)**	**100%**	**33**	0	**100%**	**29**	**1**	**89%**
МЕЖДИННА СУМА: РЕГИОНАЛНИ СРЕДСТВА	**10**	**6**		**60%**	**6**	0	**100%**	**6**		**100%**
Резерв, който не може да бъде мобилизиран										
Резерви										
МЕЖДИННА СУМА: РЕЗЕРВ, КОЙТО НЕ МОЖЕ ДА БЪДЕ МОБИЛИЗИРАН, 10-И ЕФР	**193**									
МЕЖДИННА СУМА: РЕЗЕРВ, КОЙТО НЕ МОЖЕ ДА БЪДЕ МОБИЛИЗИРАН, 11-И ЕФР	**376**									
Вътрешни СНО на ЕК										
Резерви										
МЕЖДИННА СУМА: ПАКЕТ А — НАЦИОНАЛНИ СРЕДСТВА	**1**	**1**		**52%**	**1**		**100%**	**1**		**100%**

(милиони евро)

	КРЕДИТИ	РЕШЕНИЯ			ЦЕЛЕВИ СРЕДСТВА			ПЛАЩАНИЯ		
		СЪВКУПНИ	ГОДИШНИ	%	СЪВКУПНИ	ГОДИШНИ	%	СЪВКУПНИ	ГОДИШНИ	%
	(1)	(2)		(2): (1)	(3)		(3): (2)	(4)		(4): (3)
Редовни вноски на държавите членки										
Разпределение на средствата										
МЕЖДИННА СУМА: ПАКЕТ А — НАЦИОНАЛНИ СРЕДСТВА	**211**	**211**	**(0)**	**100%**	**194**	0	**92%**	**193**	**0**	**100%**
МЕЖДИННА СУМА: ПАКЕТ Б — НАЦИОНАЛНИ СРЕДСТВА	**12**	**12**	**(0)**	**99%**	**12**	**(0)**	**100%**	**12**		**100%**
МЕЖДИННА СУМА: РАЗХОДИ ЗА ПРИЛАГАНЕ И ПРИХОДИ ОТ ЛИХВИ	7	7	0	**100%**	**6**	**(0)**	**95%**	**6**	**0**	**98%**
МЕЖДИННА СУМА: РЕГИОНАЛНИ СРЕДСТВА	**102**	**102**	0	**100%**	**102**	**(0)**	**99%**	**84**	**15**	**83%**
Резерв, който не може да бъде мобилизиран										
Резерви										
МЕЖДИННА СУМА: РЕЗЕРВ, КОЙТО НЕ МОЖЕ ДА БЪДЕ МОБИЛИЗИРАН, 10-И ЕФР	**19**									
МЕЖДИННА СУМА: РЕЗЕРВ, КОЙТО НЕ МОЖЕ ДА БЪДЕ МОБИЛИЗИРАН, 11-И ЕФР	**3**									
ОБЩО: АКТБ+ОСТ (ВКЛ. РЕЗЕРВИ) (А+Б)	**29 651**	**28 809**	**(297)**	**97%**	**28 444**	**77**	**99%**	**24 973**	**1 182**	**88%**

ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/4948/oj

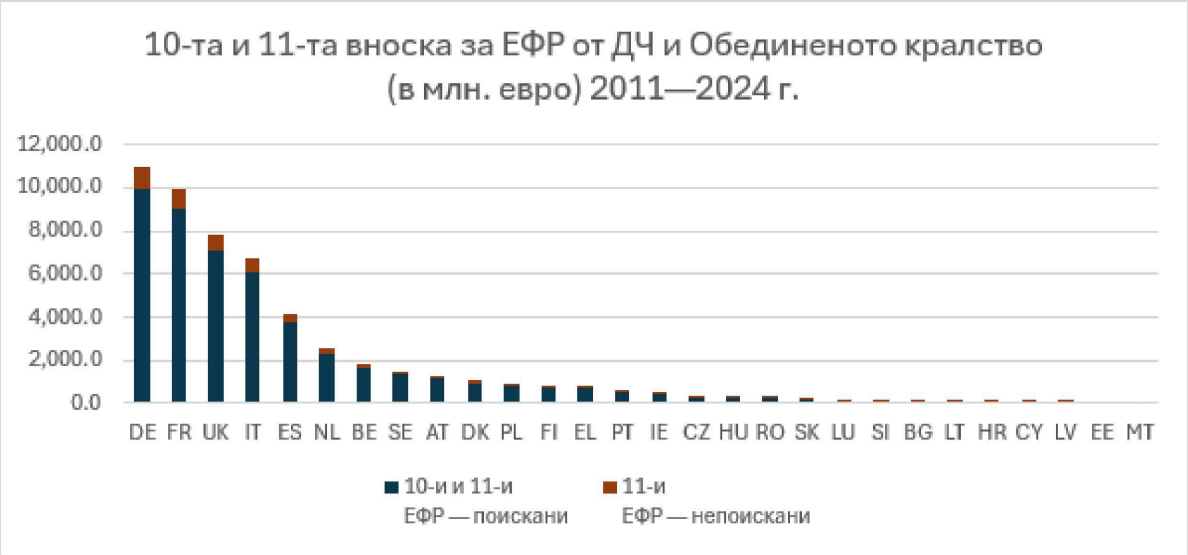
ОВ C, 13.10.2025 г.

2.2. **РЕСУРСИ**

Естество на приходите

Основните ресурси на ЕФР идват от вноските на държавите членки. Три пъти годишно Европейската комисия и ЕИБ отправят покана към държавите членки да внесат средства в ЕФР. Размерът на вноските, поискани всяка година, отразява размера на плащанията, които трябва да бъдат покрити през годината.

Преглед на вноските по държави членки

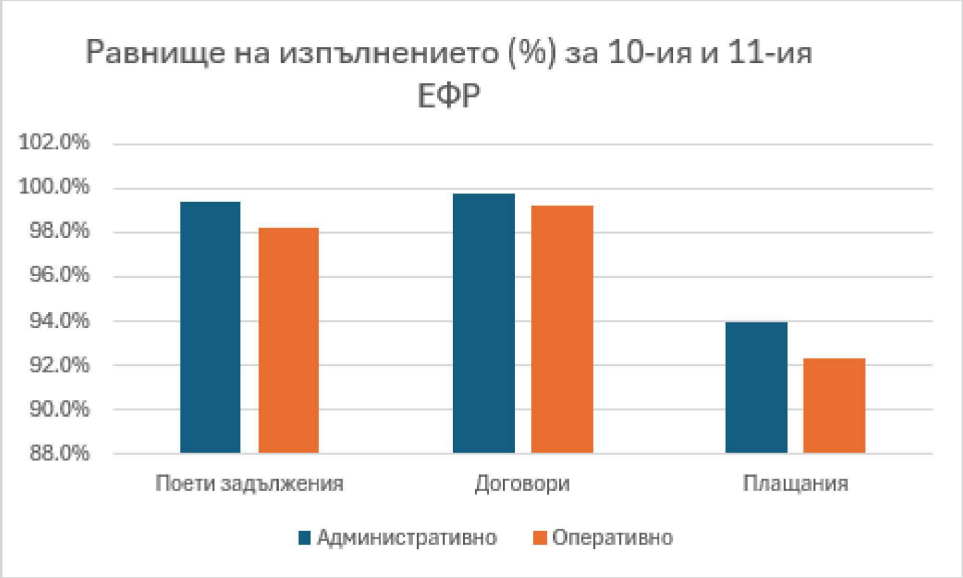
2.3. **ОПЕРАТИВНИ РАЗХОДИ И СПЕЦИФИЧНИ ПРОГРАМИ**

Естество на разходите

Наличната сума съгласно многогодишната финансова рамка се състои от 3 %, разпределени на Комисията за разходи за подкрепа, и 97 %, разпределени за изпълнението на проекти по ЕФР. Сумите се определят от всяко вътрешно споразумение и могат да бъдат увеличени с доброволни вноски и приходи от операции.

Разбивка на поетите като задължение, договорените и изплатените суми по видове разходи:

	ОПЕРАТИВНО ИЗПЪЛНЕНИЕ РАЗХОДИ ЗА ПРИЛАГАНЕ И ПРИХОДИ ОТ ЛИХВИ (10-и и 11-и ЕФР)									
	КРЕДИТИ	РЕШЕНИЯ			ЦЕЛЕВИ СРЕДСТВА			ПЛАЩАНИЯ		
		СЪВКУПНИ	ГОДИШНИ	%	СЪВКУПНИ	ГОДИШНИ	%	СЪВКУПНИ	ГОДИШНИ	%
	(1)	(2)		(2): (1)	(3)		(3): (2)	(4)		(4): (3)
РАЗХОДИ ЗА ПРИЛАГАНЕ И ПРИХОДИ ОТ ЛИХВИ 10-И + 11-И ЕФР	**1 621**	**1 610**	**(2)**	**99,3%**	**1 606**	(2)	**99,8%**	**1 509**	**10**	**94,0%**
ОПЕРАТИВНО ИЗПЪЛНЕНИЕ (A+B) 10-И + 11-И ЕФР	**50 705**	**49 815**	**(370)**	**98,2%**	**49 409**	42	**99,2%**	**45 612**	**1 345**	**92,3%**

Равнище на изпълнението (%) за 10-ия и 11-ия ЕФР
102.0%
100.0%
98.0%
96.0%
94.0%
92.0%
90.0%
88.0%
Поети задължения
Договори
Плащания
Административно
Оперативно

Разбивка на поетите като задължение, договорените и изплатените суми по региони и държави

КУМУЛАТИВНИ ОТЧЕТИ НА ЕФР КЪМ 31 ДЕКЕМВРИ 2024 г. ПО ДЪРЖАВИ, % ОТ БК								
10-и + 11-и ЕФР		ОБЩО 10-и и 11-и ЕФР (в милиони евро)						
Кумулативно за 2024 г.		Бюджетни кредити	Решения	% от БК	Целеви средства	% от БК	Плащания	% от БК
АКТБ	**Общ/административен пакет/ лихви**	**1 627**	1 612	99%	1 613	99%	1 506	93%
	Резерв/неразпределени по държави	**3 123**	2 553	82%	2 553	82%	2 553	82%
	Всички държави от АКТБ	**4 751**	**4 165**	**88%**	**4 166**	**88%**	**4 059**	**85%**
	Ангола	**346**	346	100%	344	99%	321	93%
	Бенин	**734**	732	100%	731	99%	692	94%
	Ботсуана	**126**	126	100%	126	100%	126	99%
	Буркина Фасо	**1 296**	1 296	100%	1 294	100%	1 262	97%
	Бурунди	**566**	566	100%	562	99%	546	96%
	Камерун	**520**	520	100%	519	100%	489	94%
	Кабо Верде	**144**	144	100%	144	100%	144	100%
	Коморски острови	**77**	77	100%	76	98%	73	95%
	Конго (Бразавил)	**163**	163	100%	160	98%	144	88%
	Конго (Демократична република)	**1 402**	1 400	100%	1 376	98%	1 274	91%
	Бряг на слоновата кост	**702**	702	100%	701	100%	681	97%
	Джибути	**175**	175	100%	173	99%	164	94%
	Еритрея	**215**	215	100%	215	100%	165	77%
	Етиопия	**1 598**	1 596	100%	1 592	100%	1 415	89%
	Габон	**33**	33	100%	33	99%	31	93%
	Гамбия	**302**	302	100%	301	100%	285	94%
	Гана	**785**	785	100%	782	100%	737	94%
	Гвинея-Бисау	**186**	184	99%	182	98%	177	95%

КУМУЛАТИВНИ ОТЧЕТИ НА ЕФР КЪМ 31 ДЕКЕМВРИ 2024 г. ПО ДЪРЖАВИ, % ОТ БК								
10-и + 11-и ЕФР		ОБЩО 10-и и 11-и ЕФР (в милиони евро)						
Кумулативно за 2024 г.		Бюджетни кредити	Решения	% от БК	Целеви средства	% от БК	Плащания	% от БК
	Гвинея (Конакри)	**500**	500	100%	494	99%	441	88%
	Мавриций	**82**	82	100%	82	100%	82	100%
	Кения	**859**	853	99%	850	99%	777	90%
	Лесото	**249**	248	99%	247	99%	205	82%
	Либерия	**486**	485	100%	474	97%	451	93%
	Мадагаскар	**782**	779	100%	752	96%	631	81%
	Малави	**1 018**	1 018	100%	1 009	99%	912	90%
	Мали	**1 395**	1 393	100%	1 387	99%	1 246	89%
	Мавритания	**343**	343	100%	341	99%	332	97%
	Мозамбик	**1 451**	1 440	99%	1 410	97%	1 188	82%
	Намибия	**187**	187	100%	181	97%	173	93%
	Нигер	**1 262**	1 262	100%	1 258	100%	1 250	99%
	Нигерия	**1 098**	1 088	99%	1 086	99%	1 037	95%
	Уганда	**982**	930	95%	923	94%	845	86%
	Централноафриканска република	**610**	609	100%	609	100%	592	97%
	Руанда	**833**	831	100%	831	100%	823	99%
	Сао Томе и Принсипи	**55**	55	99%	53	96%	51	91%
	Сенегал	**663**	663	100%	659	99%	632	95%
	Сейшелски острови	**22**	22	100%	22	100%	22	100%
	Сиера Леоне	**655**	655	100%	646	99%	617	94%
	Сомалия	**898**	896	100%	894	100%	891	99%
	Судан	**298**	298	100%	298	100%	298	100%

ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/4948/oj

КУМУЛАТИВНИ ОТЧЕТИ НА ЕФР КЪМ 31 ДЕКЕМВРИ 2024 г. ПО ДЪРЖАВИ, % ОТ БК								
10-и + 11-и ЕФР		ОБЩО 10-и и 11-и ЕФР (в милиони евро)						
Кумулативно за 2024 г.		Бюджетни кредити	Решения	% от БК	Целеви средства	% от БК	Плащания	% от БК
	Южен Судан	**91**	91	100%	91	100%	91	100%
	Есватини (Свазиленд)	**123**	123	100%	121	99%	111	91%
	Танзания	**1 171**	1 171	100%	1 162	99%	1 094	93%
	Чад	**935**	935	100%	913	98%	818	87%
	Того	**376**	374	99%	372	99%	361	96%
	Замбия	**827**	826	100%	804	97%	709	86%
	Зимбабве	**462**	461	100%	459	99%	457	99%
	*** Общо Африка**	**28 086**	27 981	100%	27 739	99%	25 863	92%
	Антигуа и Барбуда	**15**	15	100%	15	100%	15	98%
	Барбадос	**22**	22	100%	22	100%	21	95%
	Белиз	**42**	42	100%	41	96%	36	85%
	Доминика	**41**	40	99%	40	99%	40	99%
	Гренада	**21**	20	99%	20	98%	20	98%
	Гвиана	**79**	79	100%	78	99%	77	97%
	Хаити	**997**	997	100%	910	91%	793	80%
	Ямайка	**235**	235	100%	233	99%	226	96%
	Доминиканска република	**281**	281	100%	279	99%	279	99%
	Сейнт Лусия	**32**	32	100%	32	100%	32	100%
	Сейнт Китс и Невис	**6**	6	100%	6	99%	6	99%
	Сейнт Винсънт и Гренадини	**26**	26	99%	26	98%	22	83%
	Суринам	**27**	27	100%	27	99%	26	96%

КУМУЛАТИВНИ ОТЧЕТИ НА ЕФР КЪМ 31 ДЕКЕМВРИ 2024 г. ПО ДЪРЖАВИ, % ОТ БК								
10-и + 11-и ЕФР		ОБЩО 10-и и 11-и ЕФР (в милиони евро)						
Кумулативно за 2024 г.		Бюджетни кредити	Решения	% от БК	Целеви средства	% от БК	Плащания	% от БК
	Тринидад и Тобаго	**28**	28	100%	28	99%	27	94%
	*** Общо Кариби**	**1 853**	1 852	100%	1 758	95%	1 619	87%
	Фиджи	**48**	48	100%	48	100%	48	100%
	Острови Кук	**5**	5	100%	5	100%	5	100%
	Соломонови острови	**68**	66	97%	66	96%	62	91%
	Кирибати	**42**	42	100%	41	99%	39	93%
	Маршалови острови	**17**	17	100%	17	100%	17	100%
	Микронезия	**23**	23	100%	22	97%	18	78%
	Науру	**4**	4	100%	4	100%	4	100%
	Ниуе	**3**	3	100%	3	100%	3	100%
	Палау	**5**	4	70%	4	70%	4	70%
	Папуа-Нова Гвинея	**239**	239	100%	233	97%	215	90%
	Западна Самоа	**67**	67	100%	67	100%	66	100%
	Източен Тимор	**167**	167	100%	166	99%	159	95%
	Тонга	**28**	28	100%	28	100%	28	100%
	Тувалу	**13**	13	100%	13	100%	13	100%
	Вануату	**55**	55	100%	54	99%	52	94%
	*** Общо Тихоокеански басейн**	**783**	780	100%	771	98%	733	94%
	Средства в рамките на АКТБ	**8 025**	7 916	99%	7 970	99%	7 305	91%
	Африкански държави, в които португалският е официален език (PALOP)	**60**	59	98%	59	98%	58	96%
	Регион Южна Африка FED 10	**129**	129	100%	129	100%	127	98%
	Регион Централна Африка	**552**	547	99%	543	98%	438	79%

ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/4948/oj

КУМУЛАТИВНИ ОТЧЕТИ НА ЕФР КЪМ 31 ДЕКЕМВРИ 2024 г. ПО ДЪРЖАВИ, % ОТ БК								
10-и + 11-и ЕФР		ОБЩО 10-и и 11-и ЕФР (в милиони евро)						
Кумулативно за 2024 г.		Бюджетни кредити	Решения	% от БК	Целеви средства	% от БК	Плащания	% от БК
	Регион Източна и Южна Африка	**3 059**	3 020	99%	2 970	97%	2 522	82%
	Регион Западна Африка	**1 936**	1 922	99%	1 911	99%	1 688	87%
	Карибски регион	**536**	533	99%	526	98%	421	79%
	Тихоокеански регион	**322**	318	99%	298	93%	244	76%
	*** Общо регионално сътрудничество АКТБ**	**14 619**	14 445	99%	14 406	99%	12 803	88%
	АКТБ	**50 091,33**	**49 222,97**	**98%**	**48 839,57**	**98%**	**45 076,97**	**90%**
ОСТ	**Резерв/неразпределени по държави/територии**	**33**	12	35%	11	34%	11	34%
	Всички държави от ОСТ	**33**	12	35%	11	34%	11	34%
	Ангила	**27**	27	100%	27	100%	27	100%
	Фолкландски острови	**10**	10	100%	10	100%	10	100%
	Острови Питкерн	**5**	5	100%	5	100%	5	100%
	Търкс и Кайкос	**32**	32	100%	32	100%	32	100%
	Британски Вирджински острови	**2**	2	93%	2	93%	2	93%
	Монсерат	**33**	33	100%	33	100%	33	100%
	Света Елена	**38**	38	100%	38	100%	38	100%
	*** Общо британски ОСТ**	**146**	146	100%	146	100%	146	100%
	Нидерландски Антили	**38**	38	100%	20	54%	20	54%
	Нидерландски Антили — Бонер	**4**	4	100%	4	98%	4	97%
	Нидерландски Антили — Саба	**3**	3	100%	3	100%	3	100%

КУМУЛАТИВНИ ОТЧЕТИ НА ЕФР КЪМ 31 ДЕКЕМВРИ 2024 г. ПО ДЪРЖАВИ, % ОТ БК								
10-и + 11-и ЕФР		ОБЩО 10-и и 11-и ЕФР (в милиони евро)						
Кумулативно за 2024 г.		Бюджетни кредити	Решения	% от БК	Целеви средства	% от БК	Плащания	% от БК
	Нидерландски Антили — Синт Еустациус	**2**	2	100%	2	100%	2	100%
	Аруба	**21**	21	100%	21	99%	21	98%
	Синт Мартен	**14**	14	100%	13	95%	5	38%
	*** Общо нидерландски ОСТ**	**83**	83	100%	64	78%	56	68%
	Уолис и Футуна	**39**	39	100%	37	95%	29	76%
	Майот	**29**	29	100%	29	100%	29	100%
	Нова Каледония	**50**	50	100%	50	100%	50	100%
	Френска Полинезия	**50**	50	100%	49	99%	49	99%
	Сен Пиер и Микелон	**47**	47	100%	47	100%	47	100%
	*** Общо френски ОСТ**	**214**	214	100%	212	99%	204	95%
	регион	**137**	137	100%	136	99%	118	86%
	*** Общо регионално сътрудничество ОСТ**	**137**	137	100%	136	99%	118	86%
	ОСТ	**613,65**	**591,78**	**96%**	**569,20**	**93%**	**535,44**	**87%**
ОБЩО: АКТБ+ОСТ		**50 704,99**	**49 814,76**	**98%**	**49 408,77**	**97%**	**45 612,40**	**90%**

ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/4948/oj

ОВ C, 13.10.2025 г.

Разбивка на поетите като задължение, договорените и изплатените суми по разходни области за 11-ия ЕФР

11-и ЕФР Разбивка на поетите като задължение, договорените и изплатените суми по разходни области(секторни кодове на DAC) ([23])

(милиони евро)

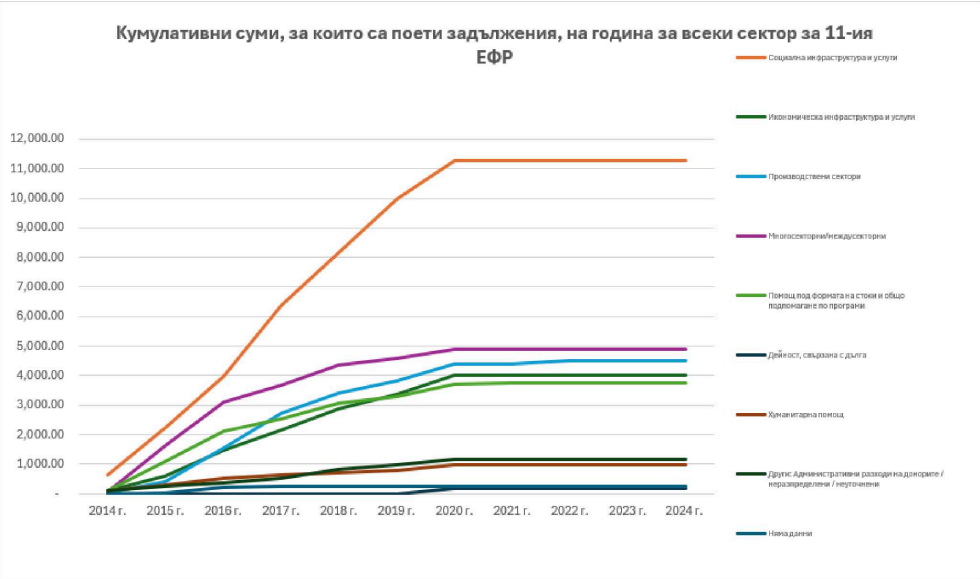
Сектор	Поети като задължение	Договорени	Изплатени
Социална инфраструктура и услуги			
110 Образование	1 192,46	1 174,05	1 034,15
120 Здравеопазване	2 131,40	2 524,02	2 338,24
130 Политики/програми за населението и репродуктивно здраве	352,44	50,31	43,25
140 Водоснабдяване и канализация	788,50	858,32	599,10
150 Правителство и гражданско общество	5 826,37	6 058,19	5 677,22
160 Друга социална инфраструктура и услуги	996,71	1 401,86	1 628,50
Социална инфраструктура и услуги ОБЩО	11 287,88	12 066,75	11 320,47
Икономическа инфраструктура и услуги			
210 Транспорт и складиране	1 425,48	2 088,15	1 213,63
220 Комуникации	140,96	147,40	131,58
230 Енергетика	2 015,13	2 031,37	1 375,46
240 Банкови и финансови услуги	82,03	131,71	95,57
250 Бизнес и други услуги	343,43	329,24	259,09
Икономическа инфраструктура и услуги ОБЩО	4 007,01	4 727,87	3 075,33
Производствени сектори			
310 Селско, горско и рибно стопанство	3 344,16	3 154,32	2 516,00
320 Промишленост, минерални ресурси и минно дело, строителство	641,58	529,15	347,51
330 Търговия и туризъм	507,49	437,30	313,25
Производствени сектори ОБЩО	4 493,23	4 120,77	3 176,77
Многосекторни/междусекторни			
410 Обща защита на околната среда	989,82	849,41	717,86
430 – Други многосекторни	3 886,22	2 625,43	1 872,80
Многосекторни/междусекторни ОБЩО	4 876,04	3 474,84	2 590,66
Помощ под формата на стоки и общо подпомагане по програми			
510 Обща бюджетна подкрепа	3 116,32	3 178,92	2 506,33
520 Хранителна помощ за развитие	617,50	390,55	364,26
Помощ под формата на стоки и общо подпомагане по програми ОБЩО	3 733,82	3 569,47	2 870,59

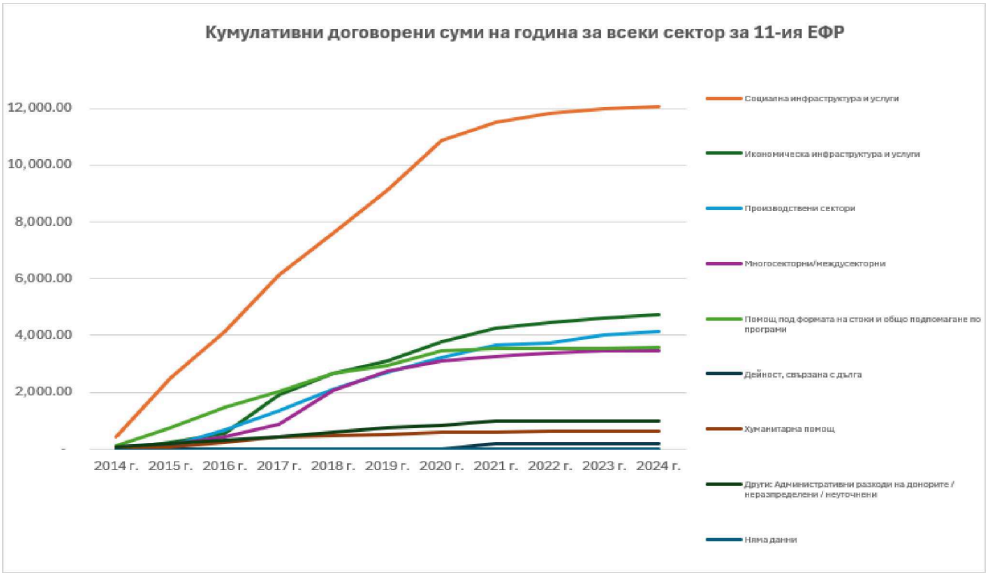
([23]) Брутни суми (т.е. без отменените бюджетни кредити и нарежданията за събиране на вземания).

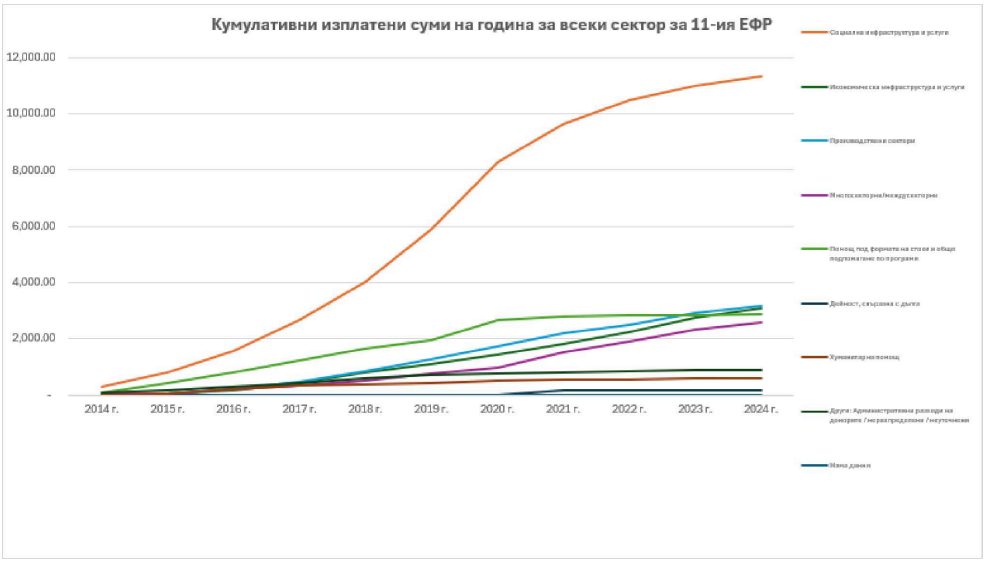
(милиони евро)

Сектор	Поети като задължение	Договорени	Изплатени
Дейност, свързана с дълга			
600 – Дейност, свързана с дълга	183,00	183,00	183,00
Дейност, свързана с дълга ОБЩО	183,00	183,00	183,00
Хуманитарна помощ			
720 Спешно реагиране	746,19	452,54	448,40
730 Възстановяване	137,83	65,05	42,30
740 Готовност при бедствия	72,79	110,06	100,54
Хуманитарна помощ ОБЩО	956,81	627,65	591,24
Административни разходи на донорите / неразпределени / неуточнени			
910 Административни разходи на донорите	995,52	948,30	858,64
998 Неразпределени / неуточнени	183,74	59,87	48,56
Няма данни	260,50	1,57	1,15
Административни разходи на донорите / неразпределени / неуточнени ОБЩО	1 439,76	1 009,75	908,35
ОБЩА СУМА ЗА 11-ИЯ ЕФР	**30 977,55**	**29 780,11**	**24 716,42**

Изменение на кумулативните поети като задължение, договорени и изплатени суми по разходни области за 11-ия ЕФР

Кумулативни договорени суми на година за всеки сектор за 11-ия ЕФР
12,000.00
10,000.00
8,000.00
6,000.00
4,000.00
2,000.00
-
2014 г.
2015 г.
2016 г.
2017 г.
2018 г.
2019 г.
2020 г.
2021 г.
2022 г.
2023 г.
2024 г.
Социална инфраструктура и услуги
Икономическа инфраструктура и услуги
Производствени сектори
Многосекторни/междусекторни
Помощ под формата на стоки и общо подпомагане по програми
Дейност, свързана с дълга
Хуманитарна помощ
Други: Административни разходи на донорите / неразпределени / неуточнени
Няма данни

Кумулативни изплатени суми на година за всеки сектор за 11-ия ЕФР
12,000.00
10,000.00
8,000.00
6,000.00
4,000.00
2,000.00
-
2014 г.
2015 г.
2016 г.
2017 г.
2018 г.
2019 г.
2020 г.
2021 г.
2022 г.
2023 г.
2024 г.

3. РЕЧНИК НА ТЕРМИНИТЕ

Безвъзмездни средства

Преки финансови вноски от бюджета за бенефициери — трети страни, участващи в дейности, които обслужват политиките на Съюза.

Бюджетен резултат

Разликата между получения доход и изплатените суми, включително корекциите за преноси, анулирани суми и валутно-курсови разлики.

За агенциите получената сума ще трябва да бъде възстановена на финансиращия орган.

Бюджетна позиция/бюджетен ред/бюджетно състояние

Приходите и разходите се записват в структурата на бюджета съгласно задължителна номенклатура, която отразява естеството и целта на всеки елемент. Тази номенклатура е наложена от бюджетния орган. Отделните категории (дял, глава, статия или позиция) служат за официално описание на номенклатурата.

Бюджетни кредити за административни разходи

Бюджетни кредити за покриване на текущите разходи на субектите (персонал, сгради, офис оборудване).

Бюджетни кредити за оперативни разходи

Бюджетни кредити за оперативни разходи финансират различните политики, главно под формата на безвъзмездни средства или обществени поръчки.

Бюджетни кредити за плащания

Бюджетните кредити за плащания покриват разходите, дължими през текущата година, които произтичат от правни задължения, поети през текущата година и/или през предходни години.

Бюджетни кредити за поети задължения

Бюджетните кредити за поети задължения покриват пълната стойност на правните задължения (договори, споразумения или решения за предоставяне на безвъзмездни средства), които могат да бъдат подписани през текущата финансова година.

Бюджетни кредити

Финансиране на бюджета.

В бюджета се предвиждат както поетите задължения (правни ангажименти за предоставяне на финансиране), така и плащанията (парични или банкови преводи към бенефициерите). Бюджетните кредити за поети задължения и бюджетните кредити за плащания често се различават (многогодишни бюджетни кредити), тъй като задължение за многогодишните програми и проекти обикновено се поема изцяло през годината, през която е взето решението за тези програми и проекти, и средствата по тях се плащат през годините с напредването на тяхното изпълнение.

Бюджетни кредити, които губят сила

Неизползваните бюджетни кредити, които ще бъдат отменени в края на финансовата година. Губене на сила означава отмяна на цялото или на част от разрешението за извършване на разходи и/или за поемане на задължения. Това разрешение намира израз под формата на бюджетен кредит.

За съвместните предприятия (и Европейския институт за иновации и технологии — EIT), както е посочено във финансовите им правила, неизползваните бюджетни кредити могат да бъдат записани в прогнозата за приходите и разходите за следващите максимум три финансови години (т.нар. правило „N+3“). Следователно изгубилите сила бюджетни кредити за СП могат да бъдат активирани отново до финансовата година „N+3“.

Бюджетно задължение

Операция, чрез която разпоредителят с бюджетни кредити заделя бюджетните кредити, необходими за покриване на последващи плащания за изпълнение на правни задължения.

Валутно-курсова разлика

Разликата, получена от обменните курсове, прилагани към трансакциите, засягащи държави извън еврозоната, или от преоценката на активи и пасиви в чуждестранна валута към датата на отчета.

Едногодишни бюджетни кредитиБюджетни кредити, които задоволяват годишни нужди и следователно за тях трябва да бъдат поети задължения през бюджетната година. Само сумите, които отговарят на условията за автоматично пренасяне, могат да бъдат изплатени през следващата година. Едногодишните бюджетни кредити, които не са използвани, т.е. за които не са поети задължения до края на годината, се отменят (освен ако по изключение с решение на Комисията не е дадено разрешение за неавтоматично пренасяне). Едногодишни бюджетни кредити се прилагат за административните разходи, като бюджетните кредити за поети задължения са равни на бюджетните кредити за плащания.

Излишък

Положителна разлика между приходите и разходите, която трябва да бъде върната на финансиращия орган. Вж. Бюджетен резултат.

Изпълнение на бюджета

Усвояване на бюджета чрез разходни и приходни операции.

Коригиращ бюджет

Решение, прието през бюджетната година, за изменение (увеличение, намаление, трансфер) на аспекти на приетия бюджет за тази година.

Многогодишни бюджетни кредити

Многогодишните бюджетни кредити се използват за финансиране на многогодишни операции; те покриват, за текущата финансова година, общите разходи по правните задължения, поети за операции, чието изпълнение обхваща повече от една финансова година.

Неизпълнени поети задължения

Неизпълнените поети задължения (или RAL от френския израз „reste à liquider“) се определят като сумата на бюджетните кредити, за които са поети задължени и които все още не са изплатени. Те произтичат пряко от съществуването на многогодишни програми и от разграничаването между бюджетните кредити за поети задължения и бюджетните кредити за плащания.

Отмяна на бюджетни кредити

Бюджетните кредити, които не са били използвани до края на финансовата година и които не могат да бъдат пренесени, се отменят.

Отмяна на поети задължения

Това е операция, с която отговорният разпоредител с бюджетни кредити отменя изцяло или частично заделянето на бюджетни кредити, направено по-рано посредством поемане на бюджетно задължение.

Правно задължение

Акт, с който разпоредителят с бюджетни кредити поема задължение към трети страни, което води до разходи за бюджета на Съюза.

Често срещани форми на правни задължения са договорите за обществени поръчки, споразуменията за безвъзмездни средства и решенията за отпускане на безвъзмездни средства.

Правно основание/основен акт

Правният акт, приет от законодателния орган (обикновено Съвета и Европейския парламент), в който се посочват целта на дадена разходна програма на Съюза, предназначението на бюджетните кредити, правилата за интервенция, срокът на валидност и съответните финансови правила, които служат като правно основание за изпълнението на разходната програма.

Пренасяне на бюджетни кредити

Изключение от принципа на ежегодност, доколкото бюджетните кредити, които не са могли да бъдат използвани през дадена бюджетна година, могат при строги условия и по изключение да бъдат пренесени за използване през следващата година.

Приет бюджет Проектобюджетът се превръща в приетия бюджет веднага след като бъде одобрен от бюджетния орган.

Разходи

Термин, използван за описание на разходването на бюджета от всички видове източници на средства.

Трансфер между бюджетните редове

Трансферите между бюджетните редове са свързани с преместване на бюджетни кредити от един бюджетен ред в друг в хода на финансовата година и следователно представляват изключение от принципа на специфичност на бюджета.

Установени вземания Право на събиране на приходи от длъжник, признато чрез издаване на нареждане за събиране на вземания.

Финансов резултат

Въздействие върху счетоводния баланс на разходите и приходите въз основа на правилата за счетоводна отчетност на базата на текущо начисляване.

Целеви приходи

Приходи, предназначени за финансирането на конкретни разходи.

RAL (Reste à liquider)

Сума, която остава да бъде платена по бюджетно задължение в даден момент. Вж. „Неизпълнени поети задължения“.

ГОДИШЕН ДОКЛАД ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО — ФОНДОВЕ, УПРАВЛЯВАНИ ОТ ЕВРОПЕЙСКАТА ИНВЕСТИЦИОННА БАНКА

ЕВРОПЕЙСКА ИНВЕСТИЦИОННА БАНКА

СЪВЕТ НА ДИРЕКТОРИТЕ

ИНВЕСТИЦИОНЕН МЕХАНИЗЪМ

ФИНАНСОВИ ОТЧЕТИ

КЪМ 31 ДЕКЕМВРИ 2024 Г.

(1) Независим одиторски доклад
(2) Отчет за финансовото състояние
(3) Отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход
(4) Отчет за промените в ресурсите на вносителите
(5) Отчет за паричните потоци
(6) Бележки към финансовите отчети

ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВОТО СЪСТОЯНИЕ

КЪМ 31 ДЕКЕМВРИ 2024 Г.

(в хиляди евро)

	Бележки	31.12.2024 г.	31.12.2023 г.
АКТИВИ			
Пари и парични еквиваленти	5	1 638 604	1 376 824
Вземания от вносителите	9/16	7 482	85 321
Касови финансови активи	10	-	-
Дериватни финансови инструменти	6	783	55 765
Заеми и аванси	7	1 498 048	1 683 312
Акции и други ценни книжа с променлива доходност	8	834 621	820 713
Други активи	11	-	616
Общо активи		**3 979 538**	**4 022 551**
ПАСИВИ И РЕСУРСИ НА ВНОСИТЕЛИТЕ			
ПАСИВИ			
Дериватни финансови инструменти	6	39 210	-
Приходи за бъдещи периоди	12	47 725	48 515
Провизии за кредитни ангажименти	13	18 320	19 038
Дължими суми на трети страни	14	566 083	427 828
Други пасиви	15	3 289	3 338
Общо пасиви		**674 627**	**498 719**
Ресурси на вносителите	16/17	**3 304 911**	**3 523 832**
Общо пасиви и ресурси на вносителите		**3 979 538**	**4 022 551**

ОТЧЕТ ЗА ПЕЧАЛБАТА ИЛИ ЗАГУБАТА И ДРУГИЯ ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД

ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧИЛА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2024 Г.

(в хиляди евро)

	Бележки	От 1.1.2024 г. до 31.12.2024 г.	От 1.1.2023 г. до 31.12.2023 г.
Приходи от лихви и други подобни приходи (*)	19	156 601	148 336
Разходи за лихви и други подобни разходи	19	- 1 805	-
Нетни лихви и други подобни приходи		**154 796**	**148 336**
Приходи от такси и комисионни	20	20	25
Разходи за такси и комисионни	20	- 212	- 62
Нетни приходи от такси и комисионни		**- 192**	**- 37**

(в хиляди евро)

	Бележки	От 1.1.2024 г. до 31.12.2024 г.	От 1.1.2023 г. до 31.12.2023 г.
Промяна на справедливата стойност на дериватни финансови инструменти	6	- 94 192	- 20 087
Нетен резултат от акции и други ценни книжа с променлива доходност	21	- 34 096	- 8 457
Нетен резултат от заеми и аванси, оценени по FVTPL	7	- 5 436	- 8 932
Нетен валутен резултат	22	81 907	- 67 885
Нетен резултат от финансови операции		**- 51 817**	**- 105 361**
Промяна в обезценката по заемите и авансите, без корекции	7.2	12 145	9 055
Промени в провизиите за кредитни ангажименти, без корекции	13	718	- 2 470
Общи административни разходи	23	- 24 794	- 29 655
Печалба за годината		**90 856**	**19 868**
Обща всеобхватна печалба на приходи за годината		**90 856**	**19 868**

(*) За годината, приключила на 31 декември 2024 г., лихвите и другите подобни приходи включват 144,3 милиона евро (2023 г.: 118,5 милиона евро), изчислени за активите, държани по амортизирана стойност, въз основа на метода на ефективния лихвен процент.

ОТЧЕТ ЗА ПРОМЕНИТЕ В РЕСУРСИ НА ВНОСИТЕЛИТЕ

ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧИЛА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2024 Г.

(в хиляди евро)

	Бележки	Поискани вноски	Изплатени вноски	Неразпределена печалба	Общо
Към 1 януари 2024 г.		**3 721 695**	**- 587 913**	**390 050**	**3 523 832**
Вноски на държавите членки, поискани през годината	16	-	-	-	-
Вноски на държавите членки, изплатени през годината	17	-	- 309 777	-	**- 309 777**
Печалба за 2024 г.		-	-	90 856	**90 856**
Промени в ресурсите на вносителите		-	**- 309 777**	**90 856**	**- 218 921**
Към 31 декември 2024 г.		**3 721 695**	**- 897 690**	**480 906**	**3 304 911**

(в хиляди евро)

	Бележки	Поискани вноски	Изплатени вноски	Неразпределена печалба	Общо
		Поискани вноски	Изплатени вноски	Неразпределена печалба	Общо
Към 1 януари 2023 г.		**3 701 695**	-	**370 182**	**4 071 877**
Вноска на държавите членки, поискана през годината		20 000	-	-	**20 000**
Вноски на държавите членки, изплатени през годината		-	- 587 913	-	**- 587 913**
Печалба за 2023 г.		-	-	19 868	**19 868**
Промени в ресурсите на вносителите		**20 000**	**- 587 913**	**19 868**	**- 548 045**
Към 31 декември 2023 г.		**3 721 695**	**- 587 913**	**390 050**	**3 523 832**

ОТЧЕТИ ЗА ПАРИЧНИТЕ ПОТОЦИ

ЗА ГОДИНАТА, ПРИКЛЮЧИЛА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2024 Г.

(в хиляди евро)

	Бележки	От 1.1.2024 г. до 31.12.2024 г.	От 1.1.2023 г. до 31.12.2023 г.
ОПЕРАТИВНИ ДЕЙНОСТИ			
Печалба за годината		**90 856**	**19 868**
Корекции, направени за:			
Нетен резултат от акции и други ценни книжа с променлива доходност		52 265	15 142
Промяна в обезценката по заемите и авансите, без корекции	7.2	- 12 145	- 9 055
Нетен резултат от заеми и аванси, оценени по FVTPL	7	5 436	8 932
Промяна в начислената лихва и амортизираната стойност на заеми и аванси		- 2 229	708
Нетни промени в провизиите за кредитни ангажименти, без корекции		- 718	2 455
Промени в справедливата стойност на деривати		94 192	20 087
Промяна в начислената лихва и амортизираната стойност на касовите финансови активи	10	-	- 248
Промяна в приходите за бъдещи периоди		- 790	- 3 902
Въздействие на промените във валутния курс върху заемите		- 78 744	86 765
Влияние на промените във валутния курс върху акциите и другите ценни книжа с променлива доходност	8	- 23 199	30 026
Въздействие на промените във валутния курс върху касовите наличности		- 5 282	- 8 031
(Загуба) от оперативни дейности преди промените в оперативните активи и пасиви		**119 642**	**162 747**
Отпускане на заеми	7	- 101 394	- 207 237
Изплащане на заеми	7	371 568	288 155

(в хиляди евро)

	Бележки	От 1.1.2024 г. до 31.12.2024 г.	От 1.1.2023 г. до 31.12.2023 г.
Промяна в начислените лихви по пари и парични еквиваленти	5	- 646	4 039
Придобиване на касови финансови активи	10	-	- 348 523
Падежи на касовите финансови активи	10	-	421 278
Плащания по акции и други ценни книжа с променлива доходност	8	- 69 392	- 101 100
Нетни постъпления от акции и други ценни книжа с променлива доходност		39 581	39 246
Намаление на други активи		616	334
Увеличение на други пасиви		- 49	919
(Намаление)/Увеличение на суми, платими на Европейската инвестиционна банка		- 985	33 951
Нетни парични потоци (използвани в) / от оперативни дейности		**358 941**	**293 809**
ФИНАНСОВИ ДЕЙНОСТИ			
Вноски, получени от държавите членки		-	79 710
Суми, получени от държавите членки, за лихвени субсидии и техническа помощ		286 800	220 290
Суми, платени от името на държавите членки, за лихвени субсидии и техническа помощ		- 68 256	- 77 050
Вноски, платени от името на държавите членки	17	- 309 777	- 587 913
Нетни парични потоци от финансови дейности		**- 91 233**	**- 364 963**
Нетно увеличение на парите и паричните еквиваленти		**267 708**	**- 71 154**
Обобщен отчет за паричните потоци:			
Пари и парични еквиваленти в началото на финансовата година		**1 371 404**	**1 450 589**
Нетни парични потоци, (използвани в) / от:			
Оперативни дейности		358 941	293 809
Дейности по финансиране		- 91 233	- 364 963
Въздействия на промените във валутния курс върху парите и паричните еквиваленти		- 5 282	- 8 031
Пари и парични еквиваленти в края на финансовата година		**1 633 830**	**1 371 404**
Парите и паричните еквиваленти се състоят от:			
Касова наличност	5	212 466	146 494
Срочни депозити (без начислената лихва)	5	304 538	625 403
Търговски ценни книжа	5	1 116 826	599 507
		1 633 830	**1 371 404**

Бележки към финансовите отчети към 31 декември 2024 г.

1 Обща информация

Инвестиционният механизъм („механизмът“ или ИМ) е създаден в рамките на Споразумението от Котону („Споразумението“) за сътрудничество и помощ за развитие, сключено между групата от държави от Африка, Карибите и Тихоокеанския басейн („държавите от АКТБ“) и Европейския съюз и неговите държави членки на 23 юни 2000 г., преразгледано на 25 юни 2005 г. и 22 юни 2010 г. Споразумението от Самоа, което заменя Споразумението от Котону като нова рамка за сътрудничество между Европейския съюз и Организацията на държавите от Африка, Карибите и Тихоокеанския басейн (ОДАКТБ) (Решение (ЕС) 2023/2861 на Съвета ([24]) от 20 юли 2023 г. и Решение (ЕС) 2023/2862 на Съвета от 28 декември 2023 г.), беше подписано на 15 ноември 2023 г. и влезе в сила на 1 януари 2024 г. То е наследник на Споразумението от Котону, което уреждаше отношенията между ЕС и държавите от АКТБ, считано от 2000 г. Този преход гарантира приемствеността на партньорствата, като в същото време отговаря на съвременните глобални предизвикателства.

Механизмът не е отделно юридическо лице и Европейската инвестиционна банка („ЕИБ“ или „банката“) управлява вноските от името на държавите членки („дарители“) в съответствие с разпоредбите на Споразумението и действа като администратор на механизма.

Продължителността на Механизма не е определена. Вътрешното споразумение за 11-ия ЕФР остава в сила (съгласно член 14, параграф 3 от него), докато е необходимо, за да бъдат осъществени изцяло всички операции, финансирани по Споразумението за партньорство АКТБ—ЕС, Решението за отвъдморско асоцииране и многогодишната финансова рамка.

Финансирането по Споразумението се осигурява от бюджетите на държавите — членки на ЕС. Държавите — членки на ЕС, допринасят със суми, разпределени за финансирането на ИМ и за безвъзмездните средства за финансиране на лихвените субсидии, както е предвидено в многогодишните финансови рамки (първи финансов протокол, обхващащ периода 2000—2007 г. и наричан 9-и Европейски фонд за развитие (ЕФР), втори финансов протокол, обхващащ периода 2008—2013 г. и наричан 10-и ЕФР, и трети финансов протокол, обхващащ периода 2014—2020 г. и наричан 11-и ЕФР). На ЕИБ е поверено управлението на:

i) механизма, който представлява рисков револвиращ фонд от 3 685,5 милиона евро, насочен към насърчаване на инвестициите в частния сектор в държавите от АКТБ, от които 48,5 милиона евро са разпределени за отвъдморските страни и територии („страните от ОСТ“);

ii) безвъзмездните средства за финансиране на лихвени субсидии на стойност до 1 220,85 милиона евро за държавите от АКТБ и до 8,5 милиона евро за страните от ОСТ. До 15 % от тези субсидии могат да се използват за финансиране на техническа помощ, свързана с проекти.

На 23 декември 2020 г. Съветът взе решение за удължаване на периода на задълженията по Инвестиционния механизъм с най-малко шест месеца. След удължаването Банката одобри операциите в съответствие с мандата си до 30 юни 2021 г. (Решение (ЕС) 2020/2233 на Съвета ([25]) от 23 декември 2020 г. относно заделянето на средствата, произтичащи от обратните потоци по Инвестиционния механизъм за АКТБ от операции по линия на 9-ия, 10-ия и 11-ия Европейски фонд за развитие.

([24]) Решение (ЕС) 2023/2861 на Съвета от 20 юли 2023 г. за подписване от името на Европейския съюз и временно прилагане на Споразумението за партньорство между Европейския съюз и неговите държави членки, от една страна, и членовете на Организацията на държавите от Африка, Карибите и Тихоокеанския басейн, от друга страна (ОВ L, 2023/2861, 28.12.2023 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2023/2861/oj).

([25]) ОВ L 437, 28.12.2020 г., стр. 188, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2020/2233/oj.

Страните от ЕС и АКТБ се споразумяха да изменят решението относно преходните мерки, за да се удължи срокът на прилагане на разпоредбите на Споразумението за партньорство АКТБ—ЕС до 31 декември 2023 г. или до влизането в сила на новото споразумение, или до временното прилагане на новото споразумение между Съюза и държавите от АКТБ, в зависимост от това кое от тези събития настъпи първо (Решение № 2/2019 на Комитета на посланиците на АКТБ—ЕС за приемане на преходни мерки съгласно член 95, параграф 4 от Споразумението за партньорство АКТБ—ЕС, което впоследствие беше изменено с Решение № 3/2021 на Комитета на посланиците на АКТБ—ЕС ([26]) от 26 ноември 2021 г., с Решение (ЕС) 2022/970 на Съвета ([27]) от 16 юни 2022 г. и с Решение № 2/2023 на Комитета на посланиците на АКТБ —ЕС ([28]) от 25 октомври 2023 г.).

Регламентът за ИССРМС — Глобална Европа, който влезе в сила на 14 юни 2021 г. (Регламент (ЕС) 2021/947 на Европейския парламент и на Съвета ([29]) от 9 юни 2021 г.), осигурява основното правно основание за помощта от ЕС извън ЕС през периода 2021—2027 г. и управлението на новия институционален мандат на Банката за операции извън Европейския съюз, включително в региона на АКТБ. Това включва интегрирането на сегашния извънбюджетен ЕФР в бюджета на ЕС. В Регламента за ИСРМС е предоставено правното основание на Комисията да възлага бъдещите мандати на ЕС на ЕИБ за дейността ѝ извън ЕС. Той също така ще сигури рамката за външни инвестиции, за да може Съюзът да си сътрудничи с партньорски институции чрез безвъзмездни средства или гаранции от бюджета на ЕС.

В бъдеще обратните потоци от ИМ ще бъдат разгърнати в рамките на ИССРМС чрез комбинация от специален компонент за частния сектор на АКТБ в рамките на Европейския фонд за устойчиво развитие (ЕФУР+) и доверителен фонд. На 15 февруари 2023 г. бе подписано споразумение за трансфер между ЕИБ и Европейската комисия („споразумението за трансфер“). Целта на това споразумение е трансферът на средствата, произтичащи от обратни потоци по линия на Механизма, когато станат достъпни, в съответствие с Решение (ЕС) 2020/2233 („обратните потоци по ИМ за АКТБ“) и Решение (ЕС) 2021/1764 на Съвета ([30]) („обратните потоци по ИМ за ОСТ“, а заедно с обратните потоци по ИМ за АКТБ — „обратните потоци“). За повече подробности, моля, вж. бележка 2.4.6 и бележка 17.

Настоящите финансови отчети обхващат периода от 1 януари 2024 г. до 31 декември 2024 г.

По предложение на Управителния комитет Съветът на директорите прие финансовите отчети на 21 март 2025 г. и разреши тяхното представяне за одобрение на Съвета на гуверньорите до 25 април 2025 г.

2 Съществени счетоводни политики

2.1 *Основа за подготовка — декларация за съответствие*

Финансовите отчети са изготвени въз основа на принципа „действащо предприятие“, поради което се предполага, че в обозримо бъдеще механизмът ще бъде в състояние да покрие всички парични задължения по всички операции, в съответствие с Международните стандарти за финансово отчитане, издадени от Съвета по международни счетоводни стандарти („СМСС“) и приети от Европейския съюз (наричани по-нататък „счетоводни МСФО“). Финансовите отчети към 31 декември 2024 г. включват отчета за финансовото състояние, отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход, отчета за промените в ресурсите на вносителите и отчета за паричните потоци, както и бележките.

([26]) Решение № 3/2021 на Комитета на посланиците АКТБ—ЕС от 26 ноември 2021 г. за изменение на Решение № 3/2019 на Комитета на посланиците АКТБ—ЕС за приемане на преходни мерки съгласно член 95, параграф 4 от Споразумението за партньорство АКТБ—ЕС (ОВ L 441, 9.12.2021 г., стр. 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2021/2175/oj).

([27]) Решение (ЕС) 2022/970 на Съвета от 16 юни 2022 г. относно позицията, която трябва да се заеме от името на Европейския съюз в рамките на Комитета на посланиците АКТБ—ЕС по отношение на изменението на Решение № 3/2019 на Комитета на посланиците АКТБ—ЕС за приемане на преходни мерки съгласно член 95, параграф 4 от Споразумението за партньорство АКТБ—ЕС (ОВ L 166, 22.6.2022 г., стр. 145, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2022/970/oj).

([28]) Решение № 2/2023 на Комитета на посланиците АКТБ—ЕС от 25 октомври 2023 г. за изменение на Решение № 3/2019 на Комитета на посланиците АКТБ—ЕС за приемане на преходни мерки съгласно член 95, параграф 4 от Споразумението за партньорство АКТБ—ЕС (ОВ L, 2023/2453, 31.10.2023 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2023/2453/oj).

([29]) Регламент (ЕС) 2021/947 на Европейския парламент и на Съвета от 9 юни 2021 г. за създаване на Инструмента за съседство, сътрудничество за развитие и международно сътрудничество – Глобална Европа, за изменение и отмяна на Решение № 466/2014/ЕС на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Регламент (ЕС) 2017/1601 на Европейския парламент и на Съвета и на Регламент (ЕО, Евратом) № 480/2009 на Съвета (ОВ L 209, 14.6.2021 г., стр. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/947/oj).

([30]) Решение (ЕС) 2021/1764 на Съвета от 5 октомври 2021 г. за асоцииране на отвъдморските страни и територии към Европейския съюз, включително отношенията между Европейския съюз, от една страна, и Гренландия и Кралство Дания, от друга страна (Решение за отвъдморското асоцииране, включително Гренландия) (ОВ L 355, 7.10.2021 г., стр. 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2021/1764/oj).

2.2 ***Важни счетоводни оценки, допускания и прогнози***

Изготвянето на финансовите отчети налага изготвянето на прогнози и допускания, които засягат отчетените приходи, разходи, активи, пасиви и оповестяването на условните активи и пасиви. Използването на наличната информация и извършването на оценка са присъщи за изготвянето на прогнози. Действителните резултати в бъдеще биха могли да се различават от тези прогнози, а разликите може да бъдат от съществено значение за финансовите отчети. Прогнозите и залегналите в основата допускания се преразглеждат постоянно. Преразгледаните прогнози се признават в бъдеще.

Оценки и прогнози се използват най-много в следните случаи:

— **Справедлива стойност на финансовите инструменти**

Когато справедливата стойност на финансовите инструменти, вписани в счетоводния баланс, не може да бъде установена от действащите пазари, тя се определя с помощта на редица методи за остойностяване, в това число чрез използване на математически модели. .

При възможност данните за тези модели се вземат от наблюдаваните пазари, но ако това не е осъществимо, се налага определена степен на преценяване при установяване на справедливите стойности. Оценките се категоризират в различни нива в йерархията на справедливите стойности въз основа на данните, използвани при методите за остойностяване, описани в бележки 2.4.2 и 4

— **Загуби от обезценка на заеми и аванси**

За измерването на очакваните кредитни загуби („ОКЗ“) ръководството трябва да прави съществени преценки, по-специално оценка на значителното увеличение на кредитния риск след първоначалното вписване, включване на информация за бъдещето, а след това и прогноза за размера и графика на бъдещите парични потоци и стойността на обезпеченията при определяне на загубите от обезценка. Тези оценки зависят от редица фактори, които могат да доведат до значителни промени в сроковете и коректива за загуби, който да бъде признат (бележка 2.4.2). Съответните допускания относно последиците за обезценката, произтичащи от общата ситуация на несигурност и от нестабилността, която възникна през 2023 г. и продължи да е налице през 2024 г., са описани подробно в бележка 2.4.2.2 и бележка 3.2.3.7.

— **Оценка на некотирани капиталови инвестиции**

Оценката на некотираните капиталови инвестиции обикновено се основава на следното:

— скорошни пазарни операции при справедливи условия между независими страни,

— текуща справедлива стойност на друг инструмент, който в основата си е същият,

— очаквани парични потоци, сконтирани при текущи ставки, приложими за инструменти със същите условия и рискове,

— метод на коригираните нетни активи, или

— други модели за оценка.

Определянето на паричните потоци и дисконтовите фактори за некотираните капиталови инвестиции налага значително използване на приблизителни оценки. Механизмът редовно коригира техниките за оценка и ги изпитва за валидност с цени от наблюдавани текущи пазарни операции на същия инструмент или с други съществуващи наблюдавани пазарни данни.

— **Консолидиране на субекти, в които механизмът има участия**

ЕИБ направи заключения, според които никой от субектите, в които има участия, не е контролиран от механизма. Това се дължи на факта, че във всички тези субекти главният партньор, управителят на фонда или управителният съвет носят цялата отговорност за управлението и контрола на дейностите и операциите на партньорството и са компетентни и оправомощени да направят всичко необходимо, за да изпълнят предназначението и целите на партньорството в съответствие с инвестиционните насоки и насоките на политиката.

2.3 ***Промени в счетоводните стандарти***

С изключение на измененията по-долу, механизмът последователно е прилагал счетоводните политики, посочени в бележка 2.4, към всички периоди, представени в настоящите финансови отчети. Механизмът прие следните нови стандарти и изменения на стандартите.

Нови и изменени стандарти, приети от механизма

Следните изменения на съществуващите стандарти породиха действие за финансовите отчети на механизма, считано от 1 януари 2024 г.:

— Изменения на МСС 7 „Отчет за паричните потоци“ и МСФО 7 „Финансови инструменти“: „Споразумения за финансиране на плащанията към доставчиците“;

— Изменения на МСС 1 „Представяне на финансови отчети“: „Класификация на пасивите като текущи или нетекущи“, както и „Нетекущи пасиви с договорни клаузи“;

Изброените по-горе изменения не оказаха съществено въздействие върху финансовите отчети на механизма.

Нови стандарти, изменения и тълкувания, които все още не са приети от механизма

Към 31 декември 2024 г. бяха издадени следните изменения на съществуващи стандарти, които не бяха задължителни за годишните отчетни периоди, завършващи на 31 декември 2024 г.:

Изменения на съществуващи стандарти, които са одобрени от ЕС и влизат в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2025 г.:

— Изменения на МСС 21 „Ефекти от промените в обменните курсове“: „Липса на възможност за обмен“.

Нови стандарти и изменения на съществуващи стандарти, които все още не са одобрени от ЕС:

— Изменения на „Класификацията и оценяването на финансовите инструменти“ (Изменения на МСФО 9 и МСФО 7);

— Годишни подобрения том 11;

— МСФО 18 „Представяне и оповестяване във финансовите отчети“;

— МСФО 19 „Дъщерни предприятия без задължение за публична отчетност: оповестяване“;

— Изменения на МСФО 10 „Консолидирани финансови отчети“ и МСС 28 „Инвестиции в асоциирани предприятия и съвместни предприятия“: „Продажба или вноска на активи между инвеститор и негово асоциирано или съвместно предприятие“.

Към датата, на която беше разрешено представянето на финансовите отчети, механизмът не е приел предсрочно нито един от изброените по-горе стандарти или изменения на съществуващи стандарти и не са издадени тълкувания, които да са приложими и да трябва да бъдат взети под внимание от механизма към която и да е отчетна дата. Ръководството очаква всички съответни становища да бъдат приети за първия период, започващ на или след датата на влизането им в сила, както и те да не окажат съществено въздействие върху финансовите отчети на механизма.

2.4 ***Обобщение на съществените счетоводни политики***

Отчетът за финансовото състояние представлява активи и пасиви по ред на намаляваща ликвидност и не прави разлика между текущи и нетекущи позиции.

2.4.1 Конвертиране на чужда валута

Механизмът използва еврото (EUR) за представяне на своите финансови отчети, което е също така функционалната валута. Освен ако не е посочено друго, финансовата информация, представена в евро, е закръглена до най-близкото хиляда.

Операциите в чужда валута се конвертират в евро по валутния курс, който е в сила към деня на операцията.

Паричните активи и пасиви, изразени във валута, различна от евро, се конвертират в евро по валутния курс, който е в сила към датата на отчета за финансовото състояние. Печалбата или загубата от такова конвертиране се записват в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход.

Непаричните позиции, измерени по историческа стойност в чужда валута, се конвертират по валутния курс към датите на първоначалните операции. Непаричните позиции, измерени по справедлива стойност в чужда валута, се конвертират по валутния курс към датата на определяне на справедливата стойност.

Валутно-курсовите разлики, които се получават при извършване на операции по курсове, различни от курса в деня на операцията, и нереализираните валутно-курсови разлики за неизплатени парични активи и пасиви в чужда валута се признават в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход.

2.4.2 Финансови активи, различни от деривати

Недеривatните финансови инструменти първоначално се признават, като се използва датата на сетълмента.

Класификация и оценяване

Финансови активи

При първоначалното признаване финансовите активи се класифицират като оценявани по амортизирана стойност (AC) или по справедлива стойност през печалбата или загубата (FVTPL), а финансовите пасиви се класифицират като оценявани по AC или FVTPL.

Съгласно МСФО 9 класифицирането започва с определяне дали финансовият актив се счита за дългов или капиталов инструмент. МСФО 9 се позовава на определенията в МСС 32 „Финансови инструменти: представяне“.

Дългови инструменти са инструментите, които отговарят на определението за финансов пасив от гледна точка на контрагента, заеми и дългови ценни книжа, включително облигации, полици или сертификати, емитирани от структурирани субекти, правителства или предприятия.

Дългов инструмент се класифицира по AC, ако отговаря на следните две условия и не е посочен по FVTPL:

— активът се държи в рамките на бизнес модел, чиято цел е активите да бъдат държани, за да се съберат договорните парични потоци; както и

— съгласно договорните условия на финансовия актив на конкретни дати възникват парични потоци, които са единствено плащания по главница и лихва (критерий SPPI).

Горепосочените изисквания следва да се прилагат за цял финансов актив, дори ако съдържа внедрен дериват.

Капиталовите инструменти са инструменти, които отговарят на определението за собствен капитал от гледна точка на емитента, т.е. инструменти, които не съдържат договорно задължение за плащане и които доказват остатъчен дял в нетните активи на емитента. Капиталовите инструменти се оценяват по FVTPL.

При първоначалното признаване на капиталова инвестиция, която не е държана за търгуване, механизмът може неотменимо да избере да представи последващите промени в друг всеобхватен доход. Този избор се прави за всяка отделна инвестиция.

Всички други финансови активи се класифицират като оценявани по FVTPL.

Оценка на бизнес модела

Като ръководител на механизма, ЕИБ извършва оценка на целта на бизнес модела, при който дългов инструмент се държи на равнище портфейл, тъй като това най-добре отразява начина, по който бизнесът се управлява, а на управлението се предоставя информация. Разглежданата информация включва:

— обявените политики и цели за портфейла и функционирането на тези политики на практика. По-специално, дали стратегията на ръководството е насочена към получаване на приходи от договорни лихви, като поддържа специален профил на лихвените проценти, при който срокът на финансовите активи съвпада със срока на пасивите, които финансират тези активи, или реализира парични потоци чрез продажбата на активите;

— как резултатите на портфейла се оценяват и отчитат пред ръководството на механизма;

— рисковете, които засягат изпълнението на бизнес модела (и финансовите активи, държани в рамките на този бизнес модел), и как тези рискове се управляват; както и

— честотата, обема и времето на извършване на продажбите в предходни периоди, причините за тези продажби и очакванията за бъдещи продажби.

Информацията за продажбите обаче не се разглежда отделно, а като част от цялостна оценка на начина, по който се постига обявената от механизма цел за управление на финансовите активи, и на начина, по който се реализират паричните потоци.

Бизнес моделът за операциите по пряко кредитиране на пакета за социално и отговорно финансиране е описан и оповестен в бележка 25.

Критерий единствено плащания по главница и лихва (SPPI)

За целите на тази оценка „главница“ се определя като справедливата стойност на дълговия инструмент при първоначалното признаване. Понятието „лихва“ се определя като възнаграждение за стойността на парите във времето и за кредитния риск, свързан с непогасената главница през определен период от време, както и за други основни рискове и разходи по кредитирането (напр. ликвиден риск и административни разходи), както и марж на печалбата.

При оценката на това дали договорните парични потоци представляват единствено плащания по главница и лихва, се вземат предвид договорните условия на инструмента. Това включва оценка дали финансовият актив съдържа договорно условие, което би могло да промени сроковете или размера на договорните парични потоци по такъв начин, че активът вече да не отговаря на това условие.

Отписване

Механизмът отписва финансов актив, когато изтекат договорните права върху паричните потоци от финансовия актив, или правата за получаване на договорните парични потоци се прехвърлят чрез сделка, при която механизмът или прехвърля рисковете и ползите от собствеността върху финансовия актив, или запазва по същество всички рискове и ползи от собствеността, но не запазва контрола върху финансовия актив.

При отписване на финансов актив или финансов пасив (бележка 2.4.4) разликата между балансовата стойност на актива или пасива (или балансовата стойност, разпределена за частта от отписания актив или пасив) и сумата от i) полученото или платено възнаграждение и ii) всяка кумулативна печалба или загуба, която е била призната в друг всеобхватен доход, се признава в печалбата или загубата, с изключение на кумулативните печалби или загуби, признати в друг всеобхватен доход за капиталови инвестиции, отчетени по справедлива стойност в друг всеобхватен доход, които са прехвърлени в резервния фонд, а не в печалбата или загубата при освобождаване.

В контекста на реформата на IBOR оценката на механизма за това дали промяната на финансов инструмент, който се отчита по амортизирана стойност, е съществена се прави след прилагане на практически целесъобразния метод, въведен с реформата на IBOR, фаза 2. Съгласно измененията, издадени от СМСС, механизмът не отписва финансов инструмент, чиито договорни парични потоци са променени като пряко следствие от реформата и промяната е икономически еквивалентна на предишната база за определяне на договорните парични потоци (т.е. базата непосредствено преди промяната).

Прекласификация

Финансовите активи не се прекласифицират след първоначалното им признаване, освен в периода след промяната от страна на механизмът на неговия бизнес модел за управление на финансовите активи.

Изменение

Финансов актив, оценен по амортизирана стойност, се счита за изменен, когато договорните му парични потоци са предоговорени или изменени по друг начин. Предоговарянето или изменението може да доведе или да не доведе до отписване на стария финансов инструмент и до признаване на новия финансов инструмент.

Съществено договорно изменение на паричните потоци на финансов актив, оценен по амортизирана стойност, в резултат на което финансовият актив се отписва, води до признаване на новия финансов актив по неговата справедлива стойност и до вписване на въздействието на изменението върху печалбата или загубата в консолидирания отчет за доходите в „Резултат от финансовите операции“.

Договорно изменение се счита за съществено, ако дисконтираната настояща стойност на паричните потоци при преразгледаните условия (дисконтирана с използване на първоначалния ефективен лихвен процент) е различна с най-малко 10 % от дисконтираната настояща стойност на останалите парични потоци на първоначалния финансов актив. Отчитат се и качествени фактори, като промяната във валутата, в която е деноминиран финансовият актив, и характеристиките на конвертиране.

В контекста на реформата на IBOR оценката на механизма за това дали промяната на финансов инструмент, който се отчита по амортизирана стойност, е съществена се прави след прилагане на практически целесъобразния метод, въведен с реформата на IBOR, фаза 2. Механизмът актуализира ефективния лихвен процент, без да променя балансовата стойност на финансовия инструмент, ако базата за определяне на договорните парични потоци на финансовия инструмент, оценяван по амортизирана стойност, се променя като пряко следствие от реформата и ако промяната е икономически еквивалентна на предишната база (т.е. базата непосредствено преди промяната).

Измерване на справедливите стойности на финансовите инструменти

Справедливата стойност е цената, която ще бъде получена за продажбата на актив или платена за прехвърлянето на пасив в обичайна сделка между пазарни участници към датата на оценяване на главницата, или при липса на такава — на най-изгодния пазар, до който механизмът има достъп към тази дата.

Когато е приложимо, ЕИБ от името на механизма измерва справедливата стойност на даден инструмент, като използва обявената за този инструмент цена на действащ пазар. Даден пазар се смята за действащ, ако се извършват сделки за активи или пасиви с достатъчна честота и обем, така че да се осигурява непрекъсната ценова информация.

Когато справедливата стойност на финансовите активи и пасиви, вписани в отчета за финансовото състояние, не може да бъде установена от действащите пазари, тя се определя с помощта на редица техники за оценка, в това число чрез използване на математически модели. При възможност данните за тези модели се вземат от наблюдаваните пазари, но ако това не е осъществимо, се налага определена степен на преценяване при установяване на справедливите стойности. Избраният модел за остойностяване включва всички фактори, които участниците на пазара биха взели предвид при определянето на цената на сделката.

Тези методи за остойностяване могат да включват модели за нетната настояща стойност и дисконтирания паричен поток, сравнение със сходни инструменти, за които съществуват наблюдаеми пазарни цени, модела на ценообразуване Блек-Шоулс, модела за полиномните опции и други модели за оценка. Допусканията и данните, използвани в методите за остойностяване, включват безрискови и референтни лихвени проценти, кредитни спредове, използвани при оценяването на дисконтовите проценти, цените на облигациите и ценните книжа, валутните курсове, цените на собствения капитал и индекса на собствения капитал и очакваните ценови колебания и корелации.

Целта на методите за остойностяване е да се достигне до справедлива стойност, която отразява цената, която би била получена за продажбата на актив или платена при прехвърлянето на пасив в обичайна сделка между пазарни участници към датата на оценяване.

Банката използва широко признати модели за остойностяване за определяне на справедливата стойност на общи и по-опростени финансови инструменти, като лихвени и валутни суапове, които използват само наблюдаеми пазарни данни и изискват ограничена експертна преценка и прогноза. Наблюдаемите цени и данните за модела обикновено са налични на пазара за котирани дългови и капиталови ценни книжа, търгувани на борсата деривати и прости извънборсови деривати, като например лихвени суапове. Наличността на наблюдаемите пазарни цени и данни за модела намалява необходимостта от експертна преценка и прогноза и също намалява несигурността при определяне на справедливите стойности. Наличността на наблюдаемите пазарни цени и данни варира в зависимост от продуктите и пазарите и има тенденция да се променя под влияние на конкретни събития и общите условия на финансовите пазари.

При по-сложните инструменти Банката използва свои собствени модели за остойностяване, които са разработени от признати модели за оценка. Възможно е някои или всички значими данни в тези модели да не са наблюдаеми на пазара, а да са получени от пазарни цени или проценти или да са определени приблизително въз основа на предположения. Примери за инструменти, включващи значими ненаблюдаеми данни, са някои заеми и гаранции, за които няма действащ пазар. Моделите за остойностяване, които използват значими ненаблюдаеми данни, изискват по-висока степен на управленска преценка и прогноза при определянето на справедливата стойност. Управленска преценка и оценка обикновено се изискват при избора на подходящ модел за остойностяване, при определяне на очакваните бъдещи парични потоци на оценявания финансов инструмент, определяне на вероятността от неизпълнение от страна на контрагента и определяне на предварителните плащания и подбора на подходящи дисконтови проценти.

Механизмът измерва справедливата стойност, използвайки следната йерархия на справедливата стойност, която отразява значението на входящите данни, използвани при извършване на измерването:

— Ниво 1: данни, които са некоригирани обявени цени на действащите пазари за идентични инструменти, до които механизмът има достъп.

— Ниво 2: данни, различни от включените в ниво 1 обявени цени, които могат да се наблюдават пряко (т.е. цени) или косвено (т.е. въз основа на цените). Тази категория включва инструменти, оценявани чрез обявени пазарни цени на действащи пазари за сходни инструменти, обявени цени на идентични или сходни инструменти на пазари, които се считат за по-малко действащи, или други методи за остойностяване, когато всички значими данни са пряко или косвено наблюдаеми чрез пазарни данни.

— Ниво 3: данни, които не са наблюдаеми. Тази категория включва всички инструменти, при които методът на остойностяване включва данни, които не се основават на наблюдаеми данни, и ненаблюдаемите данни имат значително въздействие върху остойностяването на инструмента. Тази категория включва инструменти, които се оценяват въз основа на обявените цени на сходни инструменти, при които са необходими значими ненаблюдаеми корекции или допускания, за да се отразят разликите между инструментите.

Механизмът позволява трансфери между отделни нива на йерархията на справедливата стойност в края на отчетния период, през който е настъпила промяната.

Обезценка на финансови активи

МСФО 9 се основава на ориентиран към бъдещето модел на очаквана кредитна загуба (ОКЗ). ЕИБ създаде рамка за изчисляване на очакваната кредитна загуба в зависимост от състоянието на макроикономиката. Тя включва съставянето на параметри на кредитния риск отделна точка във времето (Point-in-Time — „PIT“) (вероятност от неизпълнение (Probability of default — „PD“) и загуба при неизпълнение (Loss given default — „LGD“) въз основа на систематичен фактор (кредитен цикъл), който се определя от макроикономиката и се прогнозира чрез макроикономически прогнози или сценарии. Окончателната ОКЗ е претеглена по вероятност средна стойност на съответните ОКЗ на макроикономическия сценарий. Ориентираният към бъдещето модел за обезценка се прилага за финансови активи, оценени по амортизирана стойност, за договори за финансова гаранция, както и за извънбалансови задължения.

Съгласно МСФО 9 корективите за загуби се измерват въз основа на някое от следните основания:

— 12-месечни ОКЗ: това са ОКЗ, които произтичат от евентуални случаи на неизпълнение в рамките на 12-те месеца след датата на отчитане; както и

— ОКЗ през целия жизнен цикъл: това са ОКЗ, които произтичат от всички възможни случаи на неизпълнение през очаквания живот на даден финансов инструмент.

Стандартът МСФО 9 определя „триетапен“ модел за обезценка, основан на промените в кредитното качество след първоначалното признаване. Финансовите инструменти се класифицират на етап 1 с изключение на онези инструменти, за които е установено значително увеличение на кредитния риск (SICR) след първоначалното признаване. Това включва както количествена, така и качествена информация и анализ, основани на експертния опит на банката, включително и ориентирана към бъдещето информация.

Закупени или създадени активи с кредитна обезценка (POCI) са финансовите активи, които от момента на първоначалното признаване се считат за класифицирани като етап 3. За финансовите активи POCI кумулативните промени в ОКЗ през целия жизнен цикъл след първоначалното признаване се признават в отчета за печалбата или загубата.

Оценката, която банката прави на етапите на МСФО 9, се основава на последователен подход, който използва специфична за контрагента или инструмента информация, съответстваща на вътрешните сигнали за ранно предупреждение („СРП“), необслужвани експозиции („НОЕ“) и насоки и процедури за преструктуриране.

Според ЕИБ съществуващият ориентиран към бъдещето модел на ОКЗ се счита за достатъчно стабилен, за да вземе предвид екстремни икономически събития, които са пряко отразени чрез макроикономическите прогнози и срочните структури на PD.

Ако е настъпило значително увеличение на кредитния риск, финансовият инструмент се прехвърля към етап 2, но все още не се счита, че е с кредитна обезценка. Ако финансовият инструмент е с кредитна обезценка, той се прехвърля към етап 3.

За да установи експозициите на етап 3, Банката определя дали е налице обективно доказателство за риск от неизпълнение. Счита се, че даден финансов актив е в неизпълнение, когато е малко вероятно заемополучателят да изплати изцяло своите кредитни задължения към механизма, без да прибягва до средствата на механизма, или когато просрочието на заемополучателя е с повече от 90 дни по което и да е съществено кредитно задължение към механизма.

В това отношение даден финансов актив се счита за обезценен, когато се установи, че е вероятно механизмът да не може да събере всички дължими суми в съответствие с първоначалните договорни условия или еквивалентна стойност. Индивидуалните кредитни експозиции се оценяват въз основа на характеристиките на заемополучателя, общото финансово състояние, ресурсите и историческите данни за плащанията, перспективите за подкрепа от финансово отговорни гаранти и, когато е приложимо, реализуемата стойност на всяко обезпечение.

Всички обезценени вземания се преглеждат и анализират най-малко два пъти годишно. Всички последващи промени в размера и времевия график на очакваните бъдещи парични потоци спрямо предварителните прогнози ще доведат до промяна на провизиите срещу загуби по кредити и ще бъдат начислени или кредитирани в отчета за доходите. Средствата за обезценка се възстановяват само когато кредитното качество се е подобрило, така че да е налице разумна гаранция за своевременно събиране на главницата и лихвата в съответствие с първоначалните договорни условия на споразумението за вземане по кредит. Отписване се прави, когато цялото вземане или част от него се счита за несъбираемо или за опростено. Отписванията се начисляват спрямо вече установени обезценки или директно към отчета за доходите и намаляват размера на главницата на дадено вземане. Частично или изцяло събраните суми, които вече са отписани, се кредитират в отчета за доходите. По отношение на финансовите активи, които са отписани, все още могат да бъдат прилагани действия по принудително изпълнение с цел спазване на процедурите на Банката за събиране на дължими суми.

Оценяване на очакваните кредитни загуби (ОКЗ) — входящи данни, предположения и техники

Оценяването на ОКЗ през целия жизнен цикъл се прилага за активите от етап 2 и етап 3, докато оценяването на 12-месечните ОКЗ се прилага за активите от етап 1.

Очакваните кредитни загуби са изчислени въз основа на следните променливи:

— Кредитен рейтинг и PIT вероятност от неизпълнение (PD),

— PIT загуба при неизпълнение (LGD),

— Експозиция при неизпълнение (EAD).

Кредитният рейтинг на контрагента се определя на определена дата, като се използват модели на оценки, съобразени с различните категории контрагенти и експозиции.

Всеки кредитен рейтинг съответства на конкретна вероятност от неизпълнение (PD), която представлява вероятността контрагент да не изпълни своето финансово задължение или през следващите 12 месеца, или през оставащия срок на задължението. Следователно рейтингите са първичните данни за определянето на PIT срочната структура на PD за експозициите. ЕИБ събира информация за резултатите и за неизпълнението относно експозициите към кредитен риск на механизма. Събраните данни се сегментират по видове сектори и по видове региони. Различни сектори и региони, реагиращи по хомогенен начин на кредитните цикли, се анализират заедно.

ЕИБ използва статистически модели, за да анализира събраните данни и да генерира прогнози за оставащия период на вероятността от неизпълнение (PD) за експозициите и как се очаква те да се променят поради изминаващото време и дадени специфични макроикономически сценарии.

Загубата при неизпълнение представлява очакването на ЕИБ за съотношението на загубата по експозиция, дължаща се на неизпълнение от страна на контрагент, към размера на неизплатената сума в случай на неизпълнение. LGD може да бъде определена също като „1 - процент на събиране“. Прогнозите за загубата при неизпълнение се определят главно по географски признак и по вид контрагент, с пет основни класа експозиции: държавни институции, публични институции, финансови институции, предприятия и финансиране на проекти. Стойностите на загубата при неизпълнение могат да бъдат допълнително коригирани въз основа на продукта и специфичните за договора характеристики на експозицията.

ЕИБ включва PIT и ориентирана към бъдещето информация както в своята оценка за това дали кредитният риск на даден инструмент се е увеличил значително след първоначалното му признаване, така и в своята оценка на очакваните кредитни загуби.

За измерването на ОКЗ ЕИБ е разработила условен подход на моделиране, наречен „моделът PIT PD“, за изчисляване на срочните структури на PD, включващ:

— определянето на функция за икономически обоснована връзка между кредитния цикъл и макроикономическите променливи и

— набор от три макроикономически сценария (един базов сценарий и два сценария, отразяващи спад и възход в икономиката) с многогодишен потенциал за реализиране на БВП и свързаните с него вероятности.

За да генерира макроикономически сценарии, ЕИБ използва макроикономически полуструктурен многонационален модел с множество уравнения на световната икономика със специфични за всяка държава блокове. Централният/базовият сценарий е разработен така, че да съответства на най-новите прогнози на Европейската комисия. Положителните и отрицателните сценарии са разработени около основния сценарий чрез внедряването на многонационалния модел / модела с множество уравнения. Сценариите са получени въз основа на сътресения на БВП, което е основната мярка за икономическата активност. Сътресенията в реалния БВП са калибрирани така, че да възпроизвеждат наблюдаваната колебливост на променливата. Когато е целесъобразно, се прилага и експертна преценка за прецизиране на размера и устойчивостта на сътресенията на БВП. В резултат на това сътресенията се определят заедно с функция на разпадане, за да се определи въздействието на сътресенията във времето. Вероятностите, свързани с всеки сценарий, се определят в съответствие с пазарните показатели (за изменчивост) и вътрешно разработени показатели/проследяващи показатели, използвани последователно във времето с цел отчитане на несигурността.

При моделите PIT PD и PIT LGD на ЕИБ се използват едни и същи прогнозни стойности на кредитния цикъл като основни входящи данни при различни макроикономически сценарии. Кредитният цикъл се изчислява на базата на процента на понижение на рейтинга от външна рейтингова агенция и прогнозите за годишните темпове на растеж на реалния БВП, както и на спреда между дългосрочните и краткосрочните лихвени проценти.

EAD представлява очакваната експозиция в случай на неизпълнение и се основава на текущата експозиция към контрагента и потенциалните промени на текущата сума, разрешена съгласно договора, включително амортизацията. EAD на финансов актив е неговата брутна балансова стойност. Що се отнася до задълженията за кредитиране и финансовите гаранции, EAD включва усвоената сума.

2.4.2.1 *Пари и парични еквиваленти*

Механизмът определя парите и паричните еквиваленти като текущи сметки, краткосрочни депозити или търговски ценни книжа с падеж от три месеца или по-малко. Парите и паричните еквиваленти се отчитат по амортизирана стойност в отчета за финансовото състояние.

2.4.2.2 *Касови финансови активи*

Касовите финансови активи включват котирани и некотирани облигации с намерението да се задържат до падежа и търговски ценни книжа със срок до падежа над три месеца и следователно се класират по амортизирана стойност.

Тези облигации и търговски ценни книжа първоначално се оценяват по себестойност, която е справедливата стойност плюс всички преки разходи по сделката. Разликата между входната цена и стойността при погасяване се амортизира в съответствие с метода на ефективната лихва за оставащия живот на инструмента.

2.4.2.3 *Заеми и аванси*

Портфейлът от заеми и аванси може да се състои от дългови инструменти, като заеми и дългови ценни книжа, включително облигации, полици или сертификати, емитирани от структурирани субекти с намерението да ги държат до падеж и да получат договорните парични потоци.

Заемите и авансите включват:

— заеми и аванси, оценени по амортизирана стойност.

— заеми и аванси, оценени задължително по FVTPL.

Заемите от механизма се отчитат като активи на механизма, когато се предоставят парични средства на заемополучателите. Неизплатените части от заеми се записват като задбалансови позиции по номинална стойност. Заемите, които преминат теста за SPPI, първоначално се записват по себестойност (техните нетни платени суми), което е справедливата стойност на парите, предоставени в заем, включително всички разходи по сделката, и впоследствие се оценяват по амортизирана стойност с помощта на метода на ефективния лихвен процент.

Дълговите ценни книжа се признават в активите на механизма, когато паричните средства са предоставени на емитента и могат да бъдат под формата на дългов инструмент, свързан с договор или с един транш. Неизплатените части от дългови ценни книжа се записват като задбалансови позиции по номинална стойност. Дълговите ценни книжа първоначално се оценяват по себестойност, т.е. справедливата стойност плюс всички пряко относими трансакционни разходи, и впоследствие се оценяват по AC чрез метода на ефективния лихвен процент. Разликата между входната цена и стойността при погасяване се амортизира в съответствие с метода на ефективната лихва за оставащия живот на инструмента.

Политиката за обезценка на заеми и аванси е описана в бележка 2.4.2.

Заемите и авансите, които не отговарят на бизнес модела или на критерия SPPI, се оценяват задължително по FVTPL. Използваната техника за оценяване по справедлива стойност се основава на техника за дисконтиран паричен поток или ликвидационна стойност.

За влиянието на реформата на IBOR върху преоценката на заемите и авансите по амортизирана стойност вж. специалните параграфи в бележка 2.4.2 — Класификация и оценка / промяна.

2.4.2.4 *Акции и други ценни книжа с променлива доходност*

Съществуват два вида капиталови инвестиции на механизма: i) преки капиталови инвестиции и ii) фондове за рисков капитал. Акциите и другите ценни книжа с променлива доходност първоначално се признават по справедлива стойност плюс разходите по сделката. Впоследствие промените в справедливата стойност, включително печалбите и загубите от преизчисляване в чуждестранна валута, се признават в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход в раздел „Нетен резултат от акции и други ценни книжа с променлива доходност“.

Неусвоената част от тези инвестиции, за която е поет ангажимент, се записва като консолидирани задбалансови позиции по номинална стойност.

Измерване на справедливите стойности на финансовите инструменти

Справедливата стойност се определя чрез прилагане на метода на агрегираната нетна стойност на активите (НСА) (като по този начин се приема, че въпреки липсата на лесно установима пазарна стойност НСА е най-добрата приблизителна оценка на справедливата стойност). За некотирани инвестиции, когато справедливата стойност не може да бъде получена от активни пазари, справедливата стойност се определя чрез прилагане на признати техники за оценка (бележка 4.2.1).

НСА, която може да бъде приписана, се коригира за събития, настъпили между датата на последната налична НСА и датата на баланса, доколкото Управителният комитет счита такава корекция за съществена. Съществените корекции се променят, докато Съветът на директорите приеме финансовите отчети за годината. В това отношение, като взе предвид общата ситуация на несигурност, различните рискове, натрупани в резултат на нахлуването на Русия в Украйна, и наблюдаваната нестабилност по отношение на резултатите, Банката подобри своите техники за оценка с цел да определи приблизително всяка корекция на справедливата стойност на капиталовите инвестиции за НСА, която не е отчетена от лицата, управляващи фондове, към отчетната датата на финансовите отчети на механизма.

За специфични инвестиции, при които НСА не могат да бъдат определени лесно, може да се използват други насоки, например Международните насоки за оценка на частен капитал и рисков капитал (насоките на IPEV), публикувани от Съвета на Европейската асоциация за рисков капитал (IPEV), и ще са необходими по-задълбочен мониторинг и преглед. В съответствие с този метод фондовете са вътрешно класифицирани в три категории:

— категория I — фондове, които са приели изискванията за справедливата стойност на МСФО 13 или насоките на IPEV, за които се извършва специфичен преглед с цел да се гарантира, че НСА е надеждна приблизителна оценка на справедливата стойност;

— категория II — фондове, които са приели други насоки за оценяване (като предишните насоки на EVCA от 2001 г.) или стандарти, които могат да се считат за съответстващи на МСФО 13, за които може да се изчисли еквивалентна НСА; както и

— категория III — фондове, които не са приели изискванията на МСФО 13 за справедливата стойност или други насоки за оценяване, съответстващи на МСФО 13.

Оценка на значителното влияние

Участията, придобити от механизма, обикновено представляват инвестиции в частен или рисков капитал. В съответствие с практиката в сектора такива инвестиции обикновено са инвестиции, извършени съвместно от множество инвеститори, като никой от тях не е в състояние самостоятелно да повлияе на ежедневните операции и инвестиционната дейност на фонда. Като следствие членството на инвеститор в управителен орган на такъв фонд по принцип не дава право на инвеститора да влияе на ежедневните операции на фонда. В допълнение, отделните инвеститори в частен капиталов фонд или фонд за рисков капитал не определят политиките на фонда, като например политиката на разпределение на дивиденти или други

разпределения. Обикновено такива решения се вземат от управителите на фонда въз основа на споразумението между акционерите, регулиращо правата и задълженията на управлението, и всички акционери на фонда. Споразумението между акционерите по принцип предпазва и индивидуалните инвеститори от двустранно извършване на съществени трансакции с фонда, взаимен обмен на управленски персонал или получаване на привилегирован достъп до съществена техническа информация. Инвестициите на механизма са изпълнени съгласно горепосочените практики в сектора, като се гарантира, че механизмът нито контролира, нито упражнява каквато и да е форма на значително влияние по смисъла на МСФО 10 и МСФО 28 над никоя от тези инвестиции, включително инвестициите, за които механизмът притежава повече от 20 % от правата на глас.

2.4.3 Финансови гаранции

Договорите за финансови гаранции са договори, съгласно които механизмът извършва определени плащания, за да възстанови на титуляря загуба, която последният е понесъл поради това, че определен длъжник не е извършил плащания, когато те са станали изискуеми съгласно условията на дългов инструмент.

Финансовите гаранции се отчитат съгласно МСФО 9 „Финансови инструменти“, или като „деривати“, или като „финансови гаранции“, в зависимост от техните свойства и характеристики, както са определени в МСФО 9.

Счетоводната политика по отношение на дериватите е оповестена в бележка 2.4.5.

Финансовите гаранции се признават първоначално в отчета за финансовото състояние в раздел „Провизии за издадени гаранции“ по справедлива стойност плюс разходи по сделката, които могат пряко да се отнесат към емитирането на финансовите гаранции. При първоначалното признаване задължението за плащане съответства на нетната сегашна стойност (НСС) на очакваните премии или първоначалната очаквана загуба.

След първоначалното отчитане финансовите гаранции се измерват чрез по-високата от двете стойности по-долу:

— размера на коректива за загуби, определен в съответствие с МСФО 9; както и

— първоначално признатата премия минус дохода, признат в съответствие с принципите на МСФО 15.

Всяко увеличение или намаление на нетното задължение (измерено съгласно МСФО 9), свързано с финансови гаранции, различни от плащането по искания за гаранции, се признава в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход в раздел „Промяна в провизиите за гаранции“.

Получената премия се признава в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход в „Такси и комисионни“ въз основа на амортизационен план в съответствие с МСФО 15 през срока на договора за финансова гаранция.

2.4.4 Финансови пасиви, различни от деривати

Класификация и оценяване

Финансовите пасиви се оценяват по амортизирана стойност с изключение на финансовите пасиви, които:

— се оценяват задължително по справедлива стойност през печалбата или загубата (например дериватни пасиви); както и

— са посочени като оценени по справедлива стойност през печалбата или загубата.

Механизмът отписва финансов пасив, когато договорните му задължения са погасени, анулирани или изтекли.

2.4.5 Дериватни финансови инструменти

Дериватните финансови инструменти включват кръстосани валутни суапове, кръстосани валутно-лихвени суапове и краткосрочни валутни суапове (FX суапове).

Дериватните финансови инструменти първоначално се признават, като се използва датата на търгуване.

В обичайния ход на своята дейност механизмът може да сключи договори за суап с цел да хеджира определени заемни операции или договор за валутни форуърди с цел да хеджира своите валутни позиции, изразени в активно търгувани валути, различни от евро, за компенсиране на печалби или загуби, причинени от колебанията на валутния курс.

Всички деривати се измерват по FVTPL и се отчитат като дериватни финансови инструменти. Справедливите стойности се изчисляват главно въз основа на сконтираните модели за паричния поток, моделите за ценообразуване на опциите и от котировките на трети страни.

Дериватите се записват по справедлива стойност и се отчитат като активи, ако тяхната справедлива стойност е положителна, и като пасиви, ако е отрицателна. Промените в справедливата стойност на дериватните финансови инструменти са показани в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход в раздел „Промяна на справедливата стойност на дериватни финансови инструменти“.

Съгласно МСФО 9 изискванията за разделяне относно внедрените деривати са премахнати за финансовите активи или финансовите пасиви и следователно хибридният договор се третира като цяло за класификацията съответно на финансови активи или финансови пасиви.

2.4.6 Вноски

Вноските от държавите членки се отчитат в отчета за финансовото състояние като вземания на датата на решението на Съвета, определящо финансовата вноска, която държавата членка трябва да плати на механизма.

Вноските на държавите членки изпълняват следните условия и следователно се класифицират като собствен капитал:

— както е определено в споразумението за вноските, държавите членки имат право да решават относно използването на нетните активи на механизма, в случай на ликвидация на механизма,

— те са в класа инструменти, който е подчинен на всички други класове инструменти,

— всички финансови инструменти в класа инструменти, които са подчинени на всички други класове инструменти, притежават идентични характеристики,

— инструментът не включва характеристики, които налагат класифициране като пасив; както и

— общият размер на очакваните парични потоци, отнасяни към този инструмент, през цялото времетраене на инструмента се основават в съществена степен на печалбата или загубата, промяната в признатите нетни активи или промяната в справедливата стойност на признатите и отписани нетни активи на механизма през цялото времетраене на инструмента.

Вноските се класифицират и оценяват по амортизирана стойност във финансовите отчети.

Изплатените вноски на държавите членки представляват наличните обратни потоци, изплатени на ЕК и Обединеното кралство. Съгласно споразумението за трансфер, считано от 2024 г. до 2027 г., не по-късно от 31 март всяка година ЕИБ съобщава писмено размера на наличните обратни потоци по ИМ за АКТБ и размера на наличните обратни потоци по ИМ за ОСТ, натрупани със задна дата към 31 декември на предходната година („доклад за наличните обратни потоци“). В доклада за наличните обратни потоци се прави разграничение между обратните потоци, които трябва да бъдат прехвърлени на Комисията (обратни потоци за АКТБ и ОСТ), и обратните потоци, които трябва да бъдат прехвърлени на Обединеното кралство. Наличните обратни потоци се признават в отчета за финансовото състояние при изпращането на съответстващото искане за плащане до механизма.

2.4.7 Приходи от лихви и други подобни приходи

Лихвата върху заеми, предоставени от механизма, се вписва в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход („Приходи от лихви и други подобни приходи“) и в отчета за финансовото състояние („Заеми и аванси“) на базата на текущо начисляване чрез ефективния лихвен процент, който е процентът, който точно сконтира прогнозираните бъдещи парични плащания или постъпления за очаквания срок на заема до неговата чиста отчетна стойност. След като записаната стойност на заема бъде намалена поради обезценка, приходите от лихви продължават да се отчитат чрез първоначалния ефективен лихвен процент, приложим към новата отчетна стойност.

Лихвата върху заеми POCI се вписва в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход („Приходи от лихви и други подобни приходи“) и в отчета за финансовото състояние („Заеми и аванси“) на базата на текущо начисляване чрез ефективния лихвен процент, коригиран спрямо кредита за целия срок на заема, който е процентът, който точно сконтира прогнозираните бъдещи парични плащания или постъпления за очаквания срок на заема до амортизираната стойност на заема.

Лихвените субсидии, получени за ресурсите на механизма, се отлагат и се признават като корекция на ефективната доходност, като се записват в „Лихви и подобни приходи“ в отчета за доходите за периода от отпускането до изплащането на субсидирания заем.

Таксите за поети задължения се отлагат и признават като приход по метода на ефективната лихва за срока от отпускането на съответния заем до неговото изплащане, и са представени в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход като лихви и други подобни приходи.

2.4.8 Лихвени субсидии и техническа помощ

Като част от своите дейности механизмът управлява лихвените субсидии и техническата помощ от името на държавите членки.

Частта от вноските на държавите членки, предоставена за изплащане на лихвени субсидии и ТП, не се отчита в ресурсите на вносителите на механизма, а се класифицира като сума, дължима на трети страни. Механизмът отпуска плащанията за крайните бенефициери и тогава намалява сумите, дължими на трети страни.

Когато сумите, внесени във връзка с лихвени субсидии и ТП, не са напълно предоставени, те се прекласифицират като вноска за механизма.

2.4.9 Приходи от лихви по пари и парични еквиваленти

Приходите от лихви от пари и парични еквиваленти се признават в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на механизма на базата на текущо начисляване.

2.4.10 Такси, комисионни и дивиденти

Получените такси за услуги, предоставени за определен период от време, се признават като приход в момента на предоставяне на услугите, докато таксите, които са резултат от изпълнението на значимо действие, се признават като приход при завършването на значимото действие. Тези такси се представят в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход като приходи от такси и комисионни.

Дивидентите, свързани с акции и други ценни книжа с променлива доходност, се признават при тяхното деклариране и се вписват в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход като нетни реализирани печалби от акции и други ценни книжа с променлива доходност.

2.4.11 Данъчно облагане

В Протокола за привилегиите и имунитетите на Европейския съюз, добавен към Договора за Европейския съюз и Договора за функционирането на Европейския съюз, се посочва, че имуществото, приходите и друга собственост на институциите на Съюза са освободени от всички преки данъци.

3 **Управление на риска**

Настоящата бележка съдържа информация за експозицията на механизма и неговото управление и контрол на финансовите и кредитните рискове, и по-специално на основните рискове, свързани с използването на финансови инструменти. Те са:

— кредитен риск — рискът от загуба, която е резултат от неизпълнение на клиент или контрагент, и произтичащ от кредитна експозиция във всякаква форма, включително риска от неизпълнение на плащане ([31]);

— ликвиден риск — рискът даден субект да не бъде в състояние да финансира увеличения на активите и да изпълнява задължения, когато те станат изискуеми, без да търпи неприемливи загуби;

— пазарен риск — рискът, че промените в пазарните цени и проценти, например лихвени проценти, цени на капиталови инструменти, валутни курсове, ще засегнат приходите на субекта или стойността на неговото участие във финансови инструменти.

([31]) Рискът от неизпълнение на плащане е рискът от потенциални загуби в резултат от трансакции, по които не е извършено плащане след крайната им дата на падеж, и/или в резултат от трансакции, плащането по които е извършено по-късно от приложимия пазарен стандарт. Поради естеството на операциите на механизма инструментите от най-голямо значение, засегнати от риска от неизпълнение на плащане, са онези деривати, поети от банката, които предполагат обмен на чуждестранни валути. Управлението на риска от неизпълнение на плащане е обхванато в Насоките за финансов риск.

3.1 *Организация на управлението на риска*

ЕИБ непрекъснато адаптира рамката за управление на риска на ИМ.

Дирекция „Групов риск и съответствие“ (ГР&С) на ЕИБ действа независимо при установяването, оценката, наблюдението и докладването на рисковете, на които механизмът е изложен. В определени рамки, позволяващи запазване на разделението на задълженията, ГР&С е независима от фронт офиса и предоставя второ мнение за всички направени от фронт офиса предложения, които оказват влияние върху риска.

На равнище ЕИБ главният служител по риска на групата (GCRO) докладва на Управителния комитет на ЕИБ относно груповите рискове под надзора на члена на Управителния комитет, отговарящ за риска. GCRO има пряк достъп до Комитета за политика в областта на риска и може да пише директно на Съвета на директорите на ЕИБ и да комуникира с него по всеки въпрос от своята област на разпределение.

3.2 *Кредитен риск*

Кредитният риск представлява потенциалната загуба, която може да бъде в резултат на неизпълнение на клиент или контрагент и която произтича от кредитна експозиция във всякаква форма, включително неизпълнение на плащане.

3.2.1 Политика за кредитния риск

При извършването на кредитния анализ на контрагентите по даден заем ЕИБ оценява кредитния риск и очакваната загуба, с оглед да го измери количествено и да определи цената на риска. ЕИБ е разработила методика на вътрешния рейтинг (МВР) за определяне на вътрешните рейтинги на своите заемополучатели/гаранти. Методиката е адаптирана за всеки от основните видове кредитни партньори (напр. търговски предприятия, финансови институции и т.н.). Като се вземат предвид „Най-добрите банкови практики, приложими за ЕИБ“ и принципите, определени съгласно Регламента за капиталовите изисквания (РКИ), всички партньори, които са от значение за кредитния профил на специфична трансакция, се класифицират в категории за вътрешен рейтинг, като се използва МВР за отделните видове партньори. За всеки партньор се определя вътрешен рейтинг, отразяващ PD след задълбочен анализ на рисковия профил на бизнеса и финансите на партньора и рисковия контекст на неговата страна. Когато е необходимо, се правят експертни корекции, като се взема предвид подкрепата за юридическите лица от компанията майка и от държавата, а окончателният рейтинг дава възможност за изключения, за да се отрази информацията (напр. пазарно ценообразуване), която не е взета предвид в модела.

Кредитната оценка на финансирането на проекти и други структурирани дейности с ограничен обхват използва инструменти за кредитен риск, подходящи за този сектор, които са основно съсредоточени върху наличността на паричния поток и капацитета за обслужване на дълга. Тези инструменти включват анализ на договорната рамка на проектите, анализ на партньора и симулации на паричния поток. Както за търговските предприятия и финансовите институции, за всеки проект се определя вътрешен рисков рейтинг. И накрая, държавите извън ЕС се оценяват от икономическия отдел въз основа на статистически модел.

Всички вътрешни рейтинги се следят в хода на заема и периодично се актуализират.

За да смекчи кредитния риск, ЕИБ използва, когато е уместно и с оглед на всеки отделен случай, различни кредитни подобрения, в това число, наред с другите, гаранции, свързани с контрагента или с проекта, гаранции и договорни клаузи в зависимост от естеството на заемополучателя и вида на операцията.

Механизмът не използва кредитни деривати за намаляване на кредитния риск.

3.2.2. Максимална експозиция на кредитен риск, без да се вземат предвид обезпечения и други кредитни подобрения

Следната таблица показва максималната експозиция на кредитен риск за компонентите на отчета за финансовото състояние, включително и на деривatите. Максималната експозиция е показана в брутна стойност преди ефекта от смекчаването посредством използване на обезпечение.

(в хиляди евро)

Максимална експозиция	31.12.2024	31.12.2023
АКТИВИ		
Пари и парични еквиваленти	1 638 604	1 376 824
Вземания от вносителите	7 482	85 321
Дериватни финансови инструменти	783	55 765

(в хиляди евро)

Максимална експозиция	31.12.2024	31.12.2023
Заеми и аванси	1 498 048	1 683 312
Други активи	-	616
Общо	**3 144 917**	**3 201 838**
Провизии за кредитни ангажименти	**- 18 320**	**- 19 038**
ЗАДБАЛАНСОВА ЧАСТ		
Условни пасиви		
— Издадени гаранции	-	985
Поети задължения		
— Неизплатени заеми	676 229	883 092
— Неиздадени гаранции	2 500	46 764
Общо задбалансова част	**678 729**	**930 841**
Общо кредитна експозиция	**3 805 326**	**4 113 641**

3.2.3. Кредитен риск на заеми и аванси

3.2.3.1 *Измерване на кредитния риск на заеми и аванси*

Заеми и аванси или гаранции, предприети от механизма, подлежат на цялостна оценка на риска и количествено определяне на очакваните загуби, което се обобщава в категоризация на заема (КЗ). По отношение на операциите в рамките на СОФ (описани в бележка 25), с изключение на заемите чрез посредник, се прилагат общите принципи за свързан с мандата риск, предвидени в насоките на ЕИБ за кредитен риск и риск от капиталови инструменти. КЗ са установени съгласно общоприети критерии, базирани на качеството на заемополучателя, падежа на заема, вида гаранция, и, ако е подходящо, гаранта.

Системата на категоризация на заемите се състои от методологии, процеси, бази данни и информационни системи, подкрепящи оценката на кредитния риск при кредитните операции и количественото определяне на очакваната загуба. Тя обобщава голям обем информация, с цел да предложи относително класиране на кредитните рискове на заемите. КЗ отразяват настоящата стойност на изчисленото ниво на „очаквана загуба“, което е продукт на вероятността за неизпълнение на основните длъжници, експозицията при неизпълнение и сериозността на загубата в случай на неплащане. КЗ се използват за следните цели:

— като помощ за по-прецизна и по-количествена оценка на кредитните рискове,

— като показател за колебанията в кредитния риск за целите на приоритизирането на усилията за мониторинг;

— като описание на качеството на портфейла на заема към определена дата, както и

— като входяща информация при вземането на решения за ценообразуване въз основа на риска.

За определянето на КЗ се използват следните фактори:

i) Кредитоспособността на заемополучателя: дирекцията по управление на риска прави независим преглед на заемополучателите и оценява тяхната кредитоспособност въз основа на вътрешни методики и външни данни. В съответствие с избрания вътрешнорейтингов подход по Базел III банката е разработила методология на вътрешния рейтинг (МВР), за да определи вътрешните рейтинги на заемополучателите и гарантите. Това се основава на набор от фишове за оценка, специфични за определени видове контрагенти.

ii) Корелацията по подразбиране: тя определя количествено вероятността от едновременно възникване на финансови затруднения за кредитополучателя и за гаранта. Колкото по-голяма е корелацията между вероятностите за неизпълнение на кредитополучателя и на гаранта, толкова по-ниска е стойността на гаранцията и следователно по-ниска (по-лоша) е категорията на заема.

iii) Стойността на гаранционните инструменти и на ценните книжа: тази стойност се оценява въз основа на комбинация от кредитоспособността на емитента и вида на използвания инструмент.

iv) Приложимият процент на събиране: предполагаемата сума, която следва да бъде събрана след неизпълнение от страна на съответния контрагент, изразена като процент от съответната кредитна експозиция.

v) Договорната рамка: една стабилна договорна рамка ще повиши качеството на заема и ще подобри категоризацията на заема.

vi) Продължителността на заема или, в по-общ план, паричните потоци по заема: при равни други условия, колкото по-дълъг е заемът, толкова по-голям е рискът от възникване на трудности при обслужването му.

Очакваната загуба на заема се изчислява чрез комбиниране на шестте елемента по-горе. В зависимост от нивото на очакваната загуба заемът се разпределя в един от следните класове от КЗ, изброени по-долу:

„A“ Първокачествени заеми:

„A0“, обхващащ суверенни „рискове“ на ЕС, т.е. заеми, отпуснати на или изцяло, изрично и безусловно гарантирани от държави членки, при които не се очакват затруднения с погасяването, т.е. очаквана загуба от 0 % (въз основа на статута на предпочитан кредитор на банката и законовата защита, за които се счита, че гарантират пълно възстановяване на активите на банката при падеж), както и заеми с цялостна гаранция от ЕС или ДЧ.

„A+“ включва заеми, отпуснати на (или гарантирани от) субекти, различни от държавите — членки на ЕС, за които не се очаква влошаване на качеството през периода на тяхното действие, или очакването това да се случи е ограничено.

„B“ Висококачествени заеми: те представляват клас активи, които Банката приема, въпреки че не е изключено незначително влошаване в бъдеще. B+ и B- се използват за означаване на относителната вероятност от възникване за такова влошаване.

„C“ Доброкачествени заеми: пример за такива биха могли да бъдат „еднолично подписани“ (необезпечени) заеми, отпуснати на сериозни корпорации (напр. еквивалентен вътрешен рейтинг Baa1/BBB+), с разумен срок до падежа и адекватни защитни клаузи.

„D“ Този рейтингов клас представлява (с изключение на заемите, първоначално одобрени на това ниво) граничната експозиция, чийто рисков профил обикновено се приема от банката. Тази граница на класификацията на заемите е по-точно определена от подкласовете D+ и D-.

„E“ Този клас от КЗ включва заеми с рисков профил, по-голям от общоприетия. Той включва също заеми, при които е имало сериозни проблеми по време на тяхната продължителност и не може да се изключи да изпаднат в положение на загуба. По тази причина заемите са предмет на стриктен и засилен мониторинг. Подкласове E+ и E- се различават по интензивността на този специален мониторингов процес, като операциите с рейтинг E- са в положение, при което има голяма вероятност обслужването на дълга да не може да се поддържа редовно и затова се изисква някаква форма на преструктуриране на дълга, което е възможно да доведе до загуба от обезценка.

„F“ Клас F (fail) включва заеми, които представляват неприемливи рискове. Заеми с рейтинг F- могат да произтичат само от текущи операции, при които са възникнали непредвидими, изключителни и сериозни неблагоприятни обстоятелства след подписването. Всички операции, при които има загуба на главницата за механизма, се означават с рейтинг F и за тях се прилага специфична разпоредба.

Таблицата в раздел 3.2.3.3 показва анализа на кредитното качество на портфейла от заеми на механизма въз основа на различните класове по КЗ, описани по-горе.

3.2.3.2 *Анализ на кредитния риск*

В следващата таблица е показана максималната експозиция (нетна балансова стойност) на кредитен риск за подписаните заеми и аванси (изплатени и неизплатени) по видове заемополучатели, като се вземат под внимание предоставените от гарантите гаранции:

(в хиляди евро)

Към 31.12.2024 г.	Гарантирани	Негарантирани	Общо	% от общо изплатените
Финансови институции	45 015	879 963	**924 978**	**62%**
Предприятия	164 680	193 836	**358 516**	**24%**
Публични органи	-	-	-	**0 %**
Държави	-	214 554	**214 554**	**14 %**
Общо изплатени	**209 695**	**1 288 353**	**1 498 048**	**100 %**
Неизплатени	**42 259**	**615 650**	**657 909**	
Общо изплатени и неизплатени	**251 954**	**1 904 003**	**2 155 957**	

(в хиляди евро)

Към 31.12.2023 г.	Гарантирани	Негарантирани	Общо	% от общо изплатените
Финансови институции	54 290	952 740	**1 007 030**	**60 %**
Предприятия	155 653	293 302	**448 955**	**27%**
Публични органи	15 138	-	**15 138**	**1%**
Държави	-	212 189	**212 189**	**13%**
Общо изплатени	**225 081**	**1 458 231**	**1 683 312**	**100 %**
Неизплатени	**43 200**	**820 854**	**864 054**	
Общо изплатени и неизплатени	**268 281**	**2 279 085**	**2 547 366**	

Дирекцията за управление и наблюдение на портфейли е натоварена да извършва мониторинг на заемополучателя и на гаранта, както и финансов и договорен мониторинг на проектите. Така качеството на заемите и кредитоспособността на длъжниците и гарантите на механизма се контролират редовно — най-малко веднъж годишно или по-често при необходимост и при настъпване на кредитни събития. По-специално Дирекцията за управление и наблюдение на портфейли проверява дали са изпълнени договорните права и в случай на влошаване на рейтинга и/или неизпълнение на договор се предприемат коригиращи действия. Прилагат се мерки за намаляване на риска, когато е необходимо, в съответствие с насоките за кредитния риск. Също така в случай на подновяване на банкови гаранции, получени по заеми от ЕИБ, банката гарантира, че тези гаранции се заменят, или предприема своевременни действия.

3.2.3.3 *Анализ на кредитното качество по видове заемополучатели*

Таблиците по-долу показват анализа на кредитното качество на портфейла от заеми на механизма към 31 декември 2024 г. и към 31 декември 2023 г. от приложенията за класификация на заеми, въз основа на подписаните експозиции (изплатени и неизплатени):

(в хиляди евро)

Към 31.12.2024 г.		Висок рейтинг	Стандартен рейтинг	Приемлив минимум риск	Висок риск	Без рейтинг (1)	Общо	% от общата стойност
		От A до B-	C	D+	D- и по-нисък			
Заемополучател	Финансови институции	234 681	299 526	218 172	387 621	-	**1 140 000**	**53%**
	Предприятия	41 934	3 318	-	189 403	195 031	**429 686**	**20%**
	Публични органи	-	-	-	-	-	-	**0 %**
	Държави	**51 820**	**2 929**	**22 375**	**509 147**	-	**586 271**	**27%**
Общо		**328 435**	**305 773**	**240 547**	**1 086 171**	**195 031**	**2 155 957**	**100 %**

(1) Операции по заеми, измерени при FVTPL.

(в хиляди евро)

Към 31.12.2023 г.		Висок рейтинг	Стандартен рейтинг	Приемлив минимум риск	Висок риск	Без рейтинг (1)	Общо	% от общата стойност
		От A до B-	C	D+	D- и по-нисък			
Заемополучател	Финансови институции	270 520	276 133	268 648	508 180	-	**1 323 481**	**52%**
	Предприятия	51 505	53	564	347 992	194 441	**594 555**	**23%**
	Публични институции	-	15 138	-	-	-	**15 138**	**1%**
	Държави	50 858	2 164	12 907	548 263	-	**614 192**	**24%**
Общо		**372 883**	**293 488**	**282 119**	**1 404 435**	**194 441**	**2 547 366**	**100%**

(1) Операции по заеми, измерени при FVTPL.

3.2.3.4 *Концентрации на риска за заеми и аванси*

3.2.3.4.1 *Географски анализ*

Въз основа на държавата на заемополучателя портфейлът от заеми на механизма може да бъде анализиран от следните географски региони:

(в хиляди евро)

Държава на заемополучателя	31.12.2024 г.	31.12.2023 г.
Кения	246 455	248 823
Египет	224 074	260 529
Нигерия	119 847	218 521

(в хиляди евро)

Държава на заемополучателя	31.12.2024 г.	31.12.2023 г.
Етиопия	117 954	121 126
Того	91 324	80 267
Мавриций	86 850	84 331
Замбия	84 336	66 947
Регион — АКТБ	75 060	86 505
Барбадос	67 426	72 036
Руанда	67 061	71 525
Камерун	58 577	48 616
Уганда	37 062	33 365
Зимбабве	35 885	35 546
Конго (Демократична република)	23 820	29 803
Нова Каледония	21 166	26 425
Сенегал	18 052	28 729
Танзания	16 233	21 394
Бенин	16 208	16 742
Доминиканска република	11 006	16 768
Гвинея	10 337	12 926
Мадагаскар	9 122	9 287
Мавритания	8 717	9 374
Бряг на слоновата кост	7 440	9 644
Мали	5 707	8 158
Есватини	5 673	6 453
Кайманови острови	5 588	6 575
Сейшелски острови	5 018	2 037
Сейнт Лусия	4 864	4 565
Малави	3 586	6 476
Кабо Верде	3 318	6 254
Мозамбик	3 126	5 142
Буркина Фасо	2 348	4 389
Микронезия	2 062	2 342
Гана	1 304	4 074
Френска Полинезия	1 193	1 838
Самоа	198	344
Хаити	51	121
Ямайка	-	15 138
Вануату	-	177
Общо	**1 498 048**	**1 683 312**

3.2.3.4.2 *Анализ по отрасли*

В таблицата по-долу се прави анализ на портфейла от заеми на механизма по отрасли на заемополучателя. Операциите, които са отпуснати първо на финансов посредник, преди да бъдат отпуснати на крайния бенефициер, са записани като „Третичен сектор и други“

(в хиляди евро)

Отрасъл на заемополучателя	31.12.2024 г.	31.12.2023 г.
Финансови услуги	924 947	1 012 001
Публична администрация	214 554	212 189
Електрическа енергия	170 632	187 701
Химикали	81 046	91 786
Здравни грижи	36 833	36 833
Бизнес услуги, ИТ и медии	33 926	33 638
Лекарствени продукти и медицинско оборудване	13 227	18 526
Инвестиционни стоки	7 244	4 103
Метали и минно дело	7 157	7 236
Регулирани мрежи	5 441	-
Събиране и рециклиране на отпадъци	3 041	3 802
Телекомуникации	-	60 182
Инфраструктура на въздушния и морския транспорт	-	15 138
Многофункционални устройства	-	177
Общо	**1 498 048**	**1 683 312**

3.2.3.5 *Експозиция към кредитен риск за всеки вътрешен рисков рейтинг*

ЕИБ използва методология за определяне на вътрешни рейтинги в съответствие с вътрешнорейтинговия подход съгласно Базел III. На по-голямата част от партньорите по механизма е присъден вътрешен рейтинг съгласно тази методология. Таблицата по-долу показва разбивка на портфейла от заеми на механизма по степен на вътрешните рейтинги на заемополучателя или на гаранта, когато има такива. В случаите, когато липсва вътрешен рейтинг, за този анализ е използван външният рейтинг.

Таблицата показва както подписаните експозиции (изплатени и неизплатени), така и рисково претеглените експозиции въз основа на вътрешна методика, която механизмът използва за ограничаване на управлението.

(в хиляди евро)

	2024 г.					
	Еквивалент на Moody's	12-месечни ОКЗ	ОКЗ през целия жизнен цикъл без кредитна обезценка	ОКЗ през целия жизнен цикъл с кредитна обезценка	FVTPL	Общо
Заеми и аванси по АС						
Вътрешен рейтинг 1 — минимален кредитен риск	Aaa	-	38 896	-	-	**38 896**
Вътрешен рейтинг 2 — много нисък кредитен риск	Aa1 — Aa3	67 436	-	-	-	**67 436**
Вътрешен рейтинг 3 — нисък кредитен риск	A1 — A3	10 501	-	-	-	**10 501**
Вътрешен рейтинг 4 — умерен кредитен риск	Baa1 — Baa3	246 650	-	3 041	-	**249 691**
Вътрешен рейтинг 5 — финансово слаб контрагент	Ba1 — Ba3	66 050	-	-	-	**66 050**
Вътрешен рейтинг 6 — висок кредитен риск	B1 — B3	588 657	29 996	16 233	-	**634 886**
Вътрешен рейтинг 7 — много висок кредитен риск	под Caa1	74 924	229 726	-	-	**304 650**
Вътрешен рейтинг 8 — контрагент в неизпълнение	под Caa1, но в неизпълнение	-	-	22 307	-	**22 307**
Заеми и аванси по FVTPL		-	-	-	**200 677**	**200 677**
Коректив за загуби и корекция на FV		**- 9 675**	**- 12 576**	**- 12 431**	**- 62 364**	**- 97 046**
Балансова стойност на заемите и авансите		**1 044 543**	**286 042**	**29 150**	**138 313**	**1 498 048**
Кредитни ангажименти						
Вътрешен рейтинг 2 — много нисък кредитен риск	Aa1 — Aa3	86 796	-	-	-	**86 796**
Вътрешен рейтинг 4 — умерен кредитен риск	Baa1 — Baa3	10 000	-	-	-	**10 000**
Вътрешен рейтинг 5 — финансово слаб контрагент	Ba1 — Ba3	81 500	-	-	-	**81 500**
Вътрешен рейтинг 6 — висок кредитен риск	B1 — B3	20 000	270 990	-	-	**290 990**
Вътрешен рейтинг 7 — много висок кредитен риск	под Caa1	12 500	11 329	-	-	**23 829**
Вътрешен рейтинг 8 — контрагент в неизпълнение	под Caa1, но в неизпълнение	-	-	111 000	-	**111 000**
Без вътрешен рейтинг ([1])		15 445	-	-	-	**15 445**

(в хиляди евро)

	2024 г.					
	Еквивалент на Moody's	12-месечни ОКЗ	ОКЗ през целия жизнен цикъл без кредитна обезценка	ОКЗ през целия жизнен цикъл с кредитна обезценка	FVTPL	Общо
Заеми и аванси по FVTPL		-	-	-	**56 669**	**56 669**
Коректив за загуби и корекция на FV		**- 1 491**	**- 16 829**	-	-	**- 18 320**
Балансова стойност на кредитните ангажименти		**224 750**	**265 490**	**111 000**	**56 669**	**657 909**

([1]) Споразумения за представителство, за които няма основни партньори към отчетната дата.

(в хиляди евро)

	2023 г.					
	Еквивалент на Moody's	12-месечни ОКЗ	ОКЗ през целия жизнен цикъл без кредитна обезценка	ОКЗ през целия жизнен цикъл с кредитна обезценка	FVTPL	Общо
Заеми и аванси по АС						
Вътрешен рейтинг 1 — минимален кредитен риск	Aaa	-	47 534	-	-	**47 534**
Вътрешен рейтинг 2 — много нисък кредитен риск	Aa1 — Aa3	72 051	-	-	-	**72 051**
Вътрешен рейтинг 3 — нисък кредитен риск	A1 — A3	10 428	-	-	-	**10 428**
Вътрешен рейтинг 4 — умерен кредитен риск	Baa1 — Baa3	33 439	263 036	3 802	-	**300 277**
Вътрешен рейтинг 5 — финансово слаб контрагент	Ba1 — Ba3	75 418	-	-	-	**75 418**
Вътрешен рейтинг 6 — висок кредитен риск	B1 — B3	533 775	206 438	20 349	-	**760 562**
Вътрешен рейтинг 7 — много висок кредитен риск	под Caa1	77 010	246 682	-	-	**323 692**
Вътрешен рейтинг 8 — контрагент в неизпълнение	под Caa1, но в неизпълнение	-	-	17 860	-	**17 860**
Заеми и аванси по FVTPL		-	-	-	**182 080**	**182 080**
Коректив за загуби и корекция на FV		**- 10 964**	**- 24 674**	**- 14 976**	**- 55 976**	**- 106 590**
Балансова стойност на заемите и авансите		**791 157**	**739 016**	**27 035**	**126 104**	**1 683 312**
Кредитни ангажименти						
Вътрешен рейтинг 2 — много нисък кредитен риск	Aa1 — Aa3	86 796	-	-	-	**86 796**
Вътрешен рейтинг 3 — нисък кредитен риск	A1 — A3	1 687	-	-	-	**1 687**

(в хиляди евро)

	2023 г.					
	Еквивалент на Moody's	12-месечни ОКЗ	ОКЗ през целия жизнен цикъл без кредитна обезценка	ОКЗ през целия жизнен цикъл с кредитна обезценка	FVTPL	Общо
Вътрешен рейтинг 4 — умерен кредитен риск	Baa1 — Baa3	10 000	-	-	-	**10 000**
Вътрешен рейтинг 5 — финансово слаб контрагент	Ba1 — Ba3	82 770	-	-	-	**82 770**
Вътрешен рейтинг 6 — висок кредитен риск	B1 — B3	327 995	45 990	-	-	**373 985**
Вътрешен рейтинг 7 — много висок кредитен риск	под Caa1	28 089	30 537	-	-	**58 626**
Вътрешен рейтинг 8 — контрагент в неизпълнение	под Caa1, но в неизпълнение	-	50 000	111 000	-	**161 000**
Без вътрешен рейтинг (*)		39 940	-	-	-	**39 940**
Заеми и аванси по FVTPL		-	-	-	**68 288**	**68 288**
Коректив за загуби и корекция на FV		**- 2 715**	**- 16 323**	-	-	**- 19 038**
Балансова стойност на кредитните ангажименти		**574 562**	**110 204**	**111 000**	**68 288**	**864 054**

(*) Споразумения за представителство, за които няма основни партньори към отчетната дата.

ЕИБ непрекъснато следи събитията, които засягат нейните заемополучатели и гаранти. По-специално ЕИБ прави оценка за всеки отделен случай на своите договорни права в случай на влошаване на рейтинга и се стреми към мерки за смекчаване. Също така той следи отблизо подновяването на банкови гаранции, получени по неговите заеми, за да гарантира, че тези гаранции се заменят или се предприемат своевременни действия, ако е необходимо.

3.2.3.6 *Просрочени плащания по заеми и обезценки*

Просрочените плащания се установяват, наблюдават и докладват в съответствие с процедурите, определени в обстойните насоки и процедури на Банката за мониторинг на финансирането. Тези процедури са в съответствие с най-добрите банкови практики и се приемат за всички заеми, управлявани от ЕИБ.

Процесът на мониторинг е структуриран с цел да се гарантира, че i) потенциалните просрочени плащания се установяват и докладват на отговорните служби с минимално закъснение; ii) критичните случаи бързо се изпращат на подходящото оперативно и управленско равнище; iii) редовно се докладва на ръководството на механизма относно цялостния статус.

Просрочените плащания и обезценките по заеми и аванси могат да се анализират, както следва

(в хиляди евро)

	Заеми и аванси	Заеми и аванси
	31.12.2024 г.	31.12.2023 г.
Балансова стойност	**1 498 048**	**1 683 312**
ОКЗ през целия жизнен цикъл с кредитна обезценка		
Брутна сума	22 307	17 860
Средства за загуба от обезценка	- 12 431	- 14 976
Балансова стойност на ОКЗ през целия жизнен цикъл с кредитна обезценка	**9 876**	**2 884**
Просрочени, но без кредитна обезценка		
Просрочените включват		
0—30 дни	229	-
30—90 дни	26	23
90—180 дни	-	315
повече от 180 дни	25	-
Балансова стойност на просрочените, но без кредитна обезценка	**280**	**338**
Балансова стойност — нито просрочени, нито с кредитна обезценка	**1 487 892**	**1 680 090**
Обща балансова стойност на заеми и аванси	**1 498 048**	**1 683 312**

3.2.3.7 *Чувствителност на ECL към бъдещите икономически условия (в хиляди евро)*

Очакваната кредитна загуба (ECL) е чувствителна към преценките и предположенията, направени по отношение на формулирането на сценарии, ориентирани към бъдещето. ЕИБ извършва анализ на чувствителността на ECL, призната за значимите класове от нейните активи.

Прогнозите за бъдещите икономически условия (чрез макроикономически сценарии) са входящи данни за прогнозния модел, създаващ параметри условните рискове, които се използват за изчисляване на коректива за загуби.

Сценариите са получени от сътресения на БВП, което е основната мярка за икономическата активност. Сътресенията в реалния БВП са калибрирани така, че да възпроизвеждат предишната колебливост на променливата. В допълнение, когато е целесъобразно, се прилага и експертна преценка за прецизиране на размера и устойчивостта на сътресенията на БВП. В резултат на това сътресенията се определят заедно с функция на разпадане, за да се определи въздействието на сътресенията във времето. Вероятностите, свързани с всеки сценарий, се определят в съответствие с пазарните показатели (за изменчивост) и вътрешно разработени показатели/проследяващи показатели, използвани последователно във времето с цел отчитане на несигурността. Тежестта на отрицателните и положителните сътресения зависи от баланса на рисковете в икономиката, като за тримесечните прогнози през последната финансова година бяха приложени съответно отрицателни и положителни сътресения с вероятност 40 % и 5 %.

Таблицата по-долу показва коректива за загуби по заеми и аванси на етапи 1 и 2. Всеки ориентиран към бъдещето сценарий (напр. базов, положителен и отрицателен сценарий) е претеглен на 100 %, вместо да се прилагат теглата на вероятността в трите сценария.

(в хиляди евро)

	2024 г.		
	Положителен	Базов	Отрицателен
Брутна експозиция	1 851 153	1 851 153	1 851 153
Коректив за загуби	28 883	30 301	31 819

(в хиляди евро)

	2023 г.		
	Положителен	Базов	Отрицателен
Брутна експозиция	2 258 365	2 258 365	2 258 365
Коректив за загуби	45 603	51 610	58 857

3.2.3.8 *Предоговаряне и преструктуриране на заеми*

ЕИБ счита, че заемите са преструктурирани (т.е. заеми, дългови ценни книжа и кредитни ангажименти), когато мерките за преструктуриране за тези заеми са били разширени. Мерките за преструктуриране се състоят от „отстъпки“, които ЕИБ решава да направи по отношение на длъжник, за когото се счита, че не е в състояние да спази договорните условия за обслужване на дълга поради финансови затруднения, за да се даде възможност на длъжника да обслужва дълга или да рефинансира изцяло или частично договора. Експозициите се третират като преструктурирани, ако е направена отстъпка, независимо дали сумата е просрочена или експозицията е класифицирана като експозиция в неизпълнение. Експозициите не се считат за преструктурирани, когато длъжникът не е във финансово затруднение.

В редовната бизнес практика влошаването на състоянието на въпросните заеми се открива чрез прилагане на разпоредбите на насоките и процедурите на Банката и заемите се наблюдават преди предоговарянето им. След като заемите бъдат предоговорени, ЕИБ продължава да ги наблюдава отблизо. В случай че финансовият инструмент е с кредитна обезценка, той се прехвърля към етап 3. Заемът се наблюдава редовно в съответствие с рамката на Банката.

Мерките и практиките за преструктуриране, предприети от ЕИБ през отчетния период като част от дейностите ѝ по преструктуриране, включват, без това изброяване да е изчерпателно, удължаване на срока до падежа, отсрочване само на главницата, отсрочване на главницата и лихвите, отказ на съществени споразумения и капитализация на просрочените задължения.

Операциите, подлежащи на мерки за преструктуриране, са посочени като такива в таблицата по-долу:

(в хиляди евро)

	31.12.2024 г.		31.12.2023 г.	
	Обслужвани	Необслужвани	Обслужвани	Необслужвани
Брой на договорите, подлежащи на практики за преструктуриране	3	7	13	6
Балансови стойности (вкл. лихва и просрочени суми)	60 223	35 718	112 554	46 432
Признати средства за ОКЗ	622	11 156	1 654	22 151
Приходи от лихви по отношение на преструктурирани договори	3 353	1 717	8 594	1 776

(в хиляди евро)

			Мерки за преструктуриране				
	31.12.2023 г.	Удължаване на срока до падежа	Отсрочване на главницата и лихвите	Нарушаване на съществени финансови споразумения	Други	Договорно погасяване, прекратяване и/или отписване	31.12.2024 г.
Финансови институции	68 355	-	-	10 472	-	- 56 445	22 382
Предприятия	90 631	-	-	-	-	- 17 072	73 559
Общо	**158 986**	-	-	**10 472**	-	**- 73 517**	**95 941**

3.2.5 Кредитен риск на парите и паричните еквиваленти

Наличните средства се инвестират съгласно графика на изплащане на договорните задължения на механизма. Към 31 декември 2024 г. и 31 декември 2023 г. инвестициите са били под формата на банкови депозити, депозитни сертификати и търговски ценни книжа.

Оторизираните субекти имат рейтинг, който е подобен на краткосрочните и дългосрочните рейтинги, изисквани за собствените инвестиции в ценни книжа на ЕИБ. В случай на различни рейтинги, които са били предоставени от повече от една кредитна агенция, се прилага най-ниският рейтинг. Максимално разрешеният лимит за всяка оторизирана банка в момента е 50 000 000 EUR (петдесет милиона евро). Изключение от това правило беше предоставено на Societe Generale S. A., където механизмът държи своите оперативни парични сметки. Краткосрочният кредитен лимит за Societe Generale S. A. към 31 декември 2024 г. и към 31 декември 2023 г. възлиза на 110 000 000 EUR (сто и десет милиона евро). Увеличеният лимит се прилага за сумата на паричните средства, държани по оперативните парични сметки, и инструментите, емитирани от този контрагент и държани от финансовия портфейл.

3 Всички инвестиции са направени при оторизирани субекти с максимален срок до падежа от три месеца от датата на операцията. Всички случаи на неспазване на лимита за кредитна експозиция са докладвани на мандатоносителите. Към 31 декември 2024 г. и към 31 декември 2023 г. всички срочни депозити, търговски ценни книжа и касови наличности, държани от финансовия портфейл на механизма, са имали минимален рейтинг поне P-2 (еквивалент на Moody's) в деня на сетълмента.

Следната таблица показва положението на парите и паричните еквиваленти, включително начислените лихви:

(в хиляди евро)

Минимален краткосрочен рейтинг (по Moody's)	Минимален дългосрочен рейтинг (по Moody's)	31.12.2024 г.		31.12.2023 г.	
P-1	Aaa	124 532	8%	140 592	10 %
P-1	Aa1	173 639	11 %	-	0 %
P-1	Aa2	-	0 %	29 951	2%
P-1	Aa3	149 239	9%	89 682	7%
P-1	A1	309 342	19%	360 831	26%
P-1	A2	280 035	17%	204 179	15%
P-1	A3	367 211	22%	346 275	25%
P-2	A3	154 829	9%	205 314	15%
P-2	Baa1	79 777	5%	-	0 %
Общо		**1 638 604**	**100%**	**1 376 824**	**100%**

3.2.6 Кредитен риск на дериватите

3.2.6.1 *Политика за кредитния риск на дериватите*

Кредитният риск по отношение на дериватите се представя като загуби, които едната страна би понесла, ако другият контрагент по сделката не е в състояние да изпълни своите договорни задължения. Кредитният риск, свързан с дериватите, варира в зависимост от редица фактори (като лихвени проценти и валутни курсове) и като цяло отговаря на само малка част от тяхната условна стойност.

В обичайния ход на своята дейност механизмът може да сключва договори за суап с цел да хеджира определени кредитни операции или да сключва форуърдни договори с цел да хеджира валутните си позиции, изразени в активно търгувани валути, различни от евро. Всички суапове се изпълняват от ЕИБ с външно участие. Суаповете се уреждат от същото главно споразумение за суаповете и от приложенията относно кредитната подкрепа, подписани между ЕИБ и външните ѝ партньори.

3.2.6.2 *Измерване на кредитния риск на дериватите*

Всички суапове, предприети от ЕИБ, които са свързани с механизма, се третират в същата договорна рамка и със същите методики, прилагани за дериватите, договорени от ЕИБ за нейните собствени цели. По-специално, допустимостта на партньорите при суап се определя от ЕИБ на базата на същите условия за допустимост, прилагани за общите операции по суап.

ЕИБ измерва кредитния риск, свързан със суапове и трансакции с деривати, с помощта на подхода за текущата необезпечена експозиция и потенциалната бъдеща експозиция за докладване и мониторинг на лимитите. Тези показатели включват изцяло дериватите, свързани с Инвестиционния механизъм.

Механизмът сключва договори за краткосрочни валутни суапове (FX суапове) с цел да хеджира валутния риск на плащанията във валути, различни от EUR. FX суаповете имат падеж от максимум три месеца и редовно се подновяват. Условната стойност на FX суаповете възлиза на 1 330,0 милиона евро към 31 декември 2024 г. спрямо 1 640,0 милиона евро към 31 декември 2023 г. Справедливата стойност на FX суаповете възлиза на - 38,9 милиона евро към 31 декември 2024 г. при 45,8 милиона евро към 31 декември 2023 г.

Механизмът сключва договори за кръстосани валутни суапове, за да хеджира валутния риск при отпускането на заеми във валути, различни от евро. Кръстосаните валутни суапове са с дългосрочен падеж. Условната стойност на FX суаповете възлиза на 33,1 милиона евро към 31 декември 2024 г. спрямо 43,3 милиона евро към 31 декември 2023 г. Справедливата стойност на FX суаповете възлиза на 0,5 милион евро към 31 декември 2024 г. при 10,0 милиона евро към 31 декември 2023 г.

3.2.7 Кредитен риск при касовите финансови активи

Касовият портфейл е съставен изцяло от търговски ценни книжа, емитирани от структури на поддържавно равнище, банки и небанкови субекти, със срок до падежа над три месеца. Държавите — членки на ЕС, техните агенции, банки и небанкови субекти са допустими емитенти. Максимално допустимата граница за всеки оторизиран емитент е 50 000 000 EUR (петдесет милиона евро). Инвестициите в средносрочни и дългосрочни облигации също могат да бъдат допустими в зависимост от изискванията за ликвидност. Към 31 декември 2023 г. и към 31 декември 2024 г. касови финансови активи не е имало.

3.3 *Ликвиден риск*

Ликвиден риск е способността на един субект да финансира увеличения на активите и да изпълнява задължения, когато те станат изискуеми, без да търпи неприемливи загуби. Той може да бъде разделен допълнително на ликвиден риск, свързан с финансирането, и пазарен ликвиден риск.

Ликвидният риск, свързан с финансирането, е обвързан с невъзможността на дадено предприятие да рефинансира активите в счетоводния си баланс и да изпълни задълженията си за плащане, без леснодостъпните ликвидни ресурси. Пазарен ликвиден риск е променливостта, наблюдавана в икономическата стойност на позициите на дадено предприятие или в дохода, получен от тях, поради потенциалната му невъзможност да изпълни транзакция, целяща да компенсира, елиминира или намали такива незакрити позиции на разумни пазарни цени.

3.3.1 Управление на ликвидния риск

Механизмът беше финансиран главно с годишните вноски на държавите членки, както и с обратните потоци, произтичащи от операциите на механизма. В съответствие с Решение (ЕС) 2020/2233, обратните потоци от ИМ за АКТБ се разгръщат в рамките на ИССРМС. Наличието на тези обратни потоци, които да бъдат прехвърлени, обаче зависи от поддържането на подходящо равнище на ликвидност в рамките на ИМ.

Механизмът управлява своя ликвиден риск, свързан с финансирането, главно чрез планиране на нетните си нужди от ликвидност. С цел допълнително минимизиране на ликвидния риск механизмът поддържа ликвиден резерв, достатъчен да покрие във всеки момент прогнозните касови плащания, съобщавани периодично от отдела по заемите на ЕИБ. Средствата се инвестират на паричния пазар и пазарите на облигации под формата на междубанкови депозити и други краткосрочни финансови инструменти, като се вземат предвид задълженията на механизма за касови плащания. Ликвидните активи на механизма се управляват от отдела за управление на касовите наличности на банката с цел да се поддържа подходяща ликвидност, за да може механизмът да изпълнява своите задължения.

Следва да се отбележи, че капиталът се управлява единствено от гледна точка на ликвидността, както е описано по-горе.

В съответствие с принципа на разделение на функциите между фронт- и бек-офиса, операциите по сетълмент, свързани с инвестирането на тези активи, са под отговорността на отдела на ЕИБ по планиране и сетълмент на операциите. Освен това оторизирането на контрагенти и ограниченията за касовите инвестиции, както и мониторингът на тези ограничения, са отговорност на ГР&С на банката.

3.3.2 Измерване на ликвидния риск

В таблиците на този раздел се анализират финансовите пасиви на механизма по матуритет въз основа на оставащия период от време от датата на счетоводния баланс до договорната дата на падеж (въз основа на несконтирани парични потоци).

Що се отнася до недериватните финансови пасиви, механизмът има ангажименти под формата на неизплатени части от кредита по сключените споразумения за заем, неизплатени части на подписано вписване на капитал/инвестиционни споразумения, предоставени гаранции по заеми или поети като задължение лихвени субсидии и техническа помощ.

Заемите по Инвестиционния механизъм имат краен срок за плащане. Въпреки това плащанията се извършват в моменти и в размери, които отразяват напредъка на съответните инвестиционни проекти. Освен това заемите на механизма са операции, извършени в относително нестабилна работна среда, поради което графикът на изплащането им се характеризира със значителна степен на несигурност.

Капиталовите инвестиции стават дължими, когато и щом управителите на фондовете издадат валидни искания за капитал, отразяващи напредъка в техните инвестиционни дейности. Периодът на усвояване на заема обикновено е 3 години с често удължаване с една или две години. Някои задължения за плащания обикновено продължават и след края на периода на усвояване до пълното приключване на съответните инвестиции на фонда поради факта, че понякога ликвидността на фонда може да бъде недостатъчна за изпълнението на задълженията за плащане, произтичащи от такси или други разходи.

Гаранциите не са предмет на специфични задължения за плащане, освен ако гаранцията не е задействана. Размерът на оставащите гаранции се намалява съобразно с графика за връщане на гарантираните заеми.

Изходящите парични потоци за поетите като задължение лихвени субсидии се срещат в случай на субсидирани заеми, финансирани от собствените ресурси на банката. Отчетените „Изходящи потоци за поети като задължение лихвени субсидии“ представляват само поетите задължения, свързани с тези заеми, а не общият размер на поетите като задължение неизплатени лихвени субсидии. Както при заемите, техният график на изплащане е несигурен.

„Брутният номинален изходящ поток“ на поетата като задължение техническа помощ в таблицата „Матуритетен профил на недеривативните финансови пасиви“ се отнася до общата неизплатена част на подписаните договори за техническа помощ. Графикът на плащанията се характеризира със значителна степен на несигурност. Изходящите парични потоци, класифицирани в графа „3 месеца или по-малко“, представляват сумата на неплатените фактури, получени до отчетната дата.

Поетите задължения за недеривативни финансови пасиви, за които не съществува определена договорна падежна дата, са класифицирани в графа „Неопределен падеж“. Поетите задължения, за които има регистрирано искане за плащане към отчетната дата, са класифицирани в съответните времеви интервали.

Що се отнася до деривативните финансови пасиви, ликвидният профил представя несконтираните брутни парични потоци по договорите за суап, включително кръстосани валутни суапове (CCS), кръстосани валутно-лихвени суапове (CCIRS), краткосрочните валутни суапове и лихвените суапове.

(в хиляди евро)

Матуритетен профил на недеривативните финансови пасиви към 31.12.2024 г.	3 месеца или по-малко	Повече от 3 месеца до 1 година	Повече от 1 година до 5 години	Повече от 5 години	Неопределен падеж	Брутен номинален изходящ поток
Изходящи потоци за поети като задължение, но неизплатени заеми	80 913	20 208	-	-	575 108	676 229
Изходящи потоци за поети като задължение инвестиционни средства и записване на акции	4 190	-	-	-	233 696	237 886
Други (подписани не издадени гаранции, издадени гаранции)	-	-	-	-	2 500	2 500
Изходящи потоци за поети като задължение лихвени субсидии	-	-	-	-	334 754	334 754
Изходящи потоци за поета като задължение техническа помощ	1 859	-	-	-	18 341	20 200
Общо	**86 962**	**20 208**	-	-	**1 164 399**	**1 271 569**

(в хиляди евро)

Матуритетен профил на недеривативните финансови пасиви към 31.12.2023 г.	3 месеца или по-малко	Повече от 3 месеца до 1 година	Повече от 1 година до 5 години	Повече от 5 години	Неопределен падеж	Брутен номинален изходящ поток
Изходящи потоци за поети като задължение, но неизплатени заеми	49 019	6 000	-	-	828 073	883 092
Изходящи потоци за поети като задължение инвестиционни средства и записване на акции	-	-	-	-	297 534	297 534
Други (подписани не издадени гаранции, издадени гаранции)	-	-	-	-	47 749	47 749
Изходящи потоци за поети като задължение лихвени субсидии	4 235	-	-	-	343 282	347 517
Изходящи потоци за поета като задължение техническа помощ	849	-	-	-	25 343	26 192
Общо	**54 103**	**6 000**	-	-	**1 541 981**	**1 602 084**

(в хиляди евро)

Матуритетен профил на дериватни финансови пасиви към 31.12.2024 г.	3 месеца или по-малко	Повече от 3 месеца до 1 година	Повече от 1 година до 5 години	Повече от 5 години	Брутен номинален входящ/ изходящ поток
CCS — Входящи потоци	157	10 405	22 613	832	34 007
CCS — Изходящи потоци	- 87	- 12 310	- 24 852	- 899	- 38 148
Краткосрочни валутни суапове — входящи потоци	1 330 000	-	-	-	1 330 000
Краткосрочни валутни суапове — изходящи потоци	- 1 371 666	-	-	-	- 1 371 666
Общо	**- 41 596**	**- 1 905**	**- 2 239**	**- 67**	**- 45 807**

(в хиляди евро)

Матуритетен профил на дериватни финансови пасиви към 31.12.2023 г.	3 месеца или по-малко	Повече от 3 месеца до 1 година	Повече от 1 година до 5 години	Повече от 5 години	Брутен номинален входящ/ изходящ поток
CCS и CCIRS — входящи потоци	192	10 909	32 186	1 706	44 993
CCS и CCIRS — изходящи потоци	-90	- 10 212	- 23 783	- 1 828	- 35 913
Краткосрочни валутни суапове — входящи потоци	1 640 000	-	-	-	1 640 000
Краткосрочни валутни суапове — изходящи потоци	- 1 597 068	-	-	-	- 1 597 068
Общо	**43 034**	**697**	**8 403**	**-122**	**52 012**

3.3.3 Дългосрочни финансови активи и пасиви

Таблицата по-долу съдържа недериватните финансови активи и пасиви, които се очаква да бъдат възстановени или изплатени след повече от 12 месеца от датата на отчитане.

(в хиляди евро)

	31.12.2024 г.	31.12.2023 г.	
Финансови активи:			
Заеми и аванси	1 551 776	1 755 831	
Акции и други ценни книжа с променлива доходност	834 621	820 713	
Общо	**2 386 397**	**2 576 544**	
Финансови пасиви:			
Сума, дължима на трети страни (*)	534 569	389 116	
Провизии за кредитни ангажименти	18 320	19 038	
Общо	**552 889**	**408 154**	

(*) Сумите, дължими на трети страни, включват лихвените субсидии и ТП, които все още не са изплатени на държавите членки, когато падежът не е определен.

3.4 *Пазарен риск*

Пазарният риск представлява рискът, че промените в пазарните цени и проценти, например лихвени проценти, цени на капиталови инструменти, обменни курсове на чуждестранни валути, ще засегнат приходите на образуването или стойността на неговото участие във финансови инструменти.

3.4.1 Лихвен риск

Лихвеният риск възниква от променливостта в икономическата стойност на лихвената позиция или в дохода, получен от нея, дължаща се на неблагоприятни промени в лихвените проценти.

Механизмът не е пряко засегнат от колебанията в икономическата си стойност или от ценовите несъответствия между различните активи, пасиви и хеджиращи инструменти, тъй като не носи лихва.

На годишна база механизмът измерва чувствителността на кредитния си портфейл и на кръстосаните си валутни суапове за микро хеджиране към колебанията на лихвения процент с помощта на изчисление на стойността по базисни точки (BPV).

Стойността по базисни точки (BPV) измерва печалбата или загубата в нетната настояща стойност на съответния портфейл, дължаща се на увеличение с 1 базисна точка (0,01 %) на лихвения процент в рамките на определени продължителности: „паричен пазар — до една година“, „много кратки — 2 до 3 години“, „кратки — от 4 до 6 години“, „средносрочни — от 7 до 11 години“, „дългосрочни — от 12 до 20 години“ или „много дългосрочни — повече от 21 години“.

За определянето на нетната настояща стойност („ННС“) на паричните потоци по заеми и суапове за хеджиране, деноминирани в евро, механизмът използва тримесечната крива на EURIBOR. ННС на паричните потоци по заеми, деноминирани във валути, различни от евро, се определя, като се използва тримесечната крива на EURIBOR, коригирана с междувалутния базисен спред за съответната валута За валутите, различни от еврото, за които няма надеждна и достатъчно пълна сконтова крива, се използва сконтова крива в евро или в щатски долари.

Както е показано в следващата таблица, нетната настояща стойност на кредитния портфейл, включително свързаните с него суапове за микро хеджиране, към 31 декември 2024 г. ще намалее с 491 хиляди евро (към 31 декември 2023 г.: намаление с 491 хиляди евро) поради увеличение на лихвените проценти с една базисна точка.

(в хиляди евро)

Стойност по базисни точки Към 31.12.2024 г.	Пари Пазар 1 година	Много кратки От 2 до 3 години	Кратки От 4 до 6 години	Средни От 7 до 11 години	Дълги От 12 до 20 години	Много дълги 21 години	Общо
Обща чувствителност на заемите и суаповете за микро хеджиране	- 33	- 82	- 126	- 133	- 38	- 1	**-413**

(в хиляди евро)

Стойност по базисни точки Към 31.12.2023 г.	Пари Пазар 1 година	Много кратки От 2 до 3 години	Кратки От 4 до 6 години	Средни От 7 до 11 години	Дълги От 12 до 20 години	Много дълги 21 години	Общо
Обща чувствителност на заемите и суаповете за микро хеджиране	- 39	- 97	- 153	- 153	- 47	- 2	**-491**

3.4.2 Валутен риск

Валутният риск („FX“) е рискът за икономическата стойност на позицията на ИМ или за дохода, получен от нея, дължащ се на неблагоприятни промени на валутните курсове.

Като се има предвид референтна отчетна валута (евро за ИМ), механизмът е изложен към валутен риск, когато има валутно несъответствие между активите, пасивите и инструментите за хеджиране.

3.4.2.1 *Валутен риск и касови активи*

Касовите активи на Инвестиционния механизъм са деноминирани в евро или щатски долари.

Валутният риск се хеджира посредством валутни спот или форуърд сделки, валутни суапове или кръстосани валутни суапове. Отделът за управление на касовите наличности на ЕИБ може, когато счита за необходимо и уместно, да използва всякакви други инструменти, в съответствие с политиката на банката, които осигуряват защита срещу пазарните рискове, поети във връзка с финансовите дейности на механизма.

3.4.2.2 *Валутен риск и операции, финансирани или гарантирани от механизма*

Вноските на държавите членки за механизма се получават в EUR. Операциите, финансирани или гарантирани от механизма, както и лихвените субсидии, могат да бъдат деноминирани в EUR, USD или всякаква друга разрешена валута.

Валутен риск (спрямо еврото като референтна валута) възниква, когато сделките, деноминирани във валути, различни от еврото, са оставени без хеджиране. Насоките за хеджиране на валутния риск на механизма са изложени по-долу.

3.4.2.2.1. *Хеджиране на операции, деноминирани в USD*

Валутният риск, породен от операции на механизма, деноминирани в USD, се обезпечава на агрегирана основа чрез валутни суапове за EUR/USD, прехвърляни и коригирани периодично по отношение на размера на средствата. Използването на валутни суапове преследва двойна цел. От една страна, се създава необходимата ликвидност за нови плащания (заеми и собствен капитал) и, от друга страна, се поддържа валутно макрохеджиране.

В началото на всеки период паричните потоци, които следва да се получат или платят в USD през следващия период, се изчисляват въз основа на планирани или очаквани обратни постъпления/плащания. Следователно валутните суапове с наближаващ падеж се разсрочват, техните суми се коригират, за да се покрият поне нуждите от ликвидност на USD, планирани за следващия период.

Всеки месец валутната позиция за USD се хеджира, ако надвишава съответните ограничения, чрез спот или форуърд операции.

В рамките на периода на разсрочване неочакваните ликвидни дефицити за USD се покриват чрез ad hoc валутни суапови операции, докато ликвидните излишъци или се инвестират в касови активи, или се преобръщат в евро, ако са възникнали от увеличение на валутната позиция.

3.4.2.2.2. *Хеджиране на операциите, деноминирани във валута, различна от EUR или USD*

Операциите на ИМ, деноминирани във валути, различни от EUR и USD, се хеджират посредством кръстосани суапови договори със същите финансови профили като съответния заем, при условие че суаповият пазар е функциониращ.

ИМ има операции във валути, за които възможности за хеджиране или не са налични, или се предоставят на висока цена. Тези операции са деноминирани в местна валута, но платени в EUR или USD. Рамката за финансовия риск на ИМ, която беше одобрена от Комитета на ИМ на 22 януари 2015 г., предлага възможност за хеджиране на валутна експозиция в местни валути със значителна положителна корелация синтетично с щатския долар чрез деривати, деноминирани в щатски долари. Местните валути, хеджирани синтетично с деривати, деноминирани в долари, се отчитат в таблицата в раздел 3.4.2.2.3 по-долу в точка „Местни валути (със синтетично хеджиране)“, докато местните валути, нехеджирани синтетично с щатския долар, се отчитат в същата таблица в точка „Местни валути (без синтетично хеджиране)“.

Освен това за заеми, деноминирани във валути, различни от EUR, USD, или валути, за които понастоящем не е възможно хеджиране посредством кръстосани суапови договори, по линия на механизма се начислява допълнителен лихвен компонент, наречен „валутна премия“, за да се смекчи рискът от потенциално обезценяване на местната валута.

3.4.2.2.3 *Валутна позиция (в хиляди евро)*

В таблиците на тази бележка се съдържа валутната позиция на ИМ.

Валутната позиция е представена в таблиците по-долу в съответствие с политиките за риска на механизма (както е описано в рамката за финансовия риск на механизма). Валутната позиция съгласно политиките за риска се основава на счетоводните данни и се определя като салдото между избрани активи и пасиви. Активите и пасивите, определени във валутната позиция съгласно рисковите политики, са подбрани така, че да гарантират, че приходите ще бъдат конвертирани в отчетната валута (евро) едва при тяхното получаване.

Промяната на справедливата стойност на акции и други ценни книжа с променлива доходност се включва във валутната позиция съгласно рисковите политики, както и обезценките на заемите и авансите. Дериватите, включени във валутната позиция съгласно рисковите политики, се вземат по номинална стойност вместо по справедлива стойност, за да бъдат приведени в съответствие с неразпределената стойност на активите, също взета по номинална стойност, коригирана с обезценката за заемите.

В таблиците по-долу останалата част от активите и пасивите, които включват главно начислени лихви по заеми, деривати и субсидии, са представени под „Валутна позиция, изключена от политиките за риска“.

Към 31 декември 2024 г.	Активи и пасиви			Поети задължения и условни пасиви
Валути	Валутна позиция съгласно политиките за риска	Валутна позиция, изключена от политиките за риска	Валутна позиция на баланса	
USD	- 45 774	- 21 740	- 67 514	235 603
Местни валути (със синтетично хеджиране) (*)				
TZS	-	-	-	-
DOP	10 884	133	11 017	-
Местни валути (без синтетично хеджиране) (*)				
KES, RWF, UGX, HTG, MUR, MZN, XOF, ZMW, BWP, JMD, NGN, ZAR	225 877	- 3 763	222 114	-
Общо валути, различни от еврото	**190 987**	**- 25 370**	**165 617**	**235 603**
EUR		3 139 294	3 139 294	1 043 860
Общо евро и други валути	**190 987**	**3 113 924**	**3 304 911**	**1 279 463**

(*) Вж. точка 3.4.2.2.2 за обяснение на синтетичното хеджиране. След прегледа на стратегията за синтетично хеджиране от 2024 г., KES, UGX и RWF бяха изключени от обхвата на синтетичното хеджиране.

Към 31 декември 2023 г.	Активи и пасиви			Поети задължения и условни пасиви
Валути	Валутна позиция съгласно политиките за риска	Валутна позиция, изключена от политиките за риска	Валутна позиция на баланса	
USD	- 194 166	- 16 111	- 210 277	306 161
Местни валути (със синтетично хеджиране) (*)				
KES	87 829	- 4 832	82 997	-
TZS	1 071	19	1 090	-
DOP	16 663	122	16 785	-
UGX	20 283	221	20 504	-
RWF	55 837	367	56 204	-

Към 31 декември 2023 г.	Активи и пасиви			Поети задължения и условни пасиви
Валути	Валутна позиция съгласно политиките за риска	Валутна позиция, изключена от политиките за риска	Валутна позиция на баланса	
Местни валути (без синтетично хеджиране) (*) **HTG, MUR, MZN, XOF, ZMW, BWP, JMD, NGN, ZAR**	67 992	- 1 136	66 856	-
Общо валути, различни от еврото	**55 509**	**- 21 350**	**34 159**	**306 161**
EUR	-	3 489 673	3 489 673	1 344 972
Общо евро и други валути	**55 509**	**3 468 323**	**3 523 832**	**1 651 133**

(*) Вж. точка 3.4.2.2.2 за обяснение на синтетичното хеджиране.

3.4.2.3 *Анализ на валутната чувствителност*

Към 31 декември 2024 г. обезценяване на еврото с 10 % спрямо всички валути, различни от евро, би довело до увеличение на ресурсите и приходите на вносителите в размер на 18,4 милиона евро (31 декември 2023 г.: 2,9 милиона евро). Поскъпване на еврото с 10 % спрямо всички валути, различни от евро, би довело до намаление на ресурсите и приходите на вносителите в размер на - 15,1 милиона евро (31 декември 2023 г.: - 2,4 милиона евро).

3.4.2.4 *Обменни курсове*

Следните обменни курсове са използвани за изготвяне на счетоводния баланс към 31 декември 2024 г. и 31 декември 2023 г.:

	31.12.2024 г.	31.12.2023 г.
Валути, различни от тези на държавите членки		
Ботсванска пула (BWP)	14,49	14,78
Доминиканско песо (DOP)	63,09	64,08
Фиджийски долар (FJD)	2,38	2,39
Хаитянски гурд (HTG)	135,09	143,68
Ямайски долар (JMD)	161,15	168,22
Кенийски шилинг (KES)	133,69	173,20
Мавританска угия (MRU)	41,30	43,35
Маврицийска рупия (MUR)	48,56	48,56

	31.12.2024 г.	31.12.2023 г.
Мозамбикски метикал (MZN)	65,65	69,98
Нигерийска найра (NGN)	1 591,68	975,04
Руандски франк (RWF)	1 419,85	1 385,07
Танзанийски шилинг (TZS)	2 490,24	2 772,53
Угандски шилинг (UGX)	3 812,00	4 178,00
Щатски долар (USD)	1,04	1,11
CFA франк (XAF/XOF)	655,96	655,96
Южноафрикански ранд (ZAR)	19,62	20,35
Замбийска квача (ZMW)	28,87	28,45

3.4.3 Ценови риск на собствения капитал

Ценовият риск на собствения капитал е рискът справедливата стойност на капиталовите инвестиции да намалее в резултат на промени в нивата на цените на акциите и/или стойността на капиталовите инвестиции.

Механизмът е изложен на ценови риск на собствения капитал по отношение на своите инвестиции в преки дялови участия и фондове за рисков капитал.

Стойността на некотираните капиталови позиции не е непосредствено и постоянно достъпна за целите на наблюдението и контрола. За тези позиции най-добрите налични данни включват цените, определени въз основа на всички съответни методи за остойностяване.

Въздействието върху ресурсите на вносителите на механизма (като резултат от промяна в справедливата стойност на портфейла с капиталови инструменти), дължащо се на +/-10 % изменение на стойността на отделните преки капиталови и рискови капиталови инвестиции при постоянни други променливи, е съответно 83,5 милиона евро и - 83,5 милиона евро към 31 декември 2024 г. (съответно 82,1 милиона евро и - 82,1 милиона евро към 31 декември 2023 г.).

4 **Справедливи стойности на финансовите инструменти**

4.1 ***Счетоводни класификации и справедливи стойности***

Следната таблица показва балансовите стойности и справедливите стойности на финансовите активи и пасиви, включително техните нива в йерархията на справедливите стойности. Това не включва информация за справедливата стойност на финансовите активи и пасиви, оценени по амортизирана стойност, тъй като балансовата стойност е разумно приближение на справедливата стойност.

(в хиляди евро)

Към 31 декември 2024 г.	Балансова стойност						Справедлива стойност			
	Дери-ватни финан-сови инстру-менти	Акции и други ценни книжа с промен-лива доходност	Пари, заеми и аванси	Касови финан-сови активи	Други финан-сови активи/ пасиви	Общо	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Общо
Финансови активи, задължително оценени по FVTPL										
Деривативни финансови инструменти	783	-	-	-	-	**783**	-	783	-	**783**
Фонд за рисков капитал	-	655 817	-	-	-	**655 817**	-	-	655 817	**655 817**
Преки капиталови инвестиции	-	178 804	-	-	-	**178 804**	-	-	178 804	**178 804**
Заеми и аванси	-	-	136 983	-	-	**136 983**	-	-	136 983	**136 983**
Общо финансови активи, задължително оценени по FVTPL	**783**	**834 621**	**136 983**	-	-	**972 387**	-	**783**	**971 604**	**972 387**
Финансови активи, оценени по АС										
Пари и парични еквиваленти	-	-	1 638 604	-	-	**1 638 604**				
Заеми и аванси	-	-	1 361 065	-	-	**1 361 065**				
Вземания от вносителите	-	-	7 482	-	-	**7 482**				
Касови финансови активи	-	-	-	-	-	-				
Други активи	-	-	-	-	-	-				
Общо финансови активи, оценени по АС	-	-	**3 007 151**	-	-	**3 007 151**				
Общо финансови активи	**783**	**834 621**	**3 144 134**	-	-	**3 979 538**				
Финансови пасиви, оценени по FVTPL										
Деривативни финансови инструменти	- 39 210	-	-	-	-	**- 39 210**	-	- 39 210	-	**- 39 210**
Общо финансови пасиви, оценени по FVTPL	**- 39 210**	-	-	-	-	**- 39 210**	-	**- 39 210**	-	**- 39 210**
Финансови пасиви по АС										
Провизии за кредитни ангажименти	-	-	-	-	- 18 320	**- 18 320**				
Дължими суми на трети страни	-	-	-	-	- 566 083	**- 566 083**				
Други пасиви	-	-	-	-	- 3 289	**- 3 289**				
Общо финансови пасиви, оценени по АС	-	-	-	-	**- 587 692**	**- 587 692**				
Общо финансови пасиви	**- 39 210**	-	-	-	**- 587 692**	**- 626 902**				

(в хиляди евро)

Към 31 декември 2023 г.	Балансова стойност						Справедлива стойност			
	Дери-ватни финан-сови инстру-менти	Акции и други ценни книжа с промен-лива доходност	Пари, заеми и аванси	Касови финан-сови активи	Други финан-сови активи/ пасиви	Общо	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Общо
Финансови активи, задължително оценени по FVTPL										
Дериватни финансови инструменти	55 765	-	-	-	-	**55 765**	-	55 765	-	**55 765**
Фонд за рисков капитал	-	693 042	-	-	-	**693 042**	-	-	693 042	**693 042**
Преки капиталови инвестиции	-	127 671	-	-	-	**127 671**	-	-	127 671	**127 671**
Заеми и аванси	-	-	124 323	-	-	**124 323**	-	-	124 323	**124 323**
Общо финансови активи, задължително оценени по FVTPL	**55 765**	**820 713**	**124 323**	-	-	**1 000 801**	-	**55 765**	**945 036**	**1 000 801**
Финансови активи по АС										
Пари и парични еквиваленти	-	-	1 376 824	-	-	**1 376 824**				
Заеми и аванси	-	-	1 558 989	-	-	**1 558 989**				
Вземания от вносителите	-	-	85 321	-	-	**85 321**				
Касови финансови активи	-	-	-	-	-	-				
Други активи	-	-	-	-	616	**616**				
Общо финансови активи, оценени по АС	-	-	**3 021 134**	-	**616**	**3 021 750**				
Общо финансови активи	**55 765**	**820 713**	**3 145 457**	-	**616**	**4 022 551**				
Финансови пасиви по АС										
Провизии за кредитни ангажименти	-	-	-	-	- 19 038	**- 19 038**				
Дължими суми на трети страни	-	-	-	-	- 427 828	**- 427 828**				
Други пасиви	-	-	-	-	-3 338	**-3338**				
Общо финансови пасиви, оценени по АС	-	-	-	-	**- 450 204**	**- 450 204**				
Общо финансови пасиви	-	-	-	-	**- 450 204**	**- 450 204**				

ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/4948/oj

ОВ C, 13.10.2025 г.

4.2 ***Измерване на справедливите стойности***

4.2.1 Методи за остойностяване и значими ненаблюдаеми данни

Таблицата по-долу представя информация за методите на остойностяване и значимите ненаблюдаеми данни, използвани при оценяването на финансови инструменти, категоризирани в ниво 2 и ниво 3 от йерархията на справедливите стойности:

	Метод за остойностяване	Значими ненаблюдаеми данни	Връзка между ненаблюдаемите данни и измерването на справедливата стойност
Финансови инструменти, отчетени по справедлива стойност			
Дериватни финансови инструменти	Сконтиран паричен поток: Бъдещите парични потоци се изчисляват въз основа на форуърдни обменни/лихвени проценти (от наблюдаеми форуърдни валутни курсове и криви на доходността в края на отчетния период) и договорни форуърдни/лихвени проценти, сконтирани с процент, който отразява кредитния риск на различните контрагенти.	Използваните криви за прогнозиране и дисконтиране на паричните потоци са калибрирани в съответствие с данните на пазара, а суаповете в портфейла са с падежи, които не надхвърлят най-дългия срок, посочен в данните. Поради това не са налице ненаблюдаеми данни.	Не е приложимо. 3
Фондове за рисков капитал	Метод на коригираните нетни активи: Справедливата стойност се определя, като се приложи или процентното дялово участие на механизма в съответното дружество към нетната стойност на активите, отразена в последния отчет, коригиран спрямо паричните потоци, или, доколкото е възможно, точната стойност на дела към същата дата, посочена от съответния управител на фонда. С цел да се покрие периодът между последната налична нетна стойност на активите (НСА) и отчитането в края на годината, се провежда последващ преглед на събитията и, ако е необходимо, се коригира докладваната НСА.	Коригиране за изтеклото време между последната отчетна дата на фондовете за рисков капитал (ФРК) и датата на измерване, като се вземат предвид: оперативните разходи и управленските такси, последващите изменения в справедливата стойност на съответните активи на ФРК, допълнителни пасиви, пазарни промени или други промени в икономическите условия.	Колкото по-дълъг е периодът между датата на измерване на справедливата стойност и последната отчетна дата на ФРК, толкова по-голяма е корекцията за изтеклото време.
Пряка капиталова (ПК) инвестиция	Коригирани нетни активи.	Коригиране за изтеклото време между последната отчетна дата на предприятията, в които се инвестира, и датата на измерване, като се вземат предвид: оперативните разходи, последващите изменения в справедливата стойност на съответните активи на предприятията, в които се инвестира, допълнителни пасиви, пазарни промени или други промени в икономическите условия, увеличение на капитала, продажба/промяна на контрола.	Колкото по-голяма е отстъпката за пазарна реализируемост, толкова по-ниска е справедливата стойност.

	Метод за остойностяване	Значими ненаблюдаеми данни	Връзка между ненаблюдаемите данни и измерването на справедливата стойност
		Отстъпка от 5 до 30 % за липса на пазарна реализируемост (ликвидност), определена чрез позоваване на цените на предишни сделки за подобни ценни книжа в държавата/региона.	
Заеми по справедлива стойност (СОФ)	За кредитополучатели действащо предприятие: дисконтирани парични потоци, като се използват договорни/очаквани бъдещи парични потоци, дисконтирани с подходящ дисконтов процент, коригиран спрямо риска, който отразява присъщия на кредита риск (включително кредитния риск на заемополучателя). Дисконтовият процент се сравнява/оценява с всяка съответна пазарна референтна стойност. За заемополучатели, които не са действащо предприятие: подход на нетните активи (подход на ликвидационната стойност).	Компоненти на дисконтовия процент, отразяващи кредитния риск на заемополучателя в сравнение с безрисковите пазарни лихвени проценти.	Колкото по-голям е дисконтовият процент, толкова по-ниска е справедливата стойност

	Метод за остойностяване	Значими ненаблюдаеми данни	Връзка между ненаблюдаемите данни и измерването на справедливата стойност
Финансови инструменти, не отчетени по справедлива стойност			
Заеми и аванси	Сконтирани парични потоци: Моделът за остойностяване използва договорните парични потоци, които са обусловени от липсата на неизпълнение от страна на длъжника и не отчитат стойността на гаранциите или сценариите за предсрочно плащане. За да се изчисли нетната настояща стойност (ННС) на заемите, моделът взема сконтирането на договорните парични потоци на всеки заем с помощта на коригирана пазарна дисконтова крива. ННС на отделните заеми след това се коригира, за да се вземе под внимание съответната очаквана загуба. След това резултатите се сумират, за да се получи справедливата стойност на заемите и авансите.	Не е приложимо.	Не е приложимо.
Касови финансови активи	Сконтирани парични потоци.	Не е приложимо.	Не е приложимо.

С прилагането на МСФО 13 корекциите на оценката са включени в справедливата стойност на деривати към 31 декември 2024 г. и 2023 г., а именно:

— Корекции на кредитната оценка (CVA), отразяващи кредитния риск от контрагента по сделките с деривати, в размер на - 2,8 хиляди евро към 31 декември 2024 г. и - 6,1 хиляди евро към 31 декември 2023 г.;

— Корекции на дебитната оценка (DVA), отразяващи собствения кредитен риск по сделките с деривати, в размер на +3,2 хиляди евро към 31 декември 2024 г. и +7,2 хиляди евро към 31 декември 2023 г.

4.2.2 Трансфери между ниво 1 и 2

Политиката на механизма е да признае прехвърляне между нива от датата на събитието или изменението на обстоятелствата, породили прехвърлянето.

През 2024 г. и 2023 г. механизмът не е извършвал трансфери от ниво 1 към ниво 2 или от ниво 2 към ниво 1 от йерархията на справедливите стойности.

4.2.3 Ниво 3 справедливи стойности

Равнение на справедливите стойности на ниво 3

В следващите таблици са представени промените в инструментите от ниво 3 ([32]) за годината, приключила на 31 декември 2024 г. и 31 декември 2023 г.:

(в хиляди евро)

	Акции и други ценни книжа с променлива доходност
Салдо към 1 януари 2024 г.	**820 713**
Печалби или загуби, включени в печалбата или загубата:	
Отписване на корекция на справедливата стойност поради продажби/излизания	14 051
Нетна промяна в справедливата стойност на акции и други ценни книжа с променлива доходност	- 45 698
Общо	**- 31 647**
Извършени плащания	69 392
Възстановявания	- 21 413
Продажби/Излизания	- 25 623
Разлики във валутните курсове	23 199
Салдо към 31 декември 2024 г.	**834 621**

([32]) Заеми, оценени по FVTPL, са представени в бележка 7.

(в хиляди евро)

	Акции и други ценни книжа с променлива доходност
Салдо към 1 януари 2023 г.	**797 341**
Печалби или загуби, включени в печалбата или загубата:	
Нетна промяна в справедливата стойност на акции и други ценни книжа с променлива доходност	- 15 142
Общо	**- 15 142**
Извършени плащания	101 100
Възстановявания	- 32 560
Разлики във валутните курсове	- 30 026
Салдо към 31 декември 2023 г.	**820 713**

Анализ на чувствителността

Въздействието върху ресурсите на вносителите на механизма и върху отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход, дължащо се на +/-10 % изменение на стойността на преките капиталови и рисковите капиталови инвестиции при постоянни други променливи, е съответно 83,5 милиона евро и -83,5 милиона евро към 31 декември 2024 г. (съответно 82,1 милиона евро и -82,1 милиона евро към 31 декември 2023 г.).

5 Пари и парични еквиваленти

Парите и паричните еквиваленти се състоят от:

(в хиляди евро)

	31.12.2024	31.12.2023
Касова наличност	212 466	146 494
Срочни депозити	304 538	625 403
Търговски ценни книжа	1 116 826	599 507
Пари и парични еквиваленти в отчета за паричните потоци	**1 633 830**	**1 371 404**
Начислена лихва	4 774	5 420
Пари и парични еквиваленти в отчета за финансовото състояние	**1 638 604**	**1 376 824**

6 Дериватни финансови инструменти

Основните компоненти на дериватните финансови инструменти, класифицирани като държани за търгуване, са както следва:

(в хиляди евро)

Към 31 декември 2024 г.	Справедлива стойност		Условна стойност
	Активи	Пасиви	
Кръстосани валутни суапове	783	- 268	33 073
Валутни суапове	-	- 38 942	1,330 000
Общо дериватни финансови инструменти	**783**	**- 39 210**	**1,363 073**

(в хиляди евро)

Към 31 декември 2023 г. в хиляди евро	Справедлива стойност		Условна стойност
	Активи	Пасиви	
Кръстосани валутно-лихвени суапове	9 983	-	43 250
Валутни суапове	45 782	-	1 640 000
Общо дериватни финансови инструменти	**55 765**	-	**1 683 250**

7 **Заеми и аванси**

7.1 ***Заеми и аванси***

Следната таблица показва равнението от началното до крайното салдо на заемите и авансите:

(в хиляди евро)

	Общи заеми (*)	Привилегировани заеми	Подчинени заеми	Общо
Номинална стойност на заемите по АС към 1 януари 2024 г.	**1 098 121**	**495 337**	-	**1 593 458**
Извършени плащания	68 519	16 987	-	**85 506**
Отписани задължения	- 4 945	-	-	**- 4 945**
Възстановявания	- 226 719	- 141 664	-	**- 368 383**
Капитализирана лихва	-	-	-	-
Разлики във валутните курсове	60 352	16 689	-	**77 041**
Номинална стойност на заемите по АС към 31 декември 2024 г.	**995 328**	**387 349**	-	**1 382 677**
Обезценка — коректив за загуби към 1 януари 2024 г.	**- 32 398**	**- 17 199**	-	**- 49 597**
Нетни промени в 12-месечните ОКЗ	2 081	124	-	**2 205**
Нетни промени в ОКЗ през целия жизнен цикъл без кредитна обезценка	7 071	5 567	-	**12 638**
ОКЗ през целия жизнен цикъл с кредитна обезценка	- 581	- 5 205	-	**- 5 786**
Корекция на ОКЗ през целия жизнен цикъл с кредитна обезценка	2 796	292	-	**3 088**
Отписани задължения	4 945	-	-	**4 945**
Разлики във валутните курсове	- 1 300	- 704	-	**- 2 004**
Обезценка — коректив за загуби към 31 декември 2024 г.	**- 17 386**	**- 17 125**	-	**- 34 511**
Заеми и аванси по АС към 31 декември 2024 г.	**977 942**	**370 224**	-	**1 348 166**
Номинална стойност на заемите по FVTEPL към 1 януари 2024 г.	**1 080**	**106 576**	**70 453**	**178 109**
Извършени плащания	-	7 851	8 037	**15 888**
Капитализирана лихва	-	1 675	568	**2 243**
Възстановявания	-	- 3 185	-	**- 3 185**
Разлики във валутните курсове	-	3 771	562	**4 333**
Номинална стойност на заемите по FVTEPL към 31 декември 2024 г.	**1 080**	**116 688**	**79 620**	**197 388**
Корекция на справедливата стойност към 1 януари 2024 г.	**- 1 080**	**- 34 983**	**- 17 723**	**- 53 786**

(в хиляди евро)

	Общи заеми (*)	Привилегировани заеми	Подчинени заеми	Общо
Нетна промяна на справедливата стойност	-	1 724	- 7 160	**- 5 436**
Разлики във валутните курсове	-	- 1 136	- 47	**- 1 183**
Корекция на справедливата стойност към 31 декември 2024 г.	**- 1 080**	**- 34 395**	**- 24 930**	**- 60 405**
Заеми и аванси по FVTPL към 31 декември 2024 г.	-	**82 293**	**54 690**	**136 983**
Амортизирана стойност	- 3 079	- 3 681	-	**- 6 760**
Лихва	10 766	8 429	464	**19 659**
Заеми и аванси към 31 декември 2024 г.	**985 629**	**457 265**	**55 154**	**1 498 048**

(*) Включително споразумения за представителство

(в хиляди евро)

	Общи заеми (*)	Привилегировани заеми	Подчинени заеми	Общо
Номинална стойност на заемите по АС към 1 януари 2023 г.	**1 236 887**	**563 277**	-	**1 800 164**
Извършени плащания	154 587	11 986	-	**166 573**
Възстановявания	- 219 739	- 67 902	-	**- 287 641**
Разлики във валутните курсове	- 73 614	- 12 024	-	**- 85 638**
Номинална стойност на заемите по АС към 31 декември 2023 г.	**1 098 121**	**495 337**	-	**1 593 458**
Обезценка — коректив за загуби към 1 януари 2023 г.	**- 37 604**	**- 22 798**	-	**- 60 402**
Нетни промени в 12-месечните ОКЗ	- 287	- 92	-	**- 379**
Нетни промени в ОКЗ през целия жизнен цикъл без кредитна обезценка	- 1 060	4 887	-	**3 827**
Корекция на ОКЗ през целия жизнен цикъл с кредитна обезценка	5 205	402	-	**5 607**
Разлики във валутните курсове	1 348	402	-	**1 750**
Обезценка — коректив за загуби към 31 декември 2023 г.	**- 32 398**	**- 17 199**	-	**- 49 597**
Заеми и аванси по АС към 31 декември 2023 г.	**1 065 723**	**478 138**	-	**1 543 861**
Номинална стойност на заемите по FVTEPL към 1 януари 2023 г.	**1 080**	**72 923**	**66 833**	**140 836**
Извършени плащания	-	37 092	3 572	**40 664**
Възстановявания	-	- 514	-	**- 514**
Разлики във валутните курсове	-	- 2 925	48	**- 2 877**

(в хиляди евро)

	Общи заеми (*)	Привилегировани заеми	Подчинени заеми	Общо
Номинална стойност на заемите по FVTEPL към 31 декември 2023 г.	**1 080**	**106 576**	**70 453**	**178 109**
Корекция на справедливата стойност към 1 януари 2023 г.	**- 1 080**	**- 26 420**	**- 17 732**	**- 45 232**
Нетна промяна на справедливата стойност	-	- 8 941	9	**- 8 932**
Разлики във валутните курсове	-	378	-	**378**
Корекция на справедливата стойност към 31 декември 2023 г.	**- 1 080**	**- 34 983**	**- 17 723**	**- 53 786**
Заеми и аванси по FVTPL към 31 декември 2023 г.	-	**71 593**	**52 730**	**124 323**
Амортизирана стойност	- 3 518	- 4 040	-	**- 7 558**
Лихва	11 560	10 876	250	**22 686**
Заеми и аванси към 31 декември 2023 г.	**1 073 765**	**556 567**	**52 980**	**1 683 312**

(*) Включително споразумения за представителство

7.2 ***Обезценка по заеми и аванси — коректив за загуби***

(в хиляди евро)

	2024 г. ОКЗ през целия жизнен цикъл			
	12-месечни ОКЗ	ОКЗ през целия жизнен цикъл без кредитна обезценка	ОКЗ през целия жизнен цикъл с кредитна обезценка	Общо
Заеми и аванси по АС				
Салдо към 1 януари 2024 г.	**10 964**	**24 674**	**13 959**	**49 597**
Трансфер към 12-месечни ОКЗ	2 271	- 9 511	-	**- 7 240**
Трансфер към ОКЗ през целия жизнен цикъл без кредитна обезценка	- 288	948	-	**660**
Трансфер към ОКЗ през целия жизнен цикъл с кредитна обезценка	-	- 1 428	5 786	**4 358**
Нетно оценяване на коректива за загуби	- 3 160	- 2 394	- 3 088	**- 8 642**
Нови финансови активи, създадени или закупени	-	-	-	-
Финансови активи, които са отписани	- 1 028	- 253	-	**- 1 281**
Отписани задължения	-	-	- 4 945	**- 4 945**
Разлики във валутните курсове*	916	540	548	**2 004**
Салдо към 31 декември 2024 г.	**9 675**	**12 576**	**12 260**	**34 511**

(в хиляди евро)

	2023 г. ОКЗ през целия жизнен цикъл			
	12-месечни ОКЗ	ОКЗ през целия жизнен цикъл без кредитна обезценка	ОКЗ през целия жизнен цикъл с кредитна обезценка	Общо
Заеми и аванси по АС				
Салдо към 1 януари 2023 г.	**11 370**	**28 817**	**20 215**	**60 402**
Трансфер към 12-месечни ОКЗ	869	- 4 217	-	**- 3 348**
Трансфер към ОКЗ през целия жизнен цикъл без кредитна обезценка	- 927	3 593	-	**2 666**
Нетно оценяване на коректива за загуби	- 993	- 4 333	- 2 873	**- 8 199**
Нови финансови активи, създадени или закупени	1 470	1 188	-	**2 658**
Финансови активи, които са отписани	- 41	- 57	- 2 734	**- 2 832**
Разлики във валутните курсове ([1])	- 784	- 317	- 649	**- 1 750**
Салдо към 31 декември 2023 г.	**10 964**	**24 674**	**13 959**	**49 597**

([1]) Движенията на валутните курсове са изключени от сумите, отразени в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход, както и в отчета за промените в ресурсите на вносителите.

8 **Акции и други ценни книжа с променлива доходност**

Следната таблица показва равнението от началното до крайното салдо на капиталовите инвестиции:

(в хиляди евро)

	Фондове за рисков капитал	Преки капиталови инвестиции	Общо
Стойност към 1 януари 2024 г.	**633 347**	**73 455**	**706 802**
Прекласифициране ([1])	- 25 059	25 059	-
Извършени плащания	69 392	-	69 392
Възстановявания	- 21 181	- 232	- 21 413
Продажби/Излизания	- 22 992	- 2 631	- 25 623
Разлики във валутните курсове	30 374	- 1 816	28 558
Стойност към 31 декември 2024 г.	**663 881**	**93 835**	**757 716**
Нереализирани печалби и загуби към 1 януари 2024 г.	**59 695**	**54 216**	**113 911**
Прекласифициране ([1])	- 395	395	-
Нетна промяна в нереализираните печалби и загуби	- 77 795	32 097	- 45 698
Отписване на корекция на справедливата стойност поради продажби/ излизания	11 202	2 849	14 051
Разлики във валутните курсове	- 771	- 4 588	- 5 359
Нереализирани печалби и загуби към 31 декември 2024 г.	**- 8 064**	**84 969**	**76 905**
Акции и други ценни книжа с променлива доходност към 31 декември 2024 г.	**655 817**	**178 804**	**834 621**

([1]) Механизмът промени начина на класифициране на дадена инвестиция като ФРК или ПК в съответствие с нововъведеното Ръководство за операции по оценяване.

(в хиляди евро)

	Фондове за рисков капитал	Преки капиталови инвестиции	Общо
Стойност към 1 януари 2023 г.	**580 534**	**81 711**	**662 245**
Извършени плащания	101 100	-	101 100
Възстановени суми/продажби	- 32 560	-	- 32 560
Разлики във валутните курсове	- 15 727	- 8 256	- 23 983
Стойност към 31 декември 2023 г.	**633 347**	**73 455**	**706 802**
Нереализирани печалби и загуби към 1 януари 2023 г.	**104 030**	**31 066**	**135 096**
Нетна промяна в нереализираните печалби и загуби	- 43 652	28 510	- 15 142
Разлики във валутните курсове	- 683	- 5 360	- 6 043
Нереализирани печалби и загуби към 31 декември 2023 г.	**59 695**	**54 216**	**113 911**
Акции и други ценни книжа с променлива доходност към 31 декември 2023 г.	**693 042**	**127 671**	**820 713**

9 Вземания от вносителите

Вземанията от вносителите в размер на 7,5 милиона евро (2023 г: 85,3 милиона евро) са изцяло съставени от поискани, но неплатени вноски на държавите членки.

10 Касови финансови активи

Касовият портфейл се състои от облигации, търгувани на фондовата борса, които имат остатъчен падеж, по-кратък от три месеца, към отчетната дата. Следната таблица показва движението по касовия портфейл:

(в хиляди евро)

Салдо към 1 януари 2024 г.	-
Придобивания	-
Падежи	-
Промяна в амортизацията на ажио/дизажио	-
Промяна в начислената лихва	-
Салдо към 31 декември 2024 г.	-

(в хиляди евро)

Салдо към 1 януари 2023 г.	**73 003**
Придобивания	348 523
Падежи	- 421 278
Промяна в амортизацията на ажио/дизажио	-248
Промяна в начислената лихва	-
Салдо към 31 декември 2023 г.	-

11 Други активи

Основните компоненти на другите активи са следните:

(в хиляди евро)

	31.12.2024	31.12.2023
Размер на вземанията от ЕИБ	-	616
Финансови гаранции	-	-
Общо други активи	-	**616**

12 Приходи за бъдещи периоди

Основните компоненти на приходите за бъдещи периоди са следните:

(в хиляди евро)

	31.12.2024	31.12.2023
Отложени лихвени субсидии	46 461	47 923
Отложени комисионни за заеми и аванси	1 264	1 202
Общо приходи за бъдещи периоди	**47 725**	**49 125**

13 Провизии за кредитни ангажименти

Следните таблици показват равнението от началното до крайното салдо на коректива за загуби по непредоставени заеми (кредитни ангажименти):

(в хиляди евро)

	2024 г.			
	12-месечни ОКЗ	ОКЗ през целия жизнен цикъл без кредитна обезценка	ОКЗ през целия жизнен цикъл с кредитна обезценка	Общо
Кредитни ангажименти				
Салдо към 1 януари	**2 715**	**16 323**	-	**19 038**
Трансфер към 12-месечни ОКЗ	13	- 279	-	**- 266**
Трансфер към ОКЗ през целия жизнен цикъл без кредитна обезценка	- 853	15 386	-	**14 533**
Нетно оценяване на коректива за загуби	761	- 1 330	-	**- 569**
Финансови активи, които са отписани	- 1 145	- 13 271	-	**- 14 416**
Салдо към 31 декември	**1 491**	**16 829**	-	**18 320**

(в хиляди евро)

	2023 г.			
	12-месечни ОКЗ	ОКЗ през целия жизнен цикъл без кредитна обезценка	ОКЗ през целия жизнен цикъл с кредитна обезценка	Общо
Поети задължения за кредитиране				
Салдо към 1 януари	**4 825**	**11 758**	-	**16 583**
Трансфер към ОКЗ през целия жизнен цикъл без кредитна обезценка	- 163	1 955	-	**1 792**
Нетно оценяване на коректива за загуби	466	8 206	-	**8 672**
Нови финансови активи, създадени или закупени	- 1 295	- 1 461	-	**- 2 756**
Финансови активи, които са отписани	- 1 120	- 4 118	-	**- 5 238**
Разлики във валутните курсове	2	- 17	-	**- 15**
Салдо към 31 декември	**2 715**	**16 323**	-	**19 038**

14 Дължими суми на трети страни

Основните компоненти на дължимите суми на трети страни са следните:

(в хиляди евро)

	31.12.2024	31.12.2023
Нетни общи административни разходи, платими на ЕИБ	24 794	29 655
Други суми, платими на ЕИБ	43 260	39 384
Още неизплатени лихвени субсидии и техническа помощ, дължими на държавите членки	498 029	358 789
Общо дължими суми на трети страни	**566 083**	**427 828**

15 Други пасиви

Основните компоненти на другите пасиви са следните:

(в хиляди евро)

	31.12.2024	31.12.2023
Погасявания на заеми, получени авансово	3 289	2 727
Приходи за бъдещи периоди от лихвени субсидии	-	611
Общо други пасиви	**3 289**	**3 338**

16 Поискана вноска от държавите членки

(в хиляди евро)

Държави членки	Вноска за механизма	Вноска за лихвени субсидии и техническа помощ	Общо вноски	Поискани и неизплатени (*)
Австрия	94 677	45 267	139 944	216
Белгия	138 169	26 952	165 121	292

(в хиляди евро)

Държави членки	Вноска за механизма	Вноска за лихвени субсидии и техническа помощ	Общо вноски	Поискани и неизплатени (*)
България	2 660	28 898	31 558	20
Хърватия	1 126	173 578	174 704	20
Кипър	1 566	4 528	6 094	-
Чешка република	9 697	3 028	12 725	72
Дания	77 279	5 108	82 387	178
Естония	992	5 141	6 133	-
Финландия	55 115	66 602	121 717	136
Франция	818 754	196 514	1 015 268	1 603
Германия	823 467	43 762	867 229	1 852
Гърция	50 271	3 672	53 943	135
Унгария	9 230	2 422	11 652	-
Ирландия	27 921	18 598	46 519	85
Италия	470 233	38 318	508 551	1 128
Латвия	1 364	7 630	8 994	10
Литва	2 248	105 253	107 501	-
Люксембург	10 395	1 242	11 637	23
Малта	526	2 273	2 799	3
Нидерландия	187 913	10 236	198 149	430
Полша	24 591	16 732	41 323	181
Португалия	39 250	12 058	51 308	-
Румъния	7 734	5 701	13 435	65
Словакия	4 231	2 293	6 524	34
Словения	3 137	2 717	5 854	20
Испания	250 314	28 943	279 257	714
Швеция	102 760	29 704	132 464	265
Обединено кралство	506 075	150 826	656 901	-
Общо към 31 декември 2024 г.	**3 721 695**	**1 037 996**	**4 759 691**	**7 482**
Общо към 31 декември 2023 г.	**3 721 695**	**828 996**	**4 550 691**	**85 321**

(*) На 14 ноември 2024 г. Съветът определи размера на финансовите вноски, които всяка държава членка трябва да плати до 21 януари 2025 г. Към 31 декември 2024 г. все още не са били изплатени 7,5 милиона евро.

17 **Изплатени вноски на държавите членки**

(в хиляди евро)

	Европейска комисия			Обединено кралство	Общо
	АКТБ	ОСТ	Общо		
Обратни потоци във връзка с 2021 г.	251 000	7 000	**258 000**	44 386	**302 386**
Обратни потоци във връзка с 2022 г.	236 883	6 732	**243 615**	41 912	**285 527**
Обратни потоци във връзка с 2023 г.	257 152	7 154	**264 306**	45 471	**309 777**
Изплатени вноски на държавите членки към 31 декември 2024 г.	**745 035**	**20 886**	**765 921**	**131 769**	**897 690**
Изплатени вноски на държавите членки към 31 декември 2023 г.	**487 883**	**13 732**	**501 615**	**86 298**	**587 913**

Съгласно споразумението за трансфер, считано от 2024 г. и до 31 декември 2027 г., по линия на механизма на ЕК ежегодно ще се прехвърля сумата на наличните обратни потоци по ИМ за АКТБ и на наличните обратни потоци по ИМ за ОСТ. Индикативният размер на наличните обратни потоци по ИМ за АКТБ и на наличните обратни потоци по ИМ за ОСТ е съответно 1 000 милиона евро и 35 милиона евро. Освен това по линия на механизма на Обединеното кралство ще се прехвърля сумата, съответстваща на дела на Обединеното кралство от наличните обратни потоци. В таблицата по-горе са представени вече изплатените обратни потоци.

18 **Поети задължения и условни пасиви**

(в хиляди евро)

	31.12.2024 г.	31.12.2023 г.
Поети задължения		
Неизплатени заеми	676 229	883 092
Неизплатено задължение по отношение на акции и други ценни книжа с променлива доходност	237 886	297 534
Издадени гаранции	-	985
Лихвени субсидии и техническа помощ	362 848	422 758
Условни пасиви		
Подписани неиздадени гаранции	2 500	46 764
Общо поети задължения и условни пасиви	**1 279 463**	**1 651 133**

19 **Лихви и други подобни приходи и разходи**

Основните компоненти на приходите от лихви и други подобни приходи са следните:

(в хиляди евро)

	От 1.1.2024 г. до 31.12.2024 г.	От 1.1.2023 г. до 31.12.2023 г.
Пари и парични еквиваленти	56 083	36 668
Заеми и аванси	90 034	95 137

(в хиляди евро)

	От 1.1.2024 г. до 31.12.2024 г.	От 1.1.2023 г. до 31.12.2023 г.
Лихвени субсидии	10 484	10 029
Касови финансови активи	-	3 584
Дериватни финансови инструменти	-	2 918
Общо приходи от лихви и други подобни приходи	**156 601**	**148 336**

Основните компоненти на разходите за лихви и други подобни разходи са следните:

(в хиляди евро)

	От 1.1. 2024 до 31.12.2024 г.	От 1.1. 2023 г. до 31.12.2023 г.
Дериватни финансови инструменти	- 1 805	-
Общо разходи за лихви и други подобни разходи	**- 1 805**	-

20 **Приходи и разходи от такси и комисиони**

Основните компоненти на приходите от такси и комисионни са, както следва:

(в хиляди евро)

	От 1.1.2024 г. до 31.12.2024 г.	От 1.1.2023 г. до 31.12.2023 г.
Такси и комисионни за заеми и аванси	-	1
Такси и комисионни за финансови гаранции	20	24
Общо приходи от такси и комисионни	**20**	**25**

Основният компонент на разходите за такси и комисионни е, както следва:

(в хиляди евро)

	От 1.1.2024 г. до 31.12.2024 г.	От 1.1.2023 г. до 31.12.2023 г.
Комисионна, платена на трети страни по отношение на акции и други ценни книжа с променлива доходност	- 212	- 62
Общо разходи за такси и комисионни	**- 212**	**- 62**

21 Нетен резултат от акции и други ценни книжа с променлива доходност

Основните компоненти на нетния резултат от акции и други ценни книжа с променлива доходност са следните:

(в хиляди евро)

	От 1.1.2024 г. до 31.12.2024 г.	От 1.1.2023 г. до 31.12.2023 г.
Нетни постъпления:	- 4 946	130
Приходи от дивиденти	16 548	6 555
Нетна промяна на справедливата стойност	- 45 698	- 15 142
Нетен резултат от акции и други ценни книжа с променлива доходност	**- 34 096**	**- 8 457**

22 Нетни валутни резултати

Основният компонент на нетните валутни резултати е, както следва:

(в хиляди евро)

	От 1.1.2024 г. до 31.12.2024 г.	От 1.1.2023 г. до 31.12.2023 г.
Преоценка на валутните позиции		
Пари и парични еквиваленти	6 821	- 123
Дериватни финансови инструменти	- 773	86 071
Заеми и аванси	78 744	- 89 458
Акции и други ценни книжа с променлива доходност	23 199	- 30 026
Други	- 2 231	3 479
Преоценка на общите валутни позиции	**105 760**	**- 30 057**
Постигнати резултати по FX суапове (разходи за хеджиране)	**- 23 853**	**- 37 828**
Нетен валутен резултат	**81 907**	**- 67 885**

23 Общи административни разходи

Общите административни разходи представляват реалните разходи, направени от ЕИБ за управление на механизма, намалени с приходите, получени от редовните такси за извършване на оценка, пряко начислявани от ЕИБ на клиентите на механизма.

Към 31 декември 2024 г. пълният размер на общите административни разходи беше - 24,8 милиона евро (31 декември 2023 г.: - 29,7 милиона евро).

24 Участие в неконсолидирани структурирани предприятия (в хиляди евро)

Определение на структурирано предприятие

Структурирано предприятие е предприятие, чийто модел е такъв, че правата на глас или подобните права не са основен фактор при решаването на това кой има контрол над предприятието. В МСФО 12 се посочва, че структурираното предприятие често има някои или всички от следните характеристики:

— ограничена дейност;

— тясна и точно определена цел, като например за осъществяване на данъчно изгоден лизинг, извършване на научно-изследователска и развойна дейност, осигуряване на източник на капитал или финансиране на предприятието или предоставяне на инвестиционни възможности за инвеститорите чрез прехвърляне към тях на рискове и ползи, свързани с негови активи;

— недостатъчен собствен капитал, за да му позволи да финансира дейността си без подчинена финансова подкрепа;

— финансиране под формата на многобройни договорно свързани инструменти на инвеститори, които създават концентрации на кредитен или други рискове (траншове).

Неконсолидирани структурирани предприятия

Терминът „неконсолидирани структурирани предприятия“ се отнася до всички структурирани предприятия, които не са контролирани от механизма, и включва дялови участия в структурирани предприятия, които не са консолидирани.

Определение на дялови участия в структурирани предприятия:

Съгласно МСФО 12 „дялово участие“ най-общо включва всички договорни и извъндоговорни отношения, които излагат отчитащото се предприятие на променлива възвръщаемост в зависимост от резултатите от дейността на другото предприятие. Примери за такива дялови участия са държането на капиталови участия и други форми на участия, като предоставянето на финансиране, подкрепа на ликвидността, кредитни подобрения, ангажименти и гаранции на другото предприятие. В МСФО 12 се посочва, че отчитащото се предприятие няма непременно дялово участие в друго предприятие само защото поддържа с него типично взаимоотношение клиент-доставчик.

В таблицата по-долу се описват видовете структурирани предприятия, които механизмът не консолидира, но, в които притежава дялово участие.

Вид на структурираното предприятие	Естество и цел	Дялово участие, държано от механизма
Финансиране на проекти — кредитиране на дружества със специално предназначение	Операциите за финансиране на проекти са операции, при които за обслужването на своя дълг механизмът разчита на заемополучател, чийто единствен или основен източник на приходи се генерира от един или ограничен брой активи, финансирани от този дълг, или от други вече съществуващи активи, които са договорно обвързани с проекта. Операциите за финансиране на проекти често се финансират чрез дружества със специално предназначение.	Нетни платени суми; Приходи от лихви.
Операции с рисков капитал	Механизмът финансира фондове за рисков капитал и инвестиционни фондове. Фондовете за рисков капитал и инвестиционните фондове обединяват и управляват парите на инвеститори, които търсят частни капиталови дялове в малки и средни предприятия с висок потенциал за растеж, и финансират инфраструктурни проекти.	Инвестиции в единици/акции, емитирани от дружеството за рисков капитал; Дивиденти, получени като приход от дивиденти.

Таблицата по-долу показва балансовите стойности на неконсолидираните структурирани предприятия, в които механизмът има дялово участие към отчетната дата, както и максималната експозиция на механизма към загуба във връзка с тези предприятия. Максималната експозиция към загуба включва балансовите стойности и свързаните с тях неизплатени задължения.

		31.12.2024 г.		31.12.2023 г.	
Вид на структурираното предприятие	Текст	Балансова стойност	Максимална експозиция към загуба	Балансова стойност	Максимална експозиция към загуба
Фондове за рисков капитал	Акции и други ценни книжа с променлива доходност	655 817	667 832	693 042	725 781
Общо		**655 817**	**667 832**	**693 042**	**725 781**

Механизмът не предоставя подкрепа на структурирани предприятия извън съответното финансиране.

25 **Пакет за социално и отговорно финансиране (в хиляди евро)**

През юни 2013 г. Съветът на министрите АКТБ—ЕС одобри новия финансови протокол за 11-ия Европейски фонд за развитие (ЕФР), който обхваща периода 2014—2020 г.

Нова вноска в размер на 500 милиона евро беше договорена за Инвестиционния механизъм — така нареченото „социално и отговорно финансиране“ или „СОФ“, което дава възможност на механизма да подкрепя проекти с особено голямо въздействие върху развитието, като същевременно поема по-големи рискове, присъщи на тези инвестиции. Този пакет предоставя нови възможности за засилване на заемите на механизма от частния сектор чрез инвестиции в следните инструменти:

Фондове за частни дялови инвестиции със социално въздействие — насърчавани от нарастващия брой управители на фондове за частни капиталови инвестиции, които поставят облекчаването на социалните и екологичните проблеми в основата на своите инвестиции, но все пак се стремят към устойчивост както на фонда, така и на неговите инвестиционни дружества.

Заеми за финансови посредници (напр. институции за микрофинансиране, местни банки и кредитни съюзи), работещи в страните от АКТБ, в които ЕИБ не може да осъществява финансиране — по-специално в местна валута — съгласно действащите насоки за кредитния риск, например поради високи държавни рискове, нестабилност на валутните курсове или липса на ценообразуващи референтни показатели. Основната цел на такива заеми е да се финансират проекти със значително въздействие върху развитието, особено в областта на подкрепата за микропредприятията и малките предприятия и селското стопанство, които по принцип не отговарят на изискванията за финансиране от Инвестиционния механизъм.

Инструменти за улесняване на споделянето на риска, които са под формата на гаранции за първа загуба(„части за първа загуба“), които улесняват операциите на ЕИБ за споделяне на риска с местни финансови посредници (основно търговски банки) в полза на по-малко финансирани МСП и малки проекти, които отговарят на критериите за финансиране от Пакета за социално и отговорно финансиране в случаи, когато е установен пазарен недостиг по отношение на достъпа на МСП и малките проекти за финансиране. Частите за първа загуба ще бъдат структурирани като насрещна гаранция в полза на първостепенни гаранционни траншове, финансирани от ЕИБ — в рамките на Инвестиционния механизъм — и от други международни финансови институции/финансови институции за развитие, като по този начин се създава значителен ефект на лоста.

Пряко финансиране посредством дългови (т.е. заеми) или капиталови инструменти в проекти със стабилни и опитни предприемачи и силно въздействие върху развитието, но които обаче водят и до по-големи очаквания за загуби и затруднения за възстановяване на инвестициите (капиталови инструменти с по-висок от обичайния риск). ЕИБ прилага строги критерии за подбор и допустимост за този инструмент, тъй като тези проекти, независимо от силното им въздействие върху развитието, няма да бъдат в състояние да отговорят на приемливи финансови критерии (т.е. малки очаквания за възвръщаемост на инвестициите или компенсиране на загубите чрез лихви или капиталови печалби).

Пакетът за социално и отговорно финансиране (ПСОФ) също така позволява диверсификация в нови сектори, като здравеопазването и образованието, селското стопанство и продоволствената сигурност, както и разработването на нови и иновативни инструменти за споделяне на риска. През 2016 г. капацитетът за финансиране на СОФ беше увеличен на 800 милиона евро чрез частично револвиране на СОФ.

От финансова и счетоводна гледна точка СОФ е част от портфейла на Инвестиционния механизъм и се отчита в общите годишни финансови отчети на Инвестиционния механизъм.

Таблицата по-долу съдържа балансовите стойности и поетите като задължение, но неизплатени суми, по вид на актива:

Вид инвестиции на ПСОФ	Текст	Оценка	Брутна балансова стойност към 31.12.2024 г.	Коректив за загуби / корекция на FV към 31.12.2024 г.	Балансова стойност към 31.12.2024 г.	Неизплатена сума към 31.12.2024 г.	Корекция на извън-балансова ОКЗ към 31.12.2024 г.
Заеми за финансови посредници	Заеми и аванси	AC	59 209	-	59 209	5 000	- 225
Операции по пряко кредитиране	Заеми и аванси	FVTPL	158 880	-	158 880	56 669	-

Вид инвестиции на ПСОФ	Текст	Оценка	Брутна балансова стойност към 31.12.2024 г.	Коректив за загуби / корекция на FV към 31.12.2024 г.	Балансова стойност към 31.12.2024 г.	Неизплатена сума към 31.12.2024 г.	Корекция на извън-балансова ОКЗ към 31.12.2024 г.
Фондове за частни дялови инвестиции със социално въздействие	Акции и други ценни книжа с променлива доходност	FVTPL	134 595	- 1 559	133 036	34 686	-
Преки капиталови участия	Акции и други ценни книжа с променлива доходност	FVTPL	59 843	61 686	121 529	14	-
Общо			**412 527**	**60 127**	**472 654**	**96 369**	**- 225**

* За подробности — вж. част „Последващо оценяване“ от бележка 2.4.3.

Вид инвестиции на ПСОФ	Текст	Оценка	Брутна балансова стойност към 31.12.2023 г.	Коректив за загуби / корекция на FV към 31.12.2023 г.	Балансова стойност към 31.12.2023 г.	Неизплатена сума към 31.12.2023 г.	Корекция на извън-балансова ОКЗ към 31.12.2023 г.
Заеми за финансови посредници	Заеми и аванси	AC	73 423	- 1 522	71 901	7 749	- 334
Операции по пряко кредитиране	Заеми и аванси	FVTPL	152 155	- 58 759	93 396	68 288	-
Фондове за частни дялови инвестиции със социално въздействие	Акции и други ценни книжа с променлива доходност	FVTPL	110 572	9 936	120 508	58 572	-
Преки капиталови участия	Акции и други ценни книжа с променлива доходност	FVTPL	58 889	41 490	100 379	14	-
Инструменти за улесняване на споделянето на риска	Издадени гаранции	Подход „повече от“ (*)	-	-	-	44 264	-
Общо			**395 039**	**- 8 855**	**386 184**	**178 887**	**- 334**

(*) За подробности — вж. част „Последващо оценяване“ от бележка 2.4.3.

ЕИБ прилага принципите на общия мандат за риска по отношение на операциите по пряко кредитиране на СОФ (с изключение на заемите за финансови посредници), както е предвидено в Насоките на ЕИБ за кредитния и капиталовия риск, както и да наблюдава и докладва риска, свързан с операциите по пряко кредитиране на СОФ, въз основа на тяхната справедлива стойност. Съгласно методиката Банката извършва качествена оценка на риска, чиято цел е да се оцени стабилността на инвестиционната обосновка и правдоподобната икономическа жизнеспособност на тези операции.

26 **Оповестяване на свързани лица**

Съгласно механизма ЕИБ беше определена като свързано лице в контекста на МСС 24, тъй като ЕИБ получи мандат от държавите — членки на ЕС, да управлява механизма в съответствие с разпоредбите на приложимата правна рамка, включително мониторинга на неговите операции до пълното възстановяване на средствата, и предоставя услуги за ключов управленски персонал (управителен комитет на ЕИБ и одитен комитет на ЕИБ). В тази връзка ЕИБ има право на възстановяване на реалните си разходи, направени за управление на механизма, намалени с приходите, получени от редовните такси за извършване на оценка, пряко начислявани от ЕИБ на клиентите на механизма. За повече подробности относно възнаграждението, моля, вж. бележка 23.

27 **Последващи събития**

В контекста на настоящата геополитическа и икономическа обстановка субектът продължава да следи отблизо положението, по-специално като част от последващия преглед на събитията.

След датата на счетоводния баланс не са настъпили съществени събития, които да налагат коригиране или оповестяване във финансовите отчети към 31 декември 2024 г.